

UPOKOJENEC

Glasilo izdaja: DU Lovrenc na Pohorju

Letnik: 12

Številka: 1

Lovrenc, december 2004

Tudi v starosti je človek lahko srečen!

Kdo pravi, da so zrela leta še čas zaslužene počitke, druženja ob kozarcu, klepeta ob kavici in čuvanja vnukov?

V resnici to vse bolj postaja obdobje, ko se je mogoče bolj brezskrbno posvetiti sebi, razpihati še tlečo žerjavico nekdanje mladostne vedoželjnosti v plamen nove radovednosti in

v dolgih letih pridobljeni modrosti dodati nova znanja ter spoznanja.

Življenje je nenehni boj in hrepenenje po sreči, zdravju, denarnih sredstvih, spoznanju, prepletanje svetlobe in teme, vzponov in padcev, dobrega in slabega, solz, smeha in upanja. Nikoli ni samo eno ali samo drugo, temveč večna neizogibna kombinacija.

Starejši človek je lahko srečen, če mu služi zdravje, če ima potrebna denarna sredstva, bivalne prostore in če nosi v sebi primerno stopnjo duhovne kulture in optimizma. Za srečo v starosti je pa tudi potrebno, da ima mlada generacija do starostnika primeren odnos, mu stoji ob strani in mu pomaga, ga bodri, upošteva in spoštuje, se z njim normalno pogovarja. Za obe generaciji je pa neizogibno potrebno, da si med seboj pomagata in da je prisotna zadostna stopnja vedrine in upanja.

Za srečo v mladosti in starosti je zelo pomembno, kakšen poklic si izbereš ali kakšen poklic je človeku možno izbrati, glede finančnih sredstev in možnosti vpisa, s kom se poročiš, kam zahajaš in s kom se družiš. Znan je tudi rek: »Povej s kom se družiš, pa ti bom povedal, kaj in kdo si.«

Jožef Javornik

Vsakdo od nas ima svoje sanje in želje, ki jih uresničuje korak za korakom, saj ne ostaja jutri brez uresničitve delčka naše prihodnosti, čeprav je za vsakogar nepredvidljiva in drugačna.

Ljudi v življenju vodi usoda, ki nam nameni spoznanje o ljubezni in sreči ali pa tega ne spoznamo. Mnogi ne znajo videti življenja naprej in najti sebi primerne duše, mnogi jo pozneje v življenju, ko bi jo najbolj potrebovali, tudi izgubijo, iz tega ali onega razloga. V trenutku osamljenosti se nam poraja klic na pomoč, da bomo verjeli v življenje v prihodnosti. Seveda ne smemo takoj pričakovati princa na belem konju. Imeti moramo namreč nekoliko potrpljenja, da se uresničijo majhne sanje, ki bodo sčasoma postale velike in bodo napolnile življenje. Življenje odkrivamo skupaj s prijatelji in prihodnosti ne bo osamljena, saj samotni otoki niso rešitev. O življenju v prihodnosti moramo vedno razmišljati pozitivno, nikoli ne bodimo črnogledi, glejmo v zdravo stvarnost. Življenje nas vsako jutro prebuja v dober dan, v katerem lahko podarimo nekaj svojega časa in svojega navdušenja, kot ga je doživljala Johanca. Prisluhnimo njeni zgodbi. Ob cesti je stala skromna hišica, v njej je Johanca preživljala svoje srečno otroštvo in zrastle v mladenko. Nekoč je srečala fanta, ki ji je obljubljal gradove v oblakih, a prav kmalu je ostala sama, toda ne sama, rodila je sinka. Spoznala je, da je pravljica eno, življenje pa povsem nekaj drugega. Včasih je življenje zelo kruto, toda udarce življenja mnogo lažje prenašamo, če živimo z upanjem, da nam bo lepše. Johanca je živela samo za sinka, saj je zanj žrtvovala svojo mladost in še del starosti. Usoda ji zopet ni prizanesla, zgubila je sina, edinega, ki ji je bil v oporo. Tudi bolezen jo je priklenila na posteljo, tako da je morala v bolnišnico, iz nje pa v dom za ostarele. Tam si je po dveh letih tako opomogla, da je zopet lahko hodila. Vsa živa bitja smo res ujetniki svojih čustev in Johanca je v svoji bližini spoznala človeka – ljubezen svojega življenja. V obeh so ji zasijale iskricе ljubezni in nežni lepoti starke.

V mesecu decembru si pogosteje kot sicer prizadevamo, da bi razveselili svoje bližnje, da bi jih obdarili z drobnimi pozornostmi, s skupnim sprehodom v naravo ali pristrčnim pozdravom in nasmehom. Prenašam vam željo gospoda N. Kugoniča in se ji pridružujem: »STARO LETO

NAJ ŽIVI OD SPOMINOV, NOVO LETO PA OD PRIČAKOVANJ.«
Naj se vam čim več pričakovanj tudi uresniči.

Anica Mithans

Pri nastajanju tega uvodnika se za sodelovanje pristrčno zahvaljujem cenjeni gospe Anici Mithans iz Ribnice na Pohorju.

Uvodnik pa zaključujem z latinskim rekom, ki se glasi: »Je čas, ko se ne da nič povedati, in čas, ko se da kaj povedati, ni pa časa, ko bi se dalo vse povedati.«

Kot urednik glasila želim našemu glasilu srečno pot.

Predsednik DU Lovrenc na Pohorju in urednik glasila
Jožef Javornik, oec.

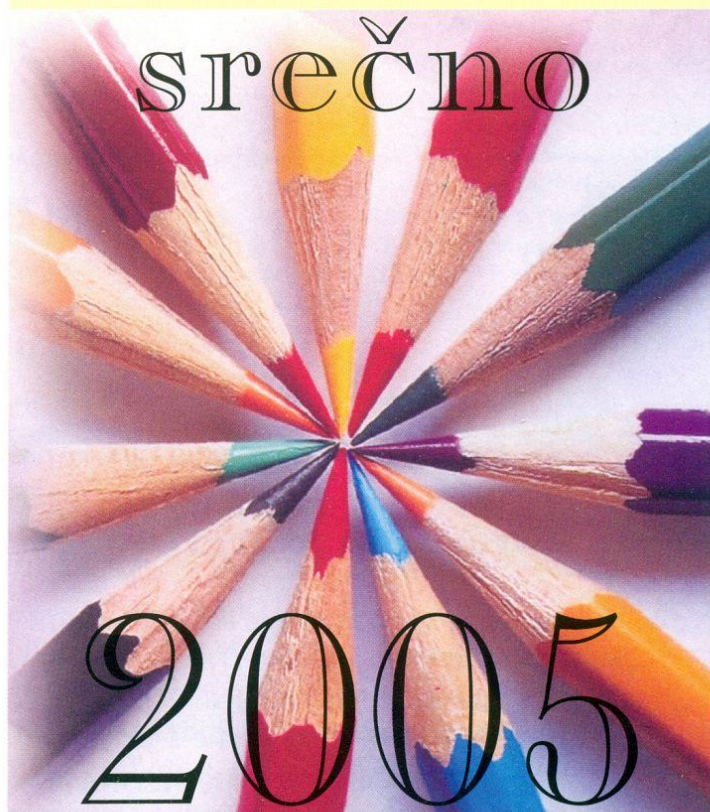
NOVOLETNA ŽELJA

Novo leto 2005
vsaj malo naj spremeni svet.
Preveč je vojn, nesreč in hudega na svetu.

Želimo si, da srečni,
zdravi, zadovoljni bi bili,
da v miru bi živeli,
da lačni kruha bi ga vsi dovolj imeli.

Zato prijazno bodi vsem
in srečno novo leto.

Ančka Dover

Leto, ki se počasi izteka, je bilo za našo občino precej »rodovitno«, če uporabim izraz, ki ga izrekamo, ko letina bogato obrodi. V mislih imam seveda **investicije, ki smo jih v tem letu zaključili**:

- dokončali smo etažno parkirišče v Gornjem trgu;
- dokončali smo 1. fazo izgradnje čistilne naprave in kanalizacije;
- v industrijski coni na Kovaški cesti smo zagotovili potrebno infrastrukturo (cestni priključki, vodovod, kanalizacija, javna razsvetljava, elektro omrežje ...);
- pričelo je obratovati zbirno dvorišče za kosovne odpadke;
- v mesecu novembru je bila otvoritev prostorov Prireditvenega centra ob Kulturnem domu;
- dokončana je bila izgradnja protipoplavne pregrade na Radoljni;
- zagotovili smo ADSL-storitev za vse, ki uporabljajo internetno omrežje;
- zagotovili smo pogoje za nakup gasilskega vozila.

Ob vseh teh investicijah nam je uspelo zagotavljati nujna sredstva za tekoče poslovanje na področju družbenih, komunalnih, cestnih in drugih gospodarskih dejavnosti. Znano je namreč, da je potrebnega kar od 70 do 80 % občinskega proračuna, da nemoteno funkcionira vse, kar zagotavlja pogoje za življenje v lokalni skupnosti. Prav zaradi tega je tako pomembno pridobivanje tujih finančnih virov, ki lahko zagotavljajo razvoj občine. V tekočem letu so bila naša prizadevanja uspešna. Za investicijo izgradnje Prireditvenega centra smo uspeli zagotoviti prek 50 milijonov tolarjev državnih sredstev. Za izgradnjo druge faze kanalizacije smo v letu 2004 pridobili 95 milijonov nepovratnih sredstev, v prihodnjem letu 2005 pa imamo zagotovljenih preostalih 50 milijonov tolarjev. Prav tako pričakujemo sklep Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje obnove stare šole v letu 2005, v višini okoli 80 milijonov tolarjev.

Ker je pogoj za pridobitev vseh teh sredstev tudi lastni finančni delež občine, smo za te namene najeli ekološki kredit z odplačilno dobo 15 let in dvoletnim moratorijem v višini 80 milijonov tolarjev, izključno za izgradnjo kanalizacije. Prav pri projektih, ki jih gradimo za obdobje več desetletij, prihaja do preobremenitve proračuna občine, kot tudi uporabnikov storitev. Nesprejemljivo je namreč, da mora sedanja generacija odvajati za izgradnjo nove komunalne infrastrukture znatna sredstva, istočasno pa preko obračuna amortizacije zagotavljati zamenjavo dotrajane opreme čez trideset ali petdeset let. Končno je tudi država spoznala, da je tak način neustrezen in nepošten do sedanjih uporabnikov storitev in bi za te potrebe morala omogočiti dolgoročno zadolževanje občin in s tem prerazporeditev bremen na daljše časovno obdobje.

In katere investicije pripravljamo za naslednje proračunsko leto 2005:

- nadaljevali bomo izgradnjo kanalizacije po Planinski cesti v smeri Hojnikove kapele in na območju levega dela Lovrenca od regionalne ceste v smeri Maribora;
- vzporedno z izgradnjo kanalizacije bomo obnavljali vodovodno omrežje;
- pričeli bomo z obnovo stare zgradbe osnovne šole (ureditev podstrešja, zamenjava stavbnega pohištva in obnova fasade);
- načrtujemo izdelavo projektov za obnovo stanovanjske zgradbe v Spodnjem trgu 1 za namene zagotavljanja neprireditnih stanovanj in poslovnih prostorov s parkiriščem;
- načrtujemo nabavo manjkajoče opreme v Prireditvenem centru;

- postopno bomo nadaljevali z obnovo javne razsvetljave;
- intenzivno bomo pripravljali nove prostorske dokumente, da bomo v skladu z zakonodajo imeli leta 2007 sprejeti prostorski red naše občine, ki bo omogočal posege v prostoru.

Tudi v prihodnje bomo naša prizadevanja usmerili v zagotovitev vsega potrebnega, da bo realizirana obljuba Mercatorja o obnovi trgovine v Gornjem trgu, prizadevali si bomo ponovno zagotoviti delovanje pekarnice in pripadajoče trgovine, ki jo je podjetje Kruh, pecivo zaprlo ob reorganizaciji podjetja, ne da bi bili predhodno obveščeni. Prizadevali si bomo, da v obdobju od 2006 do 2010 zagotovimo vse potrebno za gradnjo doma starostnikov. Po zadnjih informacijah se je naš projekt med šestdesetimi ostalimi projekti iz vse Slovenije uvrstil med prvih deset in upamo lahko na najboljše. Ker je tudi v naši občini starejša generacija vedno številčnejša, je potrebna tudi posebna pozornost. Zato bomo nadaljevali s programom »pomoči na domu«, ki lahko ublaži stisko ostarelih v poznem življenjskem obdobju. Letos smo tudi prvič v samostojni občini organizirali srečanje starejših občanek in občanov, ki so dopolnili 80 let življenja. Srečanja se je udeležilo osemnajst »vrljih mladenk«, a prepričan sem, da nas bo prihodnje leto več in da bo med njimi tudi kakšen mladenič. Populacija starejših od osemdeset let je po zadnji evidenci v letu 2004 štela prek sto občanek in občanov.

Ker »na mladih svet stoji«, kot pravi pregovor, mi dovolite, da nekaj vrstic namenim tudi populaciji, ki si nabira znanje za uspešno delo v prihodnje. Vsi, ki smo odgovorni za delo z mladimi, ugotavljamo, da je zanje dobro preskrbljeno v času predšolske in osnovnošolske vzgoje, ko pa »ptički odletijo iz varnega družinskega gnezda«, se mnogokrat pojavijo problemi, ki jim starši in vzgojitelji niso kos. V naši lokalni skupnosti želimo zagotoviti pogoje za aktivno preživljanje prostega časa mladih in manj mladih, zato smo soglasno podprli projekt izgradnje Prireditvenega centra. Center omogoča prostore za vadbo vsem, ki so vključeni v karate klub, tistim, ki obiskujejo vaje aerobike, vsem, ki želijo igrati namizni tenis, šah in deskati po medmrežju. V prihodnjem letu 2005 bomo zagotovili opremo za klubski prostor, ki je namenjen druženju, družabnim igram in osvežitvi po treningih ali športnih igrah, s hladnimi in toplimi napitki in prigrizki iz avtomatov. Načrtujemo tudi opremo fitnes centra, ki bo zaživel sredi leta 2005. Prostori za sestanke društev in sekcij ali vaje glasbenih skupin so predvideni v delu večnamenske dvorane v mansardi objekta, oprema zanje pa bo zagotovljena v začetku prihodnjega leta.

V centru bo obiskovalcem na razpolago zaposleni delavec v sistemu javnih del, ki bo posredoval potrebne informacije, skrbel za rezervacijo prostorov in red ter disciplino. Center bo deloval v popoldanskem času in ob sobotah in nedeljah. V prostoru centra bo strogo prepovedano vnašati alkohol in ostale vrste drog, ki povzročajo zasvojenost. Želimo, da v centru najde prostor mladina, ki želi živeti zdravo in odgovorno, pa tudi tisti posamezniki, ki želijo z nezdravimi razvadami prenehati.

Ob zaključku svojega prispevka za vaš časopis želim nekaj vrstic posvetiti našemu največjemu projektu – **izgradnji kanalizacije**:

- v mesecu juliju 2004 smo končno pridobili zadnje soglasje Ministrstva za finance, da smo lahko pričeli s pripravo javnega razpisa za oddajo del 2. faze projekta;
- 5. avgusta 2004 je bila podpisana pogodba z izbranim izvajalcem del, Javnim podjetjem Nigrad, ki je bil najugodnejši ponudnik;

- investicijska vrednost del 2. faze znaša 411 milijonov tolarjev, od tega jih 144 zagotavlja Ministrstvo za okolje, prostor in energijo;
- izvajalec je pričel z deli v začetku septembra 2004, in sicer na relacijah Čebelarški dom–Žagarska pot–Cesta vstaje, Čebelarški dom–Cesta ob Radoljni–Penzion Juli, Zdravstveni dom–Kulturni dom–odcep Drvarska pot, Cesta vstaje–Oglarska pot, Cesta vstaje–Gaj; z deli želimo nadaljevati do božičnih praznikov, v kolikor bodo vremenske razmere ugodne;
- ocenjujemo, da bi lahko dela končali do konca leta 2005, vendar ostaja problem zagotavljanja lastnega deleža finančnih sredstev, zato je realno pričakovati zaključek projekta v letu 2006;
- ob vseh glavnih trasah teče menjava dotrajanih vodovodnih cevi, na Žagarski poti pa smo uredili tudi neugleden klanec s peš potjo do Čebelarskega doma.

Pospešena dinamika del zahteva pravočasno zagotavljanje finančnih sredstev, ki jih zbiramo na osnovi takse za obremenjevanje voda, priključnine in proračunskih sredstev. Ker se nam v letu 2005 prekrivata dva velika projekta – kanalizacija in šola, je toliko bolj pomembno, da vsi zavezcanci za plačilo priključnine redno izpolnjujejo svoje obveznosti in da pogodbe o priključnini podpiše še preostalih 10 % zavezancev, ki tega še niso storili. **Ponovno poudarjamo, da ne bomo dopustili neupravičenega izmikanja navedeni obveznosti, saj bi to ne bilo korektno do preostalih 90 % zavezancev, ki obveznost poravnajo ali so jo že poravnali.**

Zaradi v javnosti že velikokrat zlorabljenega podatka o višini storitvene pristojbine za čiščenje odpadne vode smo v naši občini izdelali analizo primerjave cen med mestno občino Maribor in Občino Lovrenc na Pohorju. Logično bi bilo, da je komunalna storitev v mestu zaradi velike gostote poseljenosti cenejša od podeželja. Primerjava kaže, da je skupni strošek vodarine, vodnega povračila, odpadne vode in takse za obremenjevanje voda s pripadajočim davkom na dodano vrednost v Mestni občini Maribor 627,5 tolarjev/m³, v Občini Lovrenc na Pohorju pa 500,5 tolarjev/m³. Povprečja v Sloveniji se gibljejo med 700 in 800 tolarjev/m³. Jasno pa je, da ne moremo med sabo primerjati hrušk in jabolk. Ne moremo se primerjati z Občino Ruše, ki čiščenja odpadnih voda še nima ali s Selnicom, ki na obstoječi zastareli čistilni napravi čisti vodo le za okoli 30 % gospodinjstev. **Ponovno poudarjamo, da nismo imeli izbire, ali pričeti s projektom čiščenja odpadnih vod, na izbiro smo imeli le, kdaj projekt pričeti izvajati. Zakonodaja nam nalaga skrajni rok do leta 2015. Ali bi si lahko privoščili čakanje naslednjih deset let, medtem ko bi razpadel sistem preskrbe s pitno vodo in večina občinskih cest!?**

Spoštovani! Glede na vse povedano je jasno, da maloštevilna ekipa občinske uprave z županom na čelu dela vse, kar je v njeni moči, da bi bila težko pridobljena sredstva čim bolj učinkovito porabljena. Vaša pomoč v obliki dobronamerne kritike je dobrodošla. Ne želimo si zdrah in večnega nerganja. Običajno je v življenju tako, da so največji nergači prav tisti, ki so sami nesposobni in zato ljubosumni, ker so drugi uspešni. Če si česa zelo želimo v prihodnjem letu, naj bo to premik v naših glavah, v naši miselnosti, premik od negativnih vibracij k pozitivnim, premik od slabega k dobremu. Poizkusimo in zadovoljni bomo sami s seboj in okolico. Vsem občankam in občanom naše občine in sosednjih občin želim pred božičnimi in novoletnimi prazniki zdravja, notranje sreče in poslovnih uspehov v letu 2005.

Lovrenc na Pohorju, 3. november 2004, Franc Ladinek, župan

BITI ČLOVEK

BITI ČLOVEK je najvažnejši poklic vsakega izmed nas. Morda se to sliši malo neverjetno, vendar je res. Kadar slišimo za nekoga, o katerem ljudje pravijo: »Ta pa je človek ...« Nekako ni potrebno še kaj reči. Tudi ne moremo reči še kaj več v podkrepitev tega našega občutja. Preprosto notranje čutimo, za kaj gre.

»Iščem človeka,« je zavpil nekdo. Sredi neskončne množice ljudi vedno iščem(o) človeka. Človeka, ki se ne »zgnete z brezoblično maso« poprečja vsega v nas in okoli nas. Biti človek pomeni izredno veliko različnih plasti. Nekaj misli bi rad spregovoril o tistem »BITI ČLOVEK«, ki ne potrebuje nobenega komentarja. Preprosto v središču svojega bitja začutimo, brez besed, za Koga ali kaj gre.

Vsa zgodovina člove(ka)(štva) je en sam popis nenehnega klesanja človeka. Vsak od nas nosi v sebi podobo lastnega življenja. Nek ideal, ki nevidno hodi pred nami in nam vedno znova kliče: »Naprej, navzgor, še boljše in več!«, če zaostajamo za samim seboj. Temu glasu v nas po domače rečemo VEST. Najbolj tihi – a hkrati najbolj vztrajen in gromeči glas. Spremlja nas pred vsako odločitvijo in po njej. Nenehno nas opozarja, naj bomo zvesti samemu sebi za vsako ceno. Ta glas v nas je zadnje in prvo merilo za naše misli, besede in dejanja. Vzgoja vesti je brez dvoma najpomembnejše delo vsakega posameznika. Odgovorni smo pred samim seboj. Človek je nekaj najbolj fantastičnega, za kar vemo, da se je zgodilo v našem vesolju. SVETO PISMO je ena sama epopeja čudenja nad človekom in vsemi njegovimi razsežnostmi. V sebi nosimo »al' pekel al' nebo«, kot je rekel Prešeren.

V nas je toliko božanskega, a žal, hkrati tudi demonskega. Napetost med lučjo in temo, ki nenehno niha v nas, nas spreminja v »strašno fronto«, kjer se bijejo nenehni boji. Enkrat v človeku prevlada tema, drugič luč ... Želja vsakega človeka je, da bitko in vojno v nas – dokončno dobi luč. »Luč, ki razsvetljuje vsakega človeka« (Sv. pismo).

Problem nastane, ko v človekovem prizadevanju ni na prvem mestu BITI, ampak IMETI. O tej problematiki je zelo izčrpno razmišljal E. Fromm. Verjetno je današnji čas med tistimi v zgodovini, ki najbolj zamenjuje bistvo človeka. Pokazatelj za to, da smo lahko zaskrbljeni za jutrišnji dan – je kar nekaj. Ne bom jih našteval. Toda v končni fazi so posledice za zahodno civilizacijo tako usodne, da izredno prefinjeno, a z vso jasnostjo izumiramo fizično in moralno. Katere vrednote so danes na prvem mestu v zavesti povprečnega človeka ...? Za kaj porabimo največ denarja in časa? So to res vrednote, ki naredijo človeka notranje mirnega in zadovoljnega, kljub dejstvu, da moramo jutri umreti? Je res potrebno samo vedeti in znati ...? Kaj pa izobrazba srca, ki je nad doktorati in magisteriji? Suho znanje, brez srca, lahko naredi največje »klavce ljudi« okoli sebe. Kolikokrat se srečamo z ljudmi z vsemi mogočimi naslovi znanstvenega in drugega področja? Njihova osnovna srčna kultura pa je še vedno »na psu«.

To se začne že v rosnih mladosti. Šola, dom in Cerkev bi morale biti samo »variacije na isto temo«. Vzgajati otroka za medčloveške odnose z občutkom do sebe in drugega človeka ... Vzgojati ga s pripravo na izredno odgovorno in težko življenje. Če pri vsem tem pomaga vera v vstalega Kristusa, zakaj tega ne vzamemo vsaj kot dobrohoten pripomoček – za kompleksno rast človekove osebnosti. V mislih imam že kar bolezenski

strah mnogih pedagogov, če se bo sedaj verouk takoj pojavil v šoli kot obvezen predmet. Življenje še zdaleč ni »ujčkanje v inkubatorju«. Zakaj se še vedno bojimo drug drugega, ko pa vendar »Gre za človeka« – kot je rekel naš rajni Trstenjak.

Vrednost človeka ne more biti okleščena samo na proizvodnjo, nenehno delo in aktivnosti vseh vrst, zdravje na duši in telesu ... Gorje tisti družbi, kjer se to dogaja. Ne slutimo, da sem kot človek največja vrednota, četudi sem ves nebogljjen leta in leta priklenjen na posteljo ... Dejstvo, da sem človek – ne rabi nobenega »ZAKAJ« in »ZATO«.

Prej omenjeno Sveto pismo poje hvalo človeku. Samo nekaj drobtinic, da okusimo sladak okus naše veličine. Psalm številka 9 nam v vrsticah od 4 do 7 pravi: »Ko gledam nebo, delo tvojih prstov, luno in zvezde, ki si jih utrdil: kaj je človek, da se ga spominjaš, sin človekov, da ga obiskuješ? Naredil si ga le malo nižjega od Boga, s slavo in častjo si ga ovenčal. Dal si mu oblast nad deli svojih rok, vse si položil pred njegove noge.«

Lepšega opisovanja naše veličine še nisem zasledil nikjer drugje v svetovni literaturi. Pa ga tudi ne bom. Vse kar je drugje veličastnega, je le odsev globin Svetega pisma. To je priznal tudi sam Goethe.

Kako se čudi naši veličini pisec psalma 139.

»Zares, ti si ustvaril moje ledvice, me stkal v materinem telesu. Zahvaljujem se ti, ker sem tako čudovito ustvarjen, čudovita so tvoja dela, moja duša to dobro pozna. Moje kosti niso bile skrite pred tabo, ko sem bil narejen na skrivnem, stkan v globočinah zemlje. Moj zarodek so videle tvoje oči.« (vrstice od 13 do 16).

Z natančnostjo anatoma in porodničarja se zahvaljuje za podarjenosti skrivnosti lastnega bivanja in življenja. Žal nam je danes tako vse samo po sebi umevno. Naučimo naše otroke iskrenega čudenja ... Nad sončnim vzhodom in zahodom, travnato bilko v komaj vidni razpoki žive skale ... Čudenje nad mojstrovino ptičjega leta in pletenja gnezd, nad nežno skrbjo samic in samcev za svoje mladiče. Čudenje nad lepoto jesenskih barv in zimske pokrajine. Čudenje nad našo besedo in sposobnostjo ljubiti in biti ljubljen. Čudenje ob lepi glasbi in mojstrih akrobatike in športov ... Seznam si naj vsak sam podaljša po želji.

BITI ČLOVEK v žlahtnem pomenu besede – sem lahko – ko me prekvasi občutje popolne podarjenosti vsega, kar sem in kar imam. Nisem nujno na svetu. Poleg mojih staršev – je še Nekdo hrepenel, da zagledam luč sveta. Samemu sebi, in s tem tudi drugim ljudem, sem podarjen. Z darom moram ravnati spoštljivo do Darovalca ... Naše misli, besede, želje in dejanja – nenehno odzvanjajo v vesolju in Večnosti. Prav zaradi te Večnosti je vedno znova vredno **BITI ČLOVEK**. Potrpeti včasih v popolnoma nerazumljivih okoliščinah. Nobena okoliščina nas ne more **NIKOLI** odvezati nuje v meni: **BITI ČLOVEK**. **BITI ČLOVEK** = **DOBER ČLOVEK**.

Jože Hrastnik – lovrenški župnik

REPUBLIKA SLOVENIJA PO VSTOPU V EVROPSKO UNIJO

Najpomembnejši mejniki v procesu približevanja Slovenije EU

- 1992, prošnja za sklenitev pridružitvenega sporazuma,
- 1996, podpis pridružitvenega sporazuma,
- 1997, december, začetek pristopnih pogajanj,
- 2002, december, zaključek pristopnih pogajanj,
- 2003, 23. marec, več kot 88 % volilnih upravičencev v RS za vstop v EU,
- 2003, 16. april, Atene, podpis pristopne pogodbe,
- 2004, 1. maj, Slovenija uradno članica velike evropske družine.

Članstvo RS v Evropski uniji je logična posledica zavesti o pripadnosti Slovencev in prostora, na katerem živimo, evropskemu kulturno-civilizacijskemu vzorcu. V obdobju približevanja Slovenije evropski integraciji so bile številne razprave o posledicah vključevanja Slovenije v EU, zato bi želel osvetliti le nekatere, zlasti na področjih:

- prostega pretoka blaga in oseb,
- javnih naročil,
- državljanstva EU,
- skrbi za varno hrano,
- kmetijstva,
- regionalizma,
- malih in srednjih podjetij,
- varstva okolja,
- proračuna EU,
- nove finančne perspektive,
- vstopa v evropsko monetarno unijo in
- uveljavitev nove ustavne pogodbe.

Prost pretok blaga

Posledica članstva Slovenije v EU je povečanje konkurenčnosti slovenskih izvoznikov na enotnem evropskem trgu. Enotni oz. usklajeni tehnični predpisi in pridobitev ustreznih listin, ki izkazujejo skladnost proizvodov s posameznimi zahtevami, slovenskim proizvodom povečujejo možnosti za gospodarsko sodelovanje, tako doma kot na trgih držav EU, hkrati pa se v korist potrošnika povečuje tudi konkurenčnost proizvodov iz držav EU na slovenskem trgu.

Javna naročila

Da bi zagotovili enakopraven dostop do nabav blaga, storitev in gradenj za potrebe držav članic in hkrati racionalno porabo proračunskih sredstev, so bila v EU uvedena tudi pravila o enakopravnosti in poštenih konkurenci med ponudniki blaga in storitev, na podlagi katerih bo slovenskim ponudnikom omogočeno enakopravno sodelovanje pri vseh javnih naročilih v vseh članicah EU.

Prost pretok oseb

Gre za pravico vstopa, bivanja in dela v drugi državi članici. Slovenija je postala del območja svobodnega pretoka oseb, ki ni omejen zgolj na ekonomske interese, pač pa tudi na politične pravice na meddržavni ravni. S prehodnimi obdobji, v katerih je pravica prostega pretoka omejena, skušajo nekatere države postopno liberalizirati trg delovne sile. Po prvih dveh letih prehodnega obdobja bo Evropska komisija pripravila poročilo o stanju na trgu delovne sile, ki ga bo obravnaval Svet EU, nakar se posamične članice same odločijo za morebitno podaljšanje prehodnega obdobja še za maksimalno 5 let, kar pa morajo naznaniti Evropski komisiji, sicer se bo štel, da bo trg delovne sile v njih prost omejitev.

Državljanstvo EU

Poudariti velja, da gre za vzporedni sistem državljanstva članice in državljanstva EU. Slednje prinaša našim državljanom naslednje:

- pravico voliti in biti voljen v Evropski parlament in sodelovati na lokalnih volitvah v državi stalnega bivališča;
- pravico do zaščite v diplomatskih in konzularnih predstavništvih katerekoli članice EU kjerkoli po svetu;
- pravico do peticije Evropskemu parlamentu in
- pritožbo Evropskemu varuhu človekovih pravic.

Skrb za varno hrano

Slovenija je kljub strogi evropski zakonodaji dosegla uveljavitev trajne izjeme pri cvičku. Slednji se bo kljub svojim 8.5 % alkohola (evropski minimum je 9 %) in mešanju belih in rdečih sort grozdja (v EU prepovedano) še naprej lahko prodajal kot vino.

Slovenija bo lahko označevala vino tudi v drugih uradnih jezikih EU, kar bo dvignilo konkurenčnost njegove prodaje.

Še naprej bo omejen promet s čebelami, ki niso pasme Kranjska čebela, kar bo prispevalo k ohranitvi in nadaljevanju razvoja te pasme čebele. Ta dogovor je bil zapisan tudi v posebni deklaraciji k Pristopni pogodbi.

Kmetijstvo

Učinki vstopa Slovenije v Evropsko unijo na področju kmetijstva so tesno povezani z reformo skupne kmetijske politike (SKP). Tudi na tem področju vstop v EU pomeni za Slovenijo soočenje z večjo konkurenco in znižanje odkupnih cen pridelkov. Dodatne proračunske podpore naj bi zagotovile, da se položaj kmetov ne bi poslabšal. Dogovorjene kvote in referenčne količine za pridelavo so nad ravnijo trenutne slovenske proizvodnje, zato se ni bati krčenja količine pridelave in prireje, ki bi lahko poslabšala položaj kmetov.

Najpomembnejši ukrep reforme je uvajanje proizvodno nezvezanih plačil v obliki enotnega plačila, ki ga je mogoče izplačevati na ravni preteklih pravic na posamezno gospodarstvo (enotno plačilo na kmetijsko gospodarstvo) ali pa vpeljati enotno plačilo na ha kmetijskih zemljišč, enako za vse proizvajalce na določenem območju. Za pridobitev neposrednih plačil po reformi SKP bodo kmetijska gospodarstva morala izpolniti pogoje na področju varstva okolja, varnosti hrane ter zaščite živali (18 različnih zahtev, zajetih s pojmom »navzkrižna skladnost«). V pristopnih pogajanjih se ohranja določen sistem postopnega dvigovanja neposrednih plačil iz skupnega proračuna EU od 25 % v letu 2004 na 100 % v letu 2013 in možnost dopolnjevanja plačil iz nacionalnega proračuna. Slovenija ima tako pravico dopolnjevati plačila glede na doseženo raven izplačil v letu 2003, ki je dosegla 75 % ravni v EU-15. To raven je v letu 2004 mogoče povečati za 10 odstotnih točk in nato še za dodatnih 5 odstotnih točk v letih 2005–2007. V letu 2007 bi bila tako lahko dosežena 100% raven v primerjavi EU-15. Reforma SKP se za vse države članice EU začne z letom 2005, z možnostjo največ dveh letnega odloga uvedbe.

Po vstopu Slovenije v EU se pričakuje, da se bo izboljšal ekonomski položaj pridelave krmnih žit in sladkorne pese ter prireje govejega mesa in mesa drobnice. Slovenija lahko pričakuje poslabšanje pri pridelavi krušnih žit, v prašičereji in perutninarstvu. Uvedba enotnega plačila lahko pomembno izboljša ekonomski položaj prireje mleka, podobno pa velja tudi za sladkorno peso. Pričakuje pa se, da bi se izboljšal tudi položaj reje drobnice.

Regionalna politika

Od vstopa v EU do konca 2006 je Sloveniji iz naslova strukturnega in kohezijskega sklada namenjenih 405,4 mio. evrov

finančne pomoči, od tega 236 mio. strukturnega in 168 mio. evrov kohezijskega denarja. Dodatnih 249 mio. evrov pa bomo pridobili iz evropske blagajne še za razvoj podeželja.

Med pogajanjimi za vstop v EU je bilo veliko razprav o razdelitvi Slovenije na eno, dve ali tri STATISTIČNE regije, katerih namen je pridobivanje sredstev iz evropskih strukturnih skladov. Tu ne gre za uvajanje pokrajin kot vmesne stopnje lokalne samouprave. Projekt uvajanja pokrajin v Sloveniji poteka povsem neodvisno od EU, kar pomeni, da je odločitev o tem, koliko pokrajin želimo imeti, predvsem v naših rokah.

Slovenija je z vidika pridobivanja strukturnih sredstev obravnavana kot ena sama regija. Z naslednjimi širitvami Unije bi zaradi statističnega učinka lahko celo izpadla iz kroga upravičenk do strukturnih sredstev v naslednji finančni perspektivi 2007–13. Vseeno je bil v obdobju pogajanj sklenjen dogovor, da bo Slovenija ne glede na raven razvitosti do konca tekočega finančnega obdobja neto prejemnica sredstev iz evropskega proračuna. Vlado pa čakajo težavna pogajanja, v katerih bo skušala argumentirati teritorialno delitev Slovenije na način, da bomo še naprej neto prejemniki strukturnih sredstev EU, pri čemer bi imela močno sinergijsko vlogo uspešna regionalizacija Slovenije.

Mala in srednja podjetja

V primerjavi z EU so slovenska mala in srednja podjetja manjša, podkapitalizirana, z zastarelo tehnologijo in tako bistveno manj konkurenčna, posledično pa slabo vključena v mednarodno menjavo. Prav krepitev konkurenčnih prednosti pa je zelo pomembna tudi z vidika prestrukturiranja gospodarstva in zagotavljanja večje sposobnosti kosanja s konkurenčnimi pritiski po vstopu v EU. Povečano čezmejno povezovanje bo neizogibno. Podpornim institucijam, s pomočjo katerih Ministrstvo za gospodarstvo spodbuja razvoj malega gospodarstva (regionalnim in lokalnim podjetniškim centrom, tehnološkim parkom, Obrtni in Gospodarski zbornici itd. ...), se bodo pridružili tudi drugi programi za financiranje drobnega gospodarstva in obrti, ki se financirajo preko Evropske investicijske banke in posojil evropskega investicijskega sklada.

Varstvo okolja

Evropski okoljevarstveni predpisi pokrivajo domala vsa pomembna področja okolja; varstvo kakovosti voda in zraka, varovanje ozračja in podnebne razmere, varstvo pred hrupom, ravnanje z odpadki, varstvo narave, ravnanje s kemikalijami, jedrska varnost, varstvo pred sevanjem itd. ...

Članstvo Slovenije v EU pomeni priložnost za uspešnejše uveljavljanje zahtev na področju varstva okolja, hitrejše doseganje naših lastnih ciljev varstva okolja in priložnost za sooblikovanje evropske okoljske politike.

Slovenija in proračun EU

Slovenija je v pogajanjih z EU dosegla, da bodo v času tekoče finančne perspektive, torej do konca 2006, prejemki iz proračuna EU presegali prispevke vanj. Pozitivni neto proračunski položaj Slovenije se bo izboljšal s 45 na približno 85 mio. evrov, predvidenih v vsakem od treh let v obdobju 2004–2006. Z zaključkom pogajanj na področju kmetijstva, strukturne in kohezijske politike ter financiranjem iz proračuna si je Slovenija zagotovila solidno osnovo za pogajanja o naslednji finančni perspektivi.

Uvedba evra

Slovenija je skupaj z Litvo in Estonijo junija letos vstopila v evropski sistem menjalniških tečajev ERM 2, kar pomeni, da za nas velja fiksni tečaj med evrom in tolarjem. Namen te »evro čakalnice«, v kateri je poleg navedenih novih držav čla-

nic še Danska, je, da se prepreči večje finančne nestabilnosti in omogoči lažji prevzem skupne evropske valute. Tako bomo morali vsaj dve leti sodelovati v omenjenem sistemu menjalniških tečajev, ne da bi se v tem času tečaj med evrom in tolarjem bistveno spreminjal.

Uvedba evra je eden izmed najpomembnejših ciljev Slovenije, ki naj bi ga predvidoma dosegli leta 2007.

Za dokončen prevzem evra mora država članica (tudi Slovenija) izpolnjevati merila, ki jim strokovno rečemo konvergenčna merila. Ta so:

1. **Merilo stabilnosti cen** pomeni, da ima država članica trajno stabilne cene in povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v obdobju enega leta pred konvergenčno oceno, ki ne presega 1,5-odstotne točke stopnje inflacije v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen.
2. **Merilo proračunskega stanja** pomeni, da v času pregleda država članica ni predmet odločbe Sveta o obstoju čezmerne primanjkljaja oziroma da proračunski primanjkljaj ne presega treh odstotkov BDP. Ob tem mora biti javni dolg članice manjši od 60 odstotkov BDP.
3. **Merilo sodelovanja v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema** pomeni, da je država članica vsaj zadnji dve leti pred pregledom brez večjih napetosti upoštevala normalne meje nihanja, predvidene z mehanizmom deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema. Država članica v tem času zlasti ne sme na lastno pobudo devalvirati dvostranskega osrednjega tečaja svoje valute glede na valuto druge države članice.
4. **Merilo konvergence obrestnih mer** pomeni, da ima država članica v obdobju enega leta pred pregledom povprečno dolgoročno nominalno obrestno mero, ki ne presega več kot dve odstotni točki dolgoročne obrestne mere v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen.

Od navedenih konvergenčnih kriterijev Slovenija ne izpolnjuje dveh, in sicer ima previsoko inflacijo (do avgusta 2004 je bila 4,1 %), prav tako pa država v mehanizmu menjalnih tečajev ERM II še ne sodeluje dve leti. Ostale kriterije, ki jih Slovenija že izpolnjuje, so njen proračunski primanjkljaj (2% BDP), javni dolg (29,4% BDP) in dolgoročna obrestna mera (5,2%).

Uvedba evra bo za Slovenijo odgovorna in težka naloga. Dokazati bo morala, da je zmožna voditi jasno in transparentno gospodarsko politiko in izpolnjevati konvergenčne kriterije. Seveda pa z uvedbo evra pričakujemo pozitivne učinke, saj izkušnje kažejo, da je uvedba skupne valute državam, ki so se odločile za evro, prinesla številne prednosti tako na ekonomskem kot na političnem področju. Na političnem področju evro vsekakor pomeni novo zavezo pri združevanju Evrope in seveda še močnejšo vlogo Evrope v svetovni politiki, na ekonomskem področju pa od krepitve enotnega trga in povečane stopnje integracije do več investicij v države evroobmočja. Poleg tega evro odpravlja deviznotečajna tveganja v trgovanju med državami ter povečuje učinkovitost evropskega finančnega in monetarnega trga. Po nekaterih raziskavah Mednarodnega denarnega sklada naj bi uvedba evra BDP novih članic povečala za 20 do 25 odstotkov, saj se bodo z uvedbo enotne valute zmanjšala tveganja, pa tudi transakcijski stroški. Poleg tega zaradi uvedbe evra med državami članicami evroobmočja ne bo več tveganja spremembe deviznega tečaja, zaradi česar se znižajo obrestne mere in zagotovi stabilnost cen, ki je tudi primarni cilj ECB. Nadalje z uvedbo evra odpadejo stroški menjave nacionalne valute za evro tako za fizične kot za pravne osebe.

Finančna perspektiva (2007–2013)

Naslednja finančna perspektiva je ena izmed ključnih prioritet Slovenije v letih 2004–2006, saj bo izid pogajanj glede tega vprašanja določil temeljni okvir za evropske politike v na-

slednjih letih, od njega pa bo odvisen tudi neto finančni položaj Slovenije v EU. Pri pogajanjih o naslednji finančni perspektivi bo morala Slovenija, med drugim zaradi potrebe po izpolnjevanju strogih pravil pakta stabilnosti in rasti, upoštevati tudi negativne fiskalne učinke, ki bi bili posledica izpolnjevanja pogojev za črpanje povečanega obsega evropskih sredstev v RS. Slovenija se sicer zavzema za restriktivnost proračuna EU, a so v času naslednje finančne perspektive pred EU nove naloge, kot so uresničevanje Lizbonske strategije, nadaljnja širitev EU, uveljavitev Ustavne pogodbe, sprememba vloge EU v mednarodnem sistemu, ki to stališče relativizirajo.

Cilji, ki si jih EU postavlja v obdobju naslednje finančne perspektive, so dinamičen gospodarski razvoj, ki bo omogočil blaginjo Evropejcev, zagotavljanje pravic in svoboščin za svoje državljane in zagotavljanje učinkovitih odgovorov na izzive globalizacije. V ta namen se bo v okviru naslednje finančne perspektive spoprijela predvsem z izzivi, povezanimi s trajnostnim razvojem, konceptom evropskega državljanstva ter poizkusom postati akter na svetovnem prizorišču.

Slovenija načeloma pozdravlja cilje finančne perspektive. Kljub temu se je v začetku pojavilo nekaj dvomov zaradi potencialne izgube sredstev na področju kohezijske politike. Slovenija se je v pogajanjih zato zavzela, da bi geografska območja, ki bodo izgubila status upravičenosti zaradi same razširitve EU, to je zaradi t. i. statističnega učinka, morala v naslednji finančni perspektivi imeti dostop do večjega obsega finančnih sredstev EU za strukturne namene kot tista območja, ki so status upravičenosti izgubila zaradi dosežene stopnje svoje gospodarske razvitosti. Evropska komisija je zato tistim regijam, ki v tekočem programskem obdobju zaostajajo v razvoju in ne bodo uspele izboljšati svoje ravni razvitosti, ponudila višjo stopnjo pomoči kot tistim regijam, ki so se poleg tega, da presegajo standardno mejo 75 odstotkov bruto družbenega proizvoda na prebivalca EU25, razvile do te mere, da presegajo zgornjo mejo tudi ob upoštevanju povprečne razvitosti EU15. Evropska komisija je v zadovoljstvo Slovenije jasno navedla, da bodo statistično prizadete regije iz novih držav članic deležne primerljive, objektivne in poštene ravni pomoči, upoštevajoč dejstvo, da te regije v programskem obdobju 2000–2006 še niso bile upravičene do polnega obsega pomoči.

Ustava za Evropo

Uveljavitev evropske ustavne pogodbe je velikega pomena, ker predstavlja nov, razumljivejši temelj EU. Trenutni evropski pravni korpus je namreč izredno nepregleden in za evropskega prava neukega državljana težko razumljiv.

Temeljne izboljšave, ki jih ustavna pogodba prinaša v evropski pravni red so:

- boljša delitev pristojnosti med Unijo in državami članicami,
- združitev pogodb EU in ukinitve stebrne strukture EU,
- dodelitev pravne osebnosti,
- poenostavitev zakonodajnih postopkov Unije,
- povečanje demokratičnosti, preglednosti in učinkovitosti delovanja EU,
- boljša delitev oblasti med institucijami.

Pri delitvi pristojnosti med Unijo in državami članicami je ustavna pogodba prinesla novost v kategorizaciji pristojnosti. Te je razdelila med izključne, deljene in podporne ukrepe. V sedanjih ureditvah namreč ločitev ni jasna, kar je povzročalo netransparentnost delovanja Unije, predvsem ker državljanom in državljanom ni bilo jasno, kakšne pravne posledice prinaša izvrševanje določene pristojnosti na evropski ravni.

Ustavna pogodba bo s svojo uveljavitvijo ukinila tudi stebrno strukturo Unije. Z uveljavitvijo Maastrichtske pogodbe je namreč Evropska unija temeljila na treh stebrih:

- prvi steber je tvorila Evropska skupnost,

- drugega Skupna zunanja in varnostna politika
- in tretjega Policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah.

Prvi steber je komunitaren, medtem ko sta drugi in tretji steber medvladna. Razlika med komunitarnim in medvladnim stebrom je v načinu sprejemanja odločitev in uporabi pravnih instrumentov. Za komunitarni način odločanja je značilna izključna pristojnost Komisije za dajanje zakonodajnih predlogov, uporaba večinskega glasovanja, aktivna vloga Evropskega parlamenta pri zakonodajnem odločanju ter interpretativna vloga Sodišča evropskih skupnosti. Medvladni način odločanja pa je na drugi strani značilen za sprejemanje odločitev v klasičnih mednarodnih organizacijah in daje poudarek vlogi držav članic ter sprejemanju odločitev s soglasjem. S tem ko ustavna pogodba ukinja stebrno strukturo Unije, tudi uvaja enoten postopek sprejemanja odločitev, kar v formalnem smislu pomeni, da uvaja komunitarno metodo na vsa področja sprejemanja odločitev. Komunitarna metoda je za manjše članice boljša, ker so njeni glavni akterji evropske institucije, ki zasledujejo skupen interes. Medtem ko je pri uporabi medvladne metode v ospredju odločanje v državah članicah. Te pa nosijo v neformalnem smislu različno težo: vpliv Nemčije pri odločanju je na primer znatno večji kot vpliv Slovenije. Seveda določa ustavna pogodba v tretjem delu nekaj izjem, tako da področja, kjer prevladujejo medvladni elementi (na primer Skupna zunanja in varnostna politika) še ostajajo, a jih je bistveno manj. Dobra posledica ukinitve stebov je tudi poenostavitev pravnih instrumentov. Tako bo iz sedaj petnajstih instrumentov v uporabi le šest. Uredbe in direktive bodo na primer zamenjali evropski zakoni in evropski okvirni zakoni. Kot splošno pravilo sprejemanja zakonodajnih aktov pa ustava uvaja zakonodajno soodločanje Evropskega parlamenta in Sveta.

Ustava se je reševanja demokratičnega deficita lotila predvsem z vidika večjega vpliva nacionalnih parlamentov v odločanje Unije. Protokol o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti tako uvaja mehanizem zgodnjega opozarjanja, v skladu s katerim lahko tretjina parlamentov zahteva, da Komisija ponovno preuči zakonodajni predlog, v kolikor pobudniki ocenijo, da bi bilo ukrepanje Unije na določenem področju manj učinkovito kot ukrepanje držav članic, torej v nasprotju z načelom subsidiarnosti.

Z vidika posameznika je zelo pomembna tudi vključitev Listine o temeljnih pravicah v besedilo pogodbe. S tem je listina postala pravno zavezujoča, kar pomeni, da se bodo pri uporabi evropskega prava morale po njej ravnati tako evropske kot nacionalne institucije.

Manj drzne pa so institucionalne rešitve na evropski ravni. Ustava uvaja dve novi politični funkciji, in sicer predsednika Unije in evropskega zunanjega ministra. Žal pa ne prinaša sprememb pri izvolitvi predsednika Evropske komisije, kjer je še vedno v ospredju odločanje v Evropskem svetu. Izvolitev predsednika Komisije v parlamentu bi namreč osmislila evropske parlamentarne volitve, ker bi volivci s tem imeli možnost vplivati na politične barve (dela) izvršilne oblasti.

V institucionalnem delu tako ustava največje spremembe prinaša pri sprejemanju odločitev s kvalificirano večino. Ustavna pogodba ukinja zapleten sistem trojne večine, ki ga je uvedla pogodba iz Nice in prinaša za državljanke in državljane enostavnejši in razumljivejši način glasovanja. Odločitev bo v Svetu sprejeta, kadar bo zanjo glasovalo najmanj 55 % članov Sveta in najmanj 15 članic, ki imajo skupaj najmanj 65 % prebivalstva. Glasovanje s kvalificirano večino se bo uporabljalo kar pri 95 % sprejemanja odločitev, soglasno odločanje pa ostaja na področju davkov, na delu socialne politike in na področju skupne zunanje in varnostne politike.

Poslanec Državnega zbora RS
Ljubo Germič, univ. dipl. ing.

MATI

Kako kratka beseda. Veliko narodov sveta uporablja ta koren besede za prinašalko življenja. Mogoče zaradi tega, ker je izraz tako preprost, da ga otrok lahko kar najhitreje izreče in jeclja. Pregovori o materi so izredno občuteni in polni toplote. Vedno se nanašajo na tisto veličino, ki prinaša in varuje, še posebno mlado in neobgledeno življenje.

Kadar si postavljamo vprašanja o skrivnosti življenja, čutimo, da smo tako nemočni. Življenje lahko samo živimo, ne moremo ga pa razumeti. Kaj vse lahko doživljata oče in mati ob pričakovanju otroka, ki prihaja na svet. Kaj vse doživljata, ko mala »Štručka« začne jecljati prve zloge in se postavljati na noge. Skozi odraščanje otroka v letih do zrele dobe, ko postane odrasla in samostojna oseba. Kaj vse lahko doživljata ob odraščanju v dobrega in plemenitega človeka. Kaj vse, ko zagledata otroke svojih otrok. Največji umetniki vseh načinov izražanja Lepote, so lahko samo delček te Skrivnosti prenesli v besedo, glasbo, sliko, ritem, molitev ...

Zmedenost današnjega sveta je mogoče zaradi tega tako močna, ker so načete tisočletne vrednote. Tu je že bilo podanih na tisoče razprav o krizi vrednot sodobne zahodne civilizacije. Kje se je začel usodni plaz, da je danes tako malo cenjeno materinstvo, je težko ugotoviti. Potrebni bi bilo na stotine knjig, da bi malo zaobjeli samo delček teže tega problema razvrednotenja materinstva kot takega. Kar pravim, so samo tihe slutnje, ki jih ne nameravam dokazovati.

Seveda bom tvegala nekaj idej in misli, ki sodijo v »temni srednji vek«. Mimogrede, dobro bi bilo primerjati to »temno« dobo z današnjo ... Kje je več Luči?!

Trditi si upam, da smo danes zmedeni kot celota in posamezniki prav zaradi tega, ker so se vrednote prestavile s področja »biti« - na področje »imeti«. Govorim samo o dejstvih, ne o vzrokih, ki so pripeljala do današnjega stanja. Nobenega ne obsojam, ker si nihče ne more »umiti rok« pri tej situaciji.

Nekaj KRILATIC, ki nam žrejo otroke, da se ne rojevajo v večjem številu. Moram končati šolo. Zakaj bi bil greh, če je študent poročen? Če imata študenta že otroka. Seveda bo vsak rekel, da je to »motnja«. Saj v tem je problem. Že v našem izrazoslovju. »Si zaščiten(a)?!« To je največja skrb tudi znotraj urejenega para ... Vendar gre za izraz, ki se uporablja pri gasilcih, ko se morajo zaščititi z obleko pred ognjem, alpinistih, ko si morajo nadeti vso zaščitno opravo, kmetu, ki škropi s strupenimi snovmi, ko se taborniki v divjini z močno ograjo zaščitijo pred nevarnimi zvermi ... Skratka. Gre za stroge varnostne ukrepe. Mali dojenček je torej preteča NEVARNOST, pred katero se mora človek zaščititi. Smo v strašno začaranem krogu. Kričimo, da so otroci naša bodočnost in bogastvo. Zanimivo, roko na srce, da si vsi vedno želimo čimveč bogastva ... Želimo si, kot narod in posamezniki, čim lepšo in daljšo prihodnost. Tako vidimo, da to sicer govorimo. Resnična teža vrednot je pa povsem drugače. Otrok v naši zavesti je tisti, ki ogroža varnost in življenje, je MOTNJA IN OVIRA na poti »kariere« in moje lastne uresničitve. Otroka se načrtuje na istem nivoju, kakor nakup avtomobila, postavitve hiše, malo dražje potovanje ... Ko bo vse sto odstotkov pripravljeno. Nobenega presenečenja ne sme biti ... Nekaj tega se kaže tudi v našem pregovoru: »NAJPREJ ŠTALCA, POTEM PA KRAVCA ...« Mislim, da ta pogovor misli na odgovornost do nove situacije. Saj sami vemo, da je pri vsem še najlažje otroka roditi. Vendar vemo, če se vrnemo v objem dobresedna pomena pregovora, da se marsikdaj ima na kmetih živino zunaj, ko se gradi ali obnavlja »štalca.« Če je vredno zaradi lenobe ponavljati eno leto na fakulteti, zaradi novega človeškega bitja – pa ni vredno?! Varstvo tako in tako potrebuje otrok, ko gre mati v službo ... Enako bi bilo, če gre mati še v šolo, naj si bo v srednjo ali na univerzo. Potrebna

je kariera. Rojstvo prvega otroka se nevarno odlaga v srednjo dobo ženske starosti. Približujemo se 30-im letom, ko »lahko« ženska prvič rodi. Tudi biološko in sociološko so tako odvzete možnosti, da bi se takšna naša družina dvignila nad »cvajkin-der sistem«.

Vsaka najmanjša dejavnost se danes ovrednoti tudi po finančni plati. Toda materinstvo kot takšno ni finančno nič ovrednoteno. Osebnost še vedno trdim, da je v veliki večini primerov draginja življenja le goli izgovor za drugo nesposobnost današnjega človeka. Gre za notranjo nesposobnost in »kilavost« duha. Premalo lepega doživimo, zaradi tega podzvestno ne privoščimo še več otrokom, da bi zagledali luč sveta. Točno vemo, da se bi več kakor tri četrtine parov, ki že imajo dva otroka, in so tako izpolnili kliše sodobne družbe, ne odločijo za tretjega otroka, če bi jim dal milijon in več nagrade za to na mesec. Tako vidimo, da so problemi povsem druge.

Mati je danes postavljena na stranski tir. Če je »samo gospodinja« z več otroki, kakor da je parazit sedanje družbe in ne dela nič »družbeno koristnega.«

Še vedno se posmehujemo materam Cankarjanskega tipa. Še vedno se posmehujemo stari modrosti, ko so rekli: »Kolikor jih bo Bog dal«. V dani situaciji, ko so bili in so še, priznajmo, očetje izgnani iz vzgoje otrok ... Vzgoja je v naši podzvesti še vedno »privilegij« mater.

Celodnevno in še ob nedeljah zaposlena mati in žena ne zmore tolikih bremen, če se bremena ne razdelijo.

Ženo in mater smo prepričali, da je že avtomatično enakovredna in enakopravna, če je v odnosu do moža ekonomsko neodvisna s svojo službo in kariero. Ženi in materi smo v sodobni družbi naložili neznosna bremena. Odvzeli pa smo ji to, po čemer hrepeni najgloblje bistvo vsake normalne ženske ... BITI MATI. In ker smo jo oropali tega najglobljega hrepenenja, tava današnja, na pol mati od kariere do kariere in išče notranjo izpolnitev na povsem drugih področjih, ki nimajo z materinstvom nobene povezave. Tako se vse bolj oddaljuje od svojega najglobljega hrepenenja in lastnega bistva. Današnja žena verjame svetu moškega, da je enakovredna njemu, če dela isto službo, če je enako oblečena vedno v hlače in ima še krajše lase kakor moški, če redno kadi ... »Kako strašna slepota je človeka« (Prešeren). Žena lahko dela velik del poklicev enako in še bolj dobro kakor moški. Tu ne vidim problema. Hvala Bogu, da je tako. Problem nastane, ker jaz kot moški ne morem nadomestiti ženske v rojevanju in tistem najnežnejšem spremljanju dojenčka, kamor bistveno spada tudi dojenje ... Upam si tvegati trditev, da se materinstvo ne more v polni meri izživeti ob enem otroku. Ne morem si predstavljati matere, da si v duši ne bi želela še več in bolj DATI, DATI, DATI. Drugo je, če so za to možnosti ali ne. Kajti še posebno materina ljubezen, ki je večja od oceanov, se množi z deljenjem.

Poznam par, ki strogo uporablja izraz: »Sva rodila otroke.« Poznam burne reakcije mater, ki so zakričale: »Bodi tiho, ko ne veš kaj pomeni zvijati se v porodnih krčih. Če bi morali moški rojevati, bi človek že izumrl na Zemlji ...«

Današnja prisotnost očetov pri porodu njenega otroka, porodniški dopust za očeta ... To so, hvala Bogu, vendarle znamenja, ki dajejo upati, da se bodo lahko očetje jutrišnjega dne še bolj »prekvasili« v vzgojo otrok na vseh ravneh. Tu so še potrebni takšni koraki, da se nam niti sanja ne. Koliko imamo učiteljev prvega razreda ali vzgojiteljev v vrtcih? Imamo še ogromno tabujev, ki jih bomo morali vztrajno in zavestni rušiti. To bo še bolelo!

Cankar je po božje častil mater. Sveto pismo ji priznava neverjetno dostojanstvo – ravno zaradi srhljive bližine Bogu, ki podarja življenje. V končni meri. Kaj mi pomeni čudovita domovina in kvalitetno življenje naroda, če kopnimo kakor sneg na pomladanskem soncu. Ne samo Slovenci, tudi vsa »slavna« Evropa že dolgo posluša nenehni »Memento mori«. Ali ni vse

zaradi tega, ker smo MATER postavili na stranski tir in v slepo ulico, ker smo si sami zrušili družino in njene vrednote ... Še vedno verjamemo, da nam je lepše, če nas ne bo motil otroški krik in vik na sosedovem in domačem dvorišču, da bomo »živel človeka vredno življenje«. Še vedno se bahamo v svoji nadutosti, čeprav zapiramo vrtce in gradimo domove za ostarele, ko ne bi bilo potrebno graditi ne enega ne drugega, če si ne bi poteptali družine in doma do teh zastrašujočih razsežnosti. Zrušili smo mater, zaradi tega je padlo pet vogalov naših domov. Morda bomo dočakali še čas, ko bodo o vsem tem lahko spregovorili tudi moški ... Za njih je na zahodu še vedno prepovedano, da bi se z jokali, da bi odkrito govorili o svojih čustvih in hrepenenjih, notranjih strahovih in travmah, kakor tudi o upanju in veselju do življenja. Vsi smo krivi, nihče si ne more umiti rok, da nimamo mater, ki bi bile pripravljene izgorevati kakor sveča za svoje družine. Zaradi tega izumiramo, ker v nas ni pripravljenosti umreti za druge(ga). Sinonim za »umiranje na obroke« – je mati. Zaradi tega, v imenu vseh nas rojenih,

Ti kličem tisočkrat in tisočkrat hvala – Mati!

P. S.

Če so te ob prebiranju nekaj teh nametanih dejstev obletavale misli: »Spet eden tistih, ki bi rad potisnil ženo in mater nazaj med plenice in posodo ...« Potem je ta sestavek še toliko bolj resničen in pereč, ker misliš, draga bral(ka)(ec), da je pranje plenice in kuhanje domače hrane in umivanje posode manj potrebno, pomembno in vredno, kakor doktorat ali delo v parlamentu ... Ravno o tem perečem problemu poslanstva matere in žene, ki je tako nerazumno poteptano, sem ves čas govoril ...

Jože Hrastnik – lovrenški župnik

90. OBLETNICO JE PRAZNOVALA

VIKTORIJA GUTSMANDL, ki je bila rojena 9. 12. 1914. V Lovrenc na Pohorju se je preselila 1. 9. leta 1949. Zaposlila se je v osnovni šoli kot učiteljica razrednega pouka. Imela je veliko daru in znanja o ženskih ročnih delih (in sicer vezenju, pletenju in šivanju ...) in to znanje je rada posredovala učenkam in tudi odraslim, ki jih je ta dejavnost zanimala.

Še danes je mentorica v ročnodelskem krožku »Pikapolonice«.

Kot mlada učiteljica je tudi vrsto let vodila krajevno knjižnico.

Za visok jubilej ji iskreno čestitamo.

Vse najboljše in veliko zdravja želimo tudi ostalim, ki imajo nad 90 let in smo jim že čestitali.

Za uredniški odbor D. F.

ROČNODELSKI KROŽEK PIKAPOLONICA (2003/2004)

Naš ročnodelski krožek je že trinajsto leto uspešno zaključil svoje delovanje z odmevno ročnodelsko razstavo.

V krožku je bilo v tem letu 39 marljivih »PIKAPOLONIC«. Naše druženje in delo je potekalo vsak četrtek v osnovni šoli, od novembra 2003 do konca maja 2004. Ob koncu vsake sezone se domačinom in širši javnosti predstavimo z deli, ki smo jih napravile v tem obdobju. Razstava je bila odlično obiskana.

Veliko obiskovalcev je bilo iz drugih krajev naše domovine. V vseh teh letih našega delovanja smo se seznanile z mnogimi podobnimi krožki širom Slovenije.

V tem obdobju nas je zapustila nam vsem draga in prijetna Štefka Adam. Zelo jo pogrešamo. Tudi na razstavi smo se spomnili na njo z njenim zadnjim ročnodelskim delom.

Ob razstavi obiskovalcem ponudimo bogat srečelov, ki zadovolji vsakega kupca srečke ter jim ponudimo domače pecivo, sokove in kavo. Obiskovalcem ob otvoritvi razstave prikažemo pester program, ki ga sestavimo same.

V sezoni 2003/2004 so naše članice izvezle velik prt po naročilu iz Ljubljane. Prt je bil namenjen kot darilo ansamblu »ŠTIRJE KOVAČI« ob njihovi zlati obletnici delovanja. Prt je razstavljen v muzeju ansambla v Slovenj Gradcu, prikazan pa je bil tudi na televiziji. Na ta izdelek smo lahko upravičeno ponosne.

Za proglasitev »LOVRENČANKE LETA« smo izvezle darilno sliko. Pred zaključkom leta 2003 smo v osnovni šoli pripravile in vodile ročnodelsko delavnico za šolarje. Ta delavnica je trajala dva dni, učenci so aktivno sodelovali, pokazali navdušenje in bili uspešni – njihovo delo je bilo prikazano na razstavi za starše.

Spomladi je bila v Ribnici na Pohorju v osnovni šoli skupna ročnodelska razstava treh občin: Ribnice na Pohorju, Podvelke in Lovrenca na Pohorju. Na tej razstavi smo sodelovale z našimi izdelki in ob tej priliki smo kolegicam nudile strokovno pomoč v organiziranju ročnodelske delavnice.

V času »JEZERNIKOVIH DNEVOV« smo v gasilskem domu priredile ročnodelsko razstavo in k sodelovanju povabile občane in občanke, da na tej razstavi sodelujejo. Moto te razstave je bil »IZDELALI SMO DOMA«. Razstava je vsekakor uspela, saj je razstavljalo, poleg »PIKAPOLONICE«, še enajst

razstavljalcev, ki se doma ljubiteljsko ukvarjajo z različnimi materiali. Te razstave so se udeležili s svojimi izdelki tudi trije osnovnošolci. To nas je zelo razveselilo.

Ob zaključku »JEZERNIKOVIH DNEVOV« smo županu in občini podelile izvezen namizni prt. Posebnost tega prta sta oba grba.

V mesecu maju 2004 smo se širši javnosti predstavile na MOJ TV.

V tem času smo dobile veliko vabil na ročnodelske razstave v bližnji okolici in tudi širše po Sloveniji. Vse te razstave smo obiskovale skupinsko ali pa tudi individualno.

Lovrenčanke, ki ste ta sestavek prebrale, vabimo, da se nam pridružite.

ENA DESNA, ENA LEVA, vaše »PIKAPOLONICE«

Milena Fornezz

PIKAPOLONICE

Trinajsto leto že prihaja,
ko naš krožek Pikapolonice že obstaja,
urno zbrano in veselo vzorce pletejo,
sebi in društvu čast in ponos delajo.

Pikapolonice znane daleč so naokrog,
saj domovina naša jih pozna že skoraj vsepovsod,
številne razstave po domovini prirejajo,
sebi pa pohvale in priznanja zbirajo.

Iz razstave na razstavo potujejo okrog,
dobrodošle so vsepovsod,
dosti zdravja – sreče in veselja jim želimo,
v želji, da se v njihovem krogu še mnogokrat dobimo.

Naš kraj ponosen je na Vas,
vaša dela so marsikomu v okras,
izdelki Vaši dolgo bodo še živeli
in Pikapolonicam ponos in slavo peli.

Jožef Javornik

NAŠE ZDRAVJE

RAK ČREVEESA – NEZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA

Nič kaj prijetna tema. Zato pa tem bolj potrebna. Pojavnost raka črevesa v Sloveniji namreč strmo narašča. Po pogostnosti je rak črevesa že na drugem mestu najpogostejših rakastih bolezni.

Zakaj se še vedno prepogosto dogaja, da raka črevesa ne ustavimo v njegovem napredovanju, ko pa vemo, da je rak ozdravljiva bolezen? Zakaj je te vrste raka vse več pri nas in v razvitem svetu, ko pa je znano, da so nekatere druge oblike raka v upadanju? Lahko naredimo kaj sami, da se raku črevesa izognemo?

Poskušajmo si prav na kratko odgovoriti na ta vprašanja.

Značilno za raka črevesa je, da neredko zelo dolgo ne daje znakov, ki bi bolnika navedli na misel, da je kaj zelo narobe. Če se pri nekom pojavijo močne bolečine ali se pokaže kri (denimo v izpljunku), bo kaj hitro obiskal zdravnika. Takí znaki ga prestrašijo. Pri raku črevesa pa takih opozorilnih znakov, vsaj na začetku bolezni, pogosto ni. Rak črevesa se sprva pogosto kaže le kot sprememba ritma izločanja blata. Ob poprejši normalni prebavi in izločanju blata se polagoma začne pojavljati driske ali zaprtja, pogosto se obe obliki izmenjujeta. Temu ljudje ne pripisujejo kdove kako velikega pomena; zadovoljijo

se z razlago o dietnih prekrških. V prehrani poizkušajo to in ono in za nekaj časa se prebava morda ponovno uredi. Po kakšnem mesecu, dveh, se vse skupaj ponovi, a tudi ljudje spet ponovijo že preskušeni dietni ukrep. Tudi izločanje vse tanjšega blata, če gre za raka na danki, jih ob teh »motnjah« prebave ne prestraši; občasne bolečine v trebuhu, v obliki krčev ali povečano brbotanje, pretakanje, bodo prav tako pripisali »neredni prebavi«. K zdravniku ali na urgenco jih navadno pripelje šele nenadna zapora črevesa ali pa pojav krvi v blatu. Oba ta znaka pa sta običajno že odraz napredovale bolezni. Zdravnik bo takrat ugotovil že slabokrvnost kot posledico dolgotrajnega nevidnega izgubljanja krvi.

V večini primerov rak črevesa vznikne iz črevesnih polipov, »izrastkov«, ki sami niso nevarni. Rak se iz njih razvije v daljšem časovnem obdobju, povprečno v 10-ih letih. Te rakaste celice se nato množijo, vraščajajo v sosednje organe, ožijo samo črevo ali delajo razjede, ki krvavijo; kasneje privedejo do zapore črevesa. Rak se lahko širi po limfi v občrevesne bezgavke in v bezgavke ob velikih žilah. Če se razširi prek krvi, se rak razrašča naprej v jetrih, v pljučih, kosteh, možganih.

Imamo že odgovor na prvo vprašanje: rak črevesa je popolnoma ozdravljiv, le odkriti ga moramo dovolj zgodaj. To pomeni, da nas mora zaskrbeti ne šele ob krčih v trebuhu ali ob pojavu krvi v blatu, ampak veliko poprej - že ob spremembi ritma izločanja blata (driske, zaprtja, pogosto izmenično).

Zakaj je rak črevesa pri nas in v razvitem svetu v takem porastu? Saj vendar uživamo »boljšo« hrano, kot so jo nekoč, in imamo je na pretek; trgovski centri s hrano rastejo kot gobe v sodobni potrošniški družbi. Več počivamo in lenarimo ob celodnevni multimedijki ponudbi. Kaj delamo napak?

Prav v tem je ključ: spremenjen način življenja in prehranjevanja traja komaj nekaj več kot pol stoletja. Naše telo pa se prilagaja zelo zelo počasi; v ta namen ima na razpolago samo en mehanizem, ki teče preko genetskih sprememb. Spremembe preko tega procesa pa se ne merijo v letih: do pomembnih prilagoditev prihaja v več deset tisočih letih in več. Ta mehanizem prilagajanja je narava namenila ohranjanju človeštva kot vrste, nikakor pa ne posameznemu človeku. Zato lahko rečemo, da živimo in uživamo hrano 21. stoletja, naše telo (in prebava) pa še vedno funkcionira tako, kot je v času Rimljanov in še veliko prej. Odgovor na drugo vprašanje je tako na dlani: v nerazvitem svetu ljudje živijo in se prehranjujejo na način, ki je telesu domač, čeprav živijo bolj v pomanjkanju kot ne. V razvitem svetu smo, nasprotno, telesno gibanje omejili. Telesu smo s tem odvzeli odločilni mehanizem za uravnovešeno prebavo (posledice so kronična zaprtja). Ob tem smo prebavo dodatno obremenili s hrano, ki je koncentrirana, mastna in presladka ter odločno preobilna. Če hočemo živeti čim dalje brez bolezni, nam ne preostane torej nič drugega, kot da izberemo zdrav način življenja, tak, ki je našemu telesu »domač«. Odgovor na tretje vprašanje, kako se lahko uspešno upremo raku na črevesu, se nam ponuja kar sam. Upoštevati mora tri stvari, od katerih prvi dve sodita v zdrav način življenja:

1. Če vemo, da so dejavniki tveganja za raka na črevesu povezani zlasti s prehrano, bomo zmanjšali presežek energije, zlasti na račun maščob in sladkorjev in v jedilnik vključili namesto njih več ribjega mesa. Povečali bomo porabo svežega sadja (zlasti prvi jutranji obrok naj bo sadje), zelenjave in balastne hrane - vlaknin (otrobi, izdelki iz žit ...). Vsak dan si bomo privoščili žlico domačega medu, ki ima ugoden vpliv na prebavo (in lovrenški čebelarji slovijo po izvrstnem medu!). Predvsem pri raku želodca omenjajo kot nevarne še preslane in prekajene jedi, pitje alkoholnih pijač, pri raku trebušne slinavke pa se omenja kot dejavnik tveganja predvsem kajenje.

2. K zdravemu načina življenja nujno spada telesna aktivnost. Ob povečani telesni aktivnosti bomo izboljšali prebavo - na težave ob zaprtju lahko pozabite - porabili bomo presežne kalorije in izboljšali obtok. Redna telesna vadba že sama ščiti pred rakom širokega črevesa. Telesna aktivnost naj bo taka, da se ozojimo in naj traja vsaj 30 minut (hitra hoja, ples, kolesarjenje), vsaj 3 x na teden. Še najbolje pa vsak dan.
3. Pozorni bodimo na prve opozorilne znake, ki smo jih navedli zgoraj in ob katerih vsekakor obiščimo svojega zdravnika. Ta bo opravil rektalni pregled in dal narediti hematest; to je test na prisotnost krvi v blatu, ki je s prostim očesom ne vidimo. To je enostavna preiskava, ki lahko odkrije zgodnjo obliko raka. Svetujemo jo že po 40. letu. Še prej pa pri otrocih staršev z družinsko pojavnostjo črevesnih polipov in pri potomcih staršev z rakom črevesa in danke ter pri tistih, ki imajo katero od vnetnih črevesnih bolezni.

Ostanite zdravi tudi prihodnje leto!

Franc Beigot, dr. med. spec.

MEDICINSKA FAKULTETA UNIVERZE V MARIBORU Gregor Pivec

Mariborska univerza ima od 2. oktobra 2003 Medicinsko fakulteto. Ustanovitev fakultete predstavlja institucionalno osnovo, na kateri se bo razvijala pedagoška in znanstvenoraziskovalna dejavnost s področja medicinskih ved v okviru Univerze v Mariboru.

Akademski zbor je izvolil člane senata in dekana za čas enega leta, to je postal prof. dr. Ivan Krajnc, dr. med. Tako senatorje kot dekana je akademski zbor Medicinske fakultete na svoji seji, 22. novembra 2004, izvolil za eno mandatno obdobje, torej za štiri leta, tako kot določajo akti univerze. Senat medicinske fakultete bo izmed svojih članov imenoval prodekana za izobraževalno dejavnost in prodekana za znanstvenoraziskovalno dejavnost ter dekana. Pot do ustanovitve medicinske fakultete je bila dolga in zapletena, ob široki podpori, dobro pretehtanih argumentih in s sredstvi, zbranimi v okviru konzorcija, smo tako na pragu novega obdobja.

V študijskem letu 2004/2005 se je v univerzitetni program medicina vpisalo prvih 89 študentov Medicinske fakultete Univerze v Mariboru. To pa ne pomeni, da je že vse postorjeno - do tedaj, ko bodo prvi diplomanti, novi zdravniki, zapustili fakulteto, je še dolga pot, ki jo bomo prehodili skupaj: pedagoški delavci na fakulteti in vsi zaposleni v bolnišnici, ki čutimo in se zavedamo odgovornosti, ki jo imamo pred generacijami mladih in njihovih staršev.

Pobude za ustanovitev druge medicinske fakultete segajo v sedemdeseta leta preteklega stoletja, saj je Splošna bolnišnica Maribor že leta 1977 podpisala sporazum o sodelovanju z Medicinsko fakulteto v Ljubljani, konec leta 1980 so prvi študenti začeli opravljati klinične vaje; šele leta 1990 je bolnišnica postala učna bolnišnica MF UL. Od tedaj je več kot 1000 študentov MF UL opravljalo vaje iz kliničnih predmetov v mariborski bolnišnici. Razlogi za ustanovitev druge medicinske fakultete v Sloveniji po podatkih Ministrstva za zdravje, so, da bomo v Sloveniji do leta 2020 potrebovali 1100 zdravnikov ali petindvajset odstotkov več kot zdaj. Razen tega kažejo podatki iz registra Zdravniške zbornice Slovenije za leto 2000, da imamo 1,9 zdravnika na tisoč prebivalcev, kar je v primerjavi z nekaterimi drugimi evropskimi državami (npr. s Švico, Dansko, Nizozemsko, Avstrijo, Finsko, Nemčijo) veliko manj. Zelo zaskrbljujoča je tudi starostna struktura zdravnikov, saj se bo v naslednjih letih v Sloveniji upokojilo blizu osemsto zdravnikov. Podatki tudi kažejo, da so naši zdravniki bolj obre-

menjeni kot njihovi kolegi v številnih evropskih državah. Če bi želeli te obremenitve zmanjšati na raven, ki bi bila primerljiva z evropskimi državami, bi morali nemudoma zaposliti okrog 350 zdravnikov, ki jih seveda ni.

Na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani so od leta 2000 postopno povečevali vpis študentov v prvi letnik na več kot 200, sama narava študija, pa tudi priporočila evropske skupnosti omejujejo število vpisanih na okoli sto udeležencev v pedagoškem procesu. Že sedaj so potekale klinične vaje v različnih bolnišnicah, samo v mariborski jih je opravljajo dobrih dvajset odstotkov. Posebno poglavje je tudi dostopnost študija medicine, kar ima posebno težo po vstopu Slovenije v EU. Vedeti moramo, da se številni mladi bodisi zaradi gmotne nepreskrbljenosti ali oddaljenosti in seveda omejitev števila vpisanih doslej niso mogli vpisati na medicino, čeprav so si to želeli in izpolnjevali zahtevne pogoje. Mladim, pridnim in nadarjenim iz severovzhodne Slovenije, pa tudi Koroške, Prekmurja in celo z obmejnega območja je tako omogočeno uresničevanje njihovih študijskih želja.

Cilj študijskega programa medicina (dodiplomski program za pridobitev univerzitetne izobrazbe) je pripraviti študente za samostojno delo zdravnika, študij traja 6 let oz. 12 semestrov in je ovrednoten s 360 ECTS točkami. Študijski program je po predmetih usklajen z evropskim kreditnim sistemom za tovrstne programe in z evropskimi direktivami. V temeljnih predkliničnih predmetih je program povezan z nekaterimi predmeti obstoječih programov, ki jih na mariborski univerzi izvajajo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, Pedagoški fakulteti, Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko; v kliničnih predmetih pa je usklajen s strokovno in raziskovalno dejavnostjo v učni bolnišnici Maribor. Univerzitetni študijski program je sestavljen iz 51-ih predmetov, med katerimi so štirje izbirni predmeti in 8 PBL modulov (moduli problemsko naravnane učenja, ki študenta medicine pripravljajo na delo z bolniki). Študijski program obsega 5500 ur teoretičnega in praktičnega študija. Študij bo potekal v obliki predavanj, vaj, seminarjev in v individualni obliki. Potekal bo izključno kot redni študij. Program je usklajen s prenovljenimi programi medicinskega študija znotraj Evropske unije in omogoča prehajanje med posameznimi medicinskimi fakultetami po sistemu ECTS. Primerljivost in usklajenost programa študija med medicinskimi fakultetami v Mariboru, Ljubljani, Gradcu, Oulu, Manchesteru ter Harvardom omogoča med drugim izmenjavo visokošolskih učiteljev in študentov.

Ni odveč omeniti, da so v sodelovanje pri izvedbi univerzitetnega študijskega programa splošna medicina privolili mednarodno uveljavljeni akademiki s področja medicine; osem se jih bo vključevalo v študijski program kot gostujoči profesorji. Vsi sodelujoči izvajalci univerzitetnega študijskega programa splošna medicina so ustrezno habilitirani visokošolski učitelji, za izvedbo PBL modulov pa so zahtevani dodatni pedagoški pogoji, ki izhajajo iz didaktičnih posebnosti takšnega učenja. Tutorji pri izvedbi te oblike študija, ki se bo prepletal skozi program študija v posameznih letnikih, so lahko visokošolski učitelji, ki bodo opravili poseben tečaj za vodenje PBL modulov.

Študent bo zaključil študij z opravljenimi vsemi izpiti in opravljenim praktičnim delom (bolnišnica, družinska medicina) in bo pridobil naziv doktor oz. doktorica medicine.

Študij medicine v Mariboru bo seveda spremenil univerzo in mesto samo, najbrž pa tudi miselnost v širšem slovenskem prostoru. Mladi bodo lahko izbirali med dvema medicinskima fakultetama, vzpostavljeno medsebojno sodelovanje, izmenjava, prehodnost, kreditni sistem – vse to bo prineslo s seboj akademsko konkurenčnost. Tega doslej na področju medicine v Sloveniji ni bilo, prav gotovo pa bo prineslo nov kakovosten premik na obeh univerzah. V Splošni bolnišnici Maribor smo pripravljeni na nove izzive in zahteve časa.

Medicinska fakulteta v Mariboru predstavlja želje in sanje starejših generacij zdravnikov, veliko ustvarjalne energije sedanjosti in perspektivo za mlajše. S preteklostjo ni nikoli težav, tako ali drugače je v našem spominu. Tudi prihodnost je enostavna, obstaja v naših sanjah, željah in ciljih. Najtežje je s trenutkom sedanjosti. Potrebno ga je pravilno ovrednotiti, umestiti v okolje in čas in z njim doseči želje in sanje. Tako enostavno in obenem težko je to.

Prim. Gregor Pivec, dr. med.,
direktor, Splošna bolnišnica Maribor, Maribor

BOLEČINA

Pozdravljeni! Koga od vas še ni kaj bolelo? Zobobol, glavobol ali manjša opekline lahko doletijo že otroka. Bolečina v križu, napad žolčnih ali ledvičnih kamnov nas v srednjih letih prav radi opomnijo, koliko je vredno zdravje. Okrog petdesetega leta se pričnejo izražati žilne bolezni in bolečine, zaradi slabe prekrvavitve srca nas pripeljejo v bolnišnico z urgentnim prevozom. V starejšem obdobju je bolečina pogosta spremljevalka rakastih obolenj. Vse življenje smo izpostavljeni manjšim ali večjim poškodbam, ki nas prizadenejo predvsem zaradi bolečin.

Bolečine po operacijah so navadno srednje hude, trajajo dva do tri dni in jih štejemo med akutne bolečine. Tovrstne bolečine so znak, da se z nami dogaja nekaj škodljivega. V večini primerov je vzrok bolečine lahko odkriti in z odstranitvijo vzroka tudi bolečina preneha. V nekaterih primerih pa ostane vzrok bolečine neznan ali pa ga je nemogoče odstraniti.

Bolečino, ki traja več kot šest mesecev, obravnavamo kot kronično. Kronična bolečina je že sama po sebi bolezen, ki vpliva na bolnikovo osebnost, ovira njegovo aktivnost na delovnem mestu ter preprečuje, da bi živel uspešno in zadovoljno. Učinkovito lajšanje kronične bolečine zato izboljša kvaliteto življenja bolnikov, jim vrne zmožnost za delo in omogoči socialno varnost njihovih družin.

Kaj se dogaja v našem telesu, ko občutimo bolečino? Mehanična, kemična ali toplotna poškodba tkiva aktivira bolečinske receptorje – nociceptorje. To so prosti živčni končiči, ki potekajo skupaj s tankimi krvnimi žilicami v vseh tkivih, največ pa jih je v koži. Od njih se bolečina prenaša po perifernih aferentnih živčnih vlaknih A, B in C. A δ (A delta) vlakna so debela mielinizirana vlakna, ki z veliko hitrostjo prevajajo dražljaj ostre bolečine, dotika in temperaturnih razlik. B vlakna so srednje debela mielinizirana vlakna avtonomnega živčnega sistema, ki prevajajo dražljaje iz notranjih organov. C vlakna so tanka nemielizirana vlakna, ki za razliko od A δ vlaken prevajajo topo bolečino, in sicer počasneje. Tretji del živčnega sistema, ki omogoča prevajanje bolečine, je hrbtenjača, kjer tečejo živčna vlakna v zadnji rog sive substance in prek živčnega stika ali sinapse po sekundarnem nevronu preidejo na nasprotno stran in nadaljujejo pot navzgor v thalamus. Tukaj so številna jedra in nekatera od njih imajo nalogo prepoznati bolečino. Terciarni nevron poteka iz thalamusa v odgovarjajoče dele možganske skorje.

Na vseh nivojih je možna modulacija občutenja bolečine. Periferno modulacijo povzroči sproščanje različnih snovi: kalija, mlečne kisline, bradikinin, serotonin, histamina in prostaglandinov, ki vzdražijo nociceptorje. Modulacija v hrbtenjači je posledica delovanja ekscitatornih nevrottransmiterjev, glutamata in aspartata. Substanca P je pomemben nevromodulator, ki poveča prevajanje bolečine. Inhibitorni nevrottransmiterji, ki zmanjšujejo prevajanje bolečine v sinapsah zadnjega roga hrbtenjače so enkefalini, β endorfini, norepinefrin, dopamin,

adenozin in morda somatostatin. Supraspinalna modulacija se pojavlja zaradi descendentnih inhibitornih poti in sproščanja inhibitornih nevrotransmiterjev (endorfinov in norepinefrinov). Kognitivna modulacija bolečine je odvisna od naše pozornosti. Zaradi vseh teh in še mnogih drugih zapletenih dogajanj je doživljanje bolečine tako zelo odvisno od posameznika.

Naloga anesteziologa je preprečiti akutno bolečino ob kirurškem posegu. Kljub temu pa se ob splošni anesteziji pokažejo znaki nevroendokrinega odgovora na stres. Regionalna anestezija z lokalnimi anestetiki pa preprečuje povišanje kortizola ob stresu.

Neugodne posledice bolečin so: neustrezno dihanje in posledično pljučnice in atelektaze, razgradnja proteinov – hujšanje, hiperglikemija – povišan krvni sladkor, zadrževanje natrija in vode – oteklina, nepravilen in hiter srčni ritem z možnostjo odpovedi srca, slabši imunski odziv, trombembolije zaradi zmanjšane gibljivosti ob bolečini, zastoj peristaltike in ileus, zastoj urina itd. Zaradi naštetega je bolečine potrebno lajšati oziroma prekiniti. Zdravimo jih s farmakološkimi sredstvi: z neopiodnimi analgetiki kot so aspirin, paracetamol in nesteroide, z antirevmatikami, ki inhibirajo prostaglandine na samem mestu poškodbe ali vnetja. So zelo uspešni pri lajšanju milejše do zmerne bolečine. Za lajšanje hudih bolečin uporabljamo opioide analgetike, predvsem morfij, ki ima tudi neugodne stranske učinke, med drugimi tudi razvoj tolerance in odvisnosti ter v prevelikih dozah celo zastoj dihanja.

Svetovno združenje za preučevanje bolečine IASP in svetovna zdravstvena organizacija WHO sta letos na osrednjem srečanju oktobra v Ženevi razglasila 11. oktober za globalni dan bolečine. V Evropi je drugi teden v oktobru tradicionalno posvečen obravnavanju bolečin. V Sloveniji so letos ta teden opozarjali na kronično bolečino s strokovnimi srečanji in javnimi obvestili slovenskega združenja za zdravljenje bolečine SZZB.

Ko nas kaj boli, se sprašujemo, ali nas ima kdo tako rad, da nas bo poslušal, nam postregel, pomagal pri vsakdanjih opravilih, nam lajšal bolečine z zdravili in nego. Večinoma si moramo najprej pomagati sami, nato pa se potruditi nekdo od svojcev ali sosedov in seveda zdravstvena služba. Dostikrat se bolečine ne da popolnoma odvezeti in je potrebno z njo živeti. Ne da se odvezeti občutka neboljenosti in odvisnosti od drugih. V sebi je potrebno najti moč, da vzdržimo in prenesemo tudi težke čase v svojem življenju. V takih časih se učimo sprejemati ponujeno pomoč, ki smo jo kdaj tudi sami nudili drugim.

Uspešno zbliževanje in povezovanje s svojimi dragocenimi sobivajočimi v težkih ali prijetnih dneh prihajajočega leta 2005 vam želim! Srečno!

Milica Arl Šprah, dr. med.
spec. anesteziolog

Medicinska šala:

»Doktor, povsod, kjer se dotaknem, me boli.«

»Seveda, zlomljen prst imate!«

OD PREIZKUŠANJA ALKOHOLA DO ODVISNOSTI NI DALEČ!

Spoštovani krajan!

Kot osebna zdravnica velikega števila prebivalcev Lovrenca na Pohorju sem se v okviru podiplomskega študija v letošnjem marcu in aprilu z zanimanjem lotila raziskave o vrstah, načinu in razširjenosti alkoholizma v tem kraju. V anketi, ki sem jo razdelila reprezentativnemu vzorcu 200 obiskovalcev naše ambulante, za katere nimam podatkov, da bi pili tvegano, sem ugotavljala, koliko potencialno tveganih pивcev je med njimi. Spraševala sem jih tudi o pojmi kot so: kulturno pitje, zmerno pitje, abstinenca. Ker sem v tej raziskavi ugotovila, da je med ob sedaj neznanimi uživalci alkohola kar 30 % takih, ki pijejo zelo tvegano in obstaja velika verjetnost, da bodo postali odvisni od alkohola, bi vam rada osvežila nekaj pojmov o alkoholu in dejavniki tveganja za nastanek odvisnosti od alkohola. Alkohol oziroma »al kohl« (= plemenita snov), kot ga je poimenoval arabski kemik Al Jabir ibn Haijan okoli 700 let p.n.št; spremlja človeški rod že nekaj tisočletij. Ko ga je odkril, je bil prepričan, da je našel življenjski napoj, ki bo tistim, ki ga bodo uživali, zagotovil večno mladost. Toda kmalu je spoznal svojo zmoto. Njegov »al kohl« je po začetni sreči prinesel le trpljenje, bolezen in bedo. Danes je alkohol v večini držav najbolj razširjena droga. Njeno uživanje je povezano s prepričanji in normami, ki se prenašajo iz roda v rod, te pa se pod vplivom različnih dejavnikov, kot so mediji, oglaševanje, splošno družbeno ozračje, ponudba alkohola, osebne izkušnje in priporočila drugih ljudi, tudi spreminjajo. Vsako okolje ima svojo značilno »pivsko kulturo«. Pri nas v Sloveniji je alkohol lahko dostopen, do pitja alkoholnih pijač vlada velika strpnost, glede rabe alkohola pa praktično ni omejitev. Po porabi čistega alkohola na prebivalca (ki znaša okrog 15 litrov na leto) se uvrščamo med vodilne evropske države. Tudi po posledicah škodljive rabe alkohola spadamo v neslaven evropski vrh. 85 % odraslih Slovencev vsaj občasno pije alkoholne pijače, skoraj polovica pa pije redno, kar pomeni vsaj 1 krat tedensko. Več kot ena tretjina odraslih moških in 11 % odraslih žensk pije alkoholne pijače v količinah, ki ogrožajo njihovo zdravje, več kot polovica odraslih oseb pa se opije vsaj enkrat letno. S tem pa ne ogrožajo samo sebe, temveč še mnogo drugih ljudi, tudi take, ki sami nikoli ne posežejo po alkoholnih pijačah. Po nekih ocenah sta v Sloveniji vsak PETI moški in vsaka PETINDVAJSETA odrasla ženska že odvisna od alkohola. Pri več kot 60 % odraslih osebah je prisotno TVEGANO pitje, t. j. vedno uživanje alkohola v čezmernih količinah ali pa le občasno opijanje. Večina posledic škodljive rabe alkohola odpade na priložnostne pивce, torej tiste, ki alkoholnih pijač ne pijejo vsak dan. Priložnostnih pивcev pa je neprimerno več kot odvisnih od alkohola. Kaj se dogaja z alkoholom v telesu po zaužitju? Alkohol že v nekaj minutah preide v krvni obtok. Manjši del preide v kri že skozi sluznico želodca, večji del pa skozi sluznico tankega črevesa. S krvnim obtokom alkohol pride v vse dele telesa, za njegove učinke pa so najbolj dovzetni možgani. Posledice so motnje presojanja, govora, koordinacije gibov in ravnotežja. Alkohol se razgrajuje v jetrih, za ta proces pa je potreben čas. Zdrava jetra potrebujejo za razgradnjo in odstranitev 10 gramov (= 1 ENOTE) alkohola približno 1 uro. Oseba, ki popije 5 enot alkohola, za presnovo te količine alkohola potrebuje 5 ur. Tega procesa ni mogoče pospešiti niti s pitjem črne kave, hladno

prho ali sprehodom na svežem zraku. Za streznitev je potreben le čas. Alkohol se iz telesa v glavnem izloča v obliki presnakov skozi ledvice, v manjši meri pa z dihanjem in znojem.

Na koncentracijo alkohola v krvi pri posameznem pivcu po pitju alkoholnih pijač vpliva več dejavnikov, ti pa so:

- količina in hitrost pitja;
- vrsta pijače – žganje in peneče se pijače se hitreje vsrkajo v kri;
- pitje na prazen želodec – hrana v želodcu upočasni čas vsrkavanja alkohola;
- telesna teža in višina – čim manjša in lažja je oseba, tem večja je količina alkohola na kilogram telesne teže; odrasli moški, težak 80 kg; bo po tem ko bo popil eno enoto alkohola (=10 g čistega alkohola), imel v krvi 0,16 g alkohola na kilogram krvi; odrasla ženska, težka 60 kg, pa 0,28 g alkohola na kilogram krvi.

Odgovor na vprašanje, ali je uživanje alkoholnih pijač lahko koristno, ni enostaven. Ljudje že od nekdaj uživajo alkohol zaradi učinkov, kot so večja sproščenost, boljše počutje v družbi, občutek povezanosti z družbo, v kateri vsi pijejo, večja dovzetnost za humor, manjša sramežljivost, večje samozaupanje, lažje prenašanje čustvenih in telesnih naporov ipd. Nekatere raziskave kažejo, da redno uživanje majhnih količin alkohola (1 enota na dan = 1 dl vina ali 2,5 dl piva ali 0,3 dl žgane pijače), varuje pred boleznimi srčnega ožilja. Alkohol v krvnem obtoku zvišuje količino »varovalnega« holesterola in zmanjšuje tvorbo krvnih strdkov. Toda ta »zaščitni učinek« je pomemben šele takrat, ko ljudje dosežejo starost, v kateri je prisotno tveganje za bolezni srčnega ožilja – za moške je to pri starosti več kot 40 let, za ženske pa po menopavzi. Priložnostno pitje večjih količin alkohola ne prinaša nobenih koristi. Tudi o tem, da bi katera vrsta pijače bolje ščitila od druge, ni jasnih dokazov. Mladi ljudje obeh spolov od rednega uživanja alkohola ne morejo pričakovati nobene koristi za zdravje, lahko pa si na ta način odprejo pot v odvisnost. Tudi o tem, da bi ljudje, ki ne uživajo alkohola, zaradi tega pogostejše zbolevali, ni dokazov, obstajajo pa številni dokazi o škodljivosti uživanja večjih količin alkohola. Okoli 10 % ljudi redno (vsaj 1 krat tedensko) pijejo alkoholne pijače, postane odvisnih od alkohola. V pogovorih o uživanju alkoholnih pijač, pogosto naletimo na izraze, kot so »zmerno pitje«, »kulturno pitje« ipd. Gre predvsem za subjektivne izraze, ki odražajo le odnos posameznika in njegove okolice do rabe alkohola. Ljudi lahko po njihovem odnosu do alkohola razdelimo poleg skrajnih skupin (abstinenti in odvisni od alkohola) še na več vmesnih skupin, v katerih se vidijo tako imenovani zmerni pivci. Ti pijejo v skladu s sprejetimi družbenimi normami, pa tudi njihovo vedenje je v družbeno sprejemljivih mejah. Zato posameznik in družba gojita prepričanje, da takšno pitje ni nevarno, da je lahko celo koristno in da nima nobene zveze z alkoholizmom. Pripadniki te skupine pivcev se občasno celo napijejo, posledice pa so lahko dokaj resne, kot je na primer povzročitev prometne nezgode s smrtnim izidom. Epidemiološke raziskave so pokazale, da ravno zmerni pivci prispevajo največji delež k alkoholni problematiki, saj jih je v primerjavi z odvisnimi osebami veliko več. Zmerni pivci so torej ogrožena skupina pivcev. Pričakujemo lahko, da bo tudi med tistimi, ki so danes še zmerni pivci, v bližnji prihodnosti določeno število ljudi imelo probleme zaradi alkohola in postalo celo odvisnih od alkohola. Vsak današnji alkoholik je bil nekoč zmerni pivec. Pitje alkoholnih pijač je v Sloveniji povsem običajno vedenje, kljub temu pa mnogo lju-

di, mladih in starih, uživa v življenju brez alkohola. Za to imajo mnogo razlogov, predvsem pa pravico. Seveda ne moremo pričakovati, da bodo vsi ostali oz. postali abstinenti, pa tudi vsako uživanje alkohola ni škodljivo. Zato odraslim, ki so se odločili, da bodo pili alkoholne pijače, svetujemo, naj bo njihovo pitje preudarno. To pomeni, da se bo oseba sama, neodvisno od drugih ljudi, odločila o tem, kje in kdaj bo pila, o vrsti in količini alkoholnih pijač, ki jih bo pila ter o okoliščinah, v katerih bo pila. Ob tem naj se vsakdo zaveda, da majhne količine alkohola večini odraslih ljudi sicer ne povzročajo problemov, piti preveč ali ob nepravem času, pa je lahko škodljivo.

Na koncu bi vam rada predstavila način, s katerim si olajšamo nadzor nad količino popitega alkohola. Za olajšanje nadzora so uvedli štetje meric oz. enot. Ena enota vsebuje približno 10 g čistega alkohola. Toliko alkohola je v enem decilitru VINA ali dveh decilitrih PIVA ali 0,3 decilitra (»šilce«) žgane pijače ali 2 dl jabolčnika. Zdrav odrasli moški sme popiti 2 enoti (ali 20 g) alkohola na dan. Na teden bi to pomenilo 14 ENOT alkohola, razporejenih na več priložnosti pitja. To je na primer: 1,4 l vina ali 3,5 l piva ali 14 šilc žgane pijače ali prilagojena količina pri mešanju alkoholnih pijač. Vsaj dva do tri dni v tednu naj ne pije alkoholnih pijač.

Zdrav odrasli moški se izogne opitosti, če ob eni priložnosti pitja popije največ 5 enot alkohola. (t. j. 0,5 l vina ali 1,25 l piva ali pet šilc žgane pijače). Toda moškemu, ki bi popil tolikšno količino alkoholnih pijač, resno odsvetujemo vožnjo motornih vozil in druga zahtevna opravila.

Zdrava odrasla ženska, ki ne načrtuje nosečnosti, ki ni noseča in ne doji, sme popiti 1 enoto alkohola na dan. Na teden to pomeni 7 enot alkohola, razporejenih na več priložnosti pitja. Vsaj dva do tri dni v tednu naj ne pije alkoholnih pijač. Zdrava odrasla ženska se izogne opitosti, če ob eni priložnosti pitja popije največ 3 enote alkohola, vendar ji kljub temu resno odsvetujemo vožnjo motornih vozil in druga zahtevna opravila.

Ženske imajo nižjo toleranco za alkohol kot moški, se hitreje opijejo, utrpijo večjo škodo in postanejo hitreje odvisne. To je posledica dejstva, da so ženske običajno manjše in lažje od moških, da imajo manj telesnih tekočin (vode in krvi), v katerih bi se alkohol razredčil in imajo drugačno presnovo. Tudi jetra so pri ženskah bolj občutljiva za alkohol.

Za ljudi, ki so starejši od 65 let, velja enaka »dnevna doza« kot za odrasle ženske ne glede na spol. S starostjo se namreč zmanjšuje delež vode v telesu, spremeni pa se tudi presnova.

Poleg nadzora nad količino popitega alkohola je za preudarno pitje pomembno tudi to, da oseba:

- ne pije alkoholnih pijač na tešče (hrana zmanjša vpliv alkohola na telo);
- ne gasi žeje z alkoholnimi pijačami;
- med alkoholnimi pijačami izbira tiste z nižjo vsebnostjo alkohola;
- ne pije v duševni stiski;
- se izogiba alkoholnih pijač ob duševnih in telesnih obolenjih;
- ne pije alkoholnih pijač, kadar jemlje zdravila;
- ne pije v okoliščinah, ko je potrebna popolna treznost in je pitje tudi znotraj navedenih mej tvegano.

Obstajajo pa tudi skupine ljudi, za katere je tudi pitje znotraj navedenih meja tvegano, zato se jim priporoča, da SPLOH ne pijejo alkoholnih pijač. To so:

- otroci in mladostniki,

- ženske, ki načrtujejo nosečnost,
- nosečnice.

Dobro počutje in zdravje je želja slehernega posameznika. Ali bomo to dosegli, je v veliki meri odvisno od nas samih, predvsem od našega načina življenja. Alkohol (in druge droge) na tej poti gotovo ni prava izbira. Osebe, ki ne pijejo alkoholnih pijač, naj ne začnejo piti samo zato, da bi zmanjšali nevarnost za nastanek obolenj srčnega ožilja.

Če je pri nekemu že prišlo do odvisnosti od alkohola (to je do bolezni), je edina rešitev, da povsem opusti pitje alkoholnih pijač oz. naj se abstiniira od alkohola. Takim svetujemo, naj se obrne na svojega zdravnika, ki jim bo po opravljenih pregledih povedal, ali gre res za odvisnost od alkohola in jim svetoval glede nadaljnjega zdravljenja. Tudi družinski člani, ki živijo z odvisno osebo, se prav tako lahko posvetujejo s svojim zdravnikom.

Alkohol je torej z nami, okoli nas ... Ljudje imamo do njega različen odnos. Ta odnos se oblikuje že v otroštvu, najprej pod vplivom navad v družini, kasneje pod vplivom vrstnikov in širšega družbenega okolja.

Starši, ne pozabimo se z našimi otroki pogovarjati tudi o alkoholu, hkrati pa jih podučimo in jim ustvarjamo njihovo lastno pozitivno podobo. To jim bo pomagalo, da bodo živeli zdravo, polno in ustvarjalno življenje brez alkohola in drugih drog.

Ne dovolimo, da nam ali našim otrokom alkohol ukrade svobodo!

Metka Fišer-Zobovič, dr. med.

INSTITUCIONALNO (DOMSKO) VARSTVO IN POMOČ NA DOMU

Jesen je letni čas, ki je lep zaradi široke palete barvnih odtenkov v naravi. Prav tako je tudi zelo bogat letni čas, saj pobiramo sadove, ki smo jih med letom sadili, vzgajali in obdelovali. Vsekakor se moramo vedno za vse to zahvaliti materi Naravi, ki je poskrbela, da lahko občudujemo čudesa vsega tega. Vse to opisujem zato, ker je tudi jesen življenja pri ljudeh zelo podobna jesenskemu letnemu času. Vsak človek v starejših letih je zelo bogat. Pa ne mislim tega v materialnem smislu. Imam namreč srečo, da opravljam tak poklic, da se lahko srečujem z vami – starostniki, ob tem pa znova in znova spoznavam, kako bogati ste po duši ... Po vašem pripovedovanju, po vseh vaših izkušnjah v življenju, po vašem delu, po vsem veselju, sreči, trpljenju in borbi od pomladi pa do jeseni vašega življenja, ugotavljam, da je vsak izmed vas zelo bogat. Vsako vaše življenje namreč piše vaš eden in edini roman, ki je bolj ali manj lep, napet, poln doživetij. Enemu je zdravje bolj, drugemu manj služilo, odvisno zopet od vašega načina življenja in seveda od čudes matere Narave.

Prav taka je potem po navadi tudi vaša jesen življenja. Nekateri ste k sreči še vitalni, drugi malo manj, vendar ste po navadi zadovoljni, dobrovoljni, potrpežljivi. Eni imate tudi srečo, da za vas vaši svojci lepo skrbijo, drugi imate malo manj sreče, ker vaši najozji ne morejo iz takih ali drugačnih razlogov skrbeti za vas.

Ko sami več ne zmorete skrbeti za vse svoje osnovne potrebe, pa kljub temu želite ostati v domačem okolju, je nujno potrebno, da se v oskrbo in pomoč vključijo vaši otroci oziroma svojci. O tem, kako bodo skrbeli za vas, se lahko dogovorite sami, lahko pa prosite, da vam pri tem pomagajo strokovne službe, kot je vaš osebni zdravnik, patronažna medicinska sestra ali socialna delavka iz Centra za socialno delo, pristojnega v kraju stalnega

prebivališča. Za Lovrenc na Pohorju je ta v Rušah. Če otroci oziroma svojci fizično niso zmožni skrbeti za vas (zaposlitev, velika oddaljenost, bolezen ...), obstaja možnost pomoči na domu v okviru javne službe, ki se ureja prek Centra za socialno delo. Na področju socialnega varstva večine storitev, ki jih izvajajo javne službe, ni potrebno plačati. Plačati pa je treba **pomoč na domu in institucionalno (domsko) varstvo**.

Plačilo je odvisno od vaših zmožnosti. **Obe storitvi torej plačate glede na vaš socialni položaj.** Če ne morete plačati, jih namesto vas plača tisti, ki vas je dolžan preživljati. Največkrat je to zakonec ali otroci. Kadar teh ni ali pa ti ne morejo plačati, je plačnik teh storitev občina, v kateri imate stalno prebivališče. Plačila ste lahko oproščeni delno ali v celoti, odvisno od vaše plačilne sposobnosti. Oprostitev plačila uveljavite tako, da izpolnite obrazec, ki ga dobite na Centru za socialno delo, kamor ga tudi vložite in le-ta tudi odloči višino oziroma oprostitve plačila. Center za socialno delo vam bo izdal odločbo o višini oprostitve in o višini prispevka, ki ga morate sami prispevati za storitev, v kolikor plačilna sposobnost vas oziroma vaše družine to omogoča. Če bo namesto vas storitev plačevala občina, pa morate vedeti, da bo s tem obremenjena morebitna vaša nepremičnina (hiša, zemlja), ki jo imate v lasti.

Preden pa se lotite izračuna plačil in oprostitve, morate pridobiti še veliko več informacij, kot je npr. izračun meje socialne varnosti, plačilna sposobnost, kaj vpliva na izračun prispevka in oprostitve in podobno. Zato vam svetujem, v kolikor menite, da potrebujete takšno obliko pomoči na domu, da se obrnete na Center za socialno delo, na patronažno službo ali to omenite osebemu zdravniku. Obiskala vas bo socialna delavka iz Centra za socialno delo, ki je pristojna za vse informacije in za izračun ter vam bo na ta način dala točno informacijo o tem, koliko boste morali plačati oz. če ste oproščeni plačila, saj se cenik plačila storitev in cenzus oprostitve plačila nenehno spreminjata in izračun je individualen.

Druga oblika pomoči starejšim je domsko varstvo. Institucionalno varstvo (domsko varstvo) je oblika obravnave v zavodu, v drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencem nadomešča ali dopolnjuje funkcijo doma ali lastne družine. Obsega osnovno oskrbo, ki pomeni bivanje in organizirano prehrano, socialno oskrbo, ki pomeni varstvo in posebne oblike varstva ter zdravstveno varstvo po predpisih s področja zdravstva.

Upravičenci so osebe, starejše od 65 let:

- ki ne potrebujejo neposredne osebne pomoči;
- z zmernimi starostnimi in zdravstvenimi težavami z manjšim obsegom potrebne neposredne osebne pomoči;
- z najzahtevnejšimi starostnimi in zdravstvenimi težavami, kar terja stalno neposredno osebno pomoč.

Včasih so varovanci še zelo vitalni, pomični in sposobni samostojno skrbeti zase, pa sami želijo v dom starostnikov, ker se jim zdi to za njih najbolj primerno in jih takrat usmerjam, kako si pridobijo pravico. Seveda, če so starejši od 65 let.

V določenih primerih je zaradi težine bolezni in starosti že ogroženo starostnikovo življenje in je namestitev v dom starostnikov edina rešitev za njegovo čim bolj kvalitetno življenje.

Takrat pa se začne urejati postopek za sprejem v institucionalno (domsko) varstvo. **Seveda pa je pogoj, da se mora varovanec vedno sam strinjati in si vedno sam želei,** da bi odšel jesen svojega življenja preživljati v dom za starejše. Ta oblika pomoči pa traja tako dolgo, **dokler je varovanec pripravljen storitev sprejemati.**

Varovanec – starostnik – **svojo voljo potrdi s podpisom** vloge za domsko varstvo. Za domsko varstvo obstajajo enotni obrazci za celotno Slovenijo. Vse podatke morajo starostniki natančno izpolniti in priložiti priloge. Pri tem jim večinoma pomagajo najozji družinski člani, oziroma če teh ni, pa socialna

delavka ali eventuelno patronažna medicinska sestra. Domsko (institucionalno) varstvo ureja torej varovanec oziroma svojci, če teh ni, to ureja Center za socialno delo. Kadar celotno domsko varstvo plača varovanec sam ali pa njegovi svojci, vlogi za domsko varstvo priložimo pri notarju overjeno izjavo svojcev o plačilu, sicer plačilo ureja Center za socialno delo po enakem principu kot za pomoč na domu, ki je opisan zgoraj.

Ko je varovanec že predviden za sprejem, kar odloči komisija v domu, varovanca o tem pisno obvestijo. Seznanjen je tudi s ceno doma, ki je izračunana glede na njegove potrebe, kar je individualno. Poleg tega dobijo tudi seznam, na katerem so našteje najnujnejše stvari, ki jih lahko varovanec odnese s seboj v svojo sobo. Opozorijo ga tudi, kako si naj označi svoja oblačila in podobno.

Preden starostnika sprejmejo v dom, mora le-ta opraviti še laboratorijsko preiskavo – bris MRSA, ki ne sme biti starejši od 14 dni. In če je le-ta negativen, je varovanec sprejet v dom starostnikov.

Na koncu bi vas rada seznaniła z okvirnimi cenami domov za starostnike v neposredni bližini našega kraja.

Dom upokoencev Danice Vogrinec – enota POBREŽJE:

- osnovna oskrba stane od cca. 70.000,00 SIT do 95.000,00 SIT, odvisno od sobe (enoposteljna, dvo- ali večposteljna);
- dodatna oskrba od 943,00 SIT do 2694,00 SIT na dan, odvisno od stopnje pomoči in nege (I., II., III.);
- prinašanje hrane v sobo 243,00 SIT na dan;
- dietna hrana 300,00 SIT na dan.

Dom upokoencev Danice Vogrinec – enota TABOR:

- osnovna oskrba stane od cca. 73.000,00 SIT do 105.000,00 SIT, odvisno od sobe (enoposteljna, dvo- ali večposteljna);
- dodatna oskrba od 943,00 SIT do 2694,00 SIT na dan, odvisno od stopnje pomoči in nege (I., II., III.);
- prinašanje hrane v sobo 243,00 SIT na dan;
- dietna hrana 300,00 SIT na dan.

SONČNI DOM, družba za storitve d.o.o., Maribor:

- osnovna oskrba – standardna namestitvev od 112.000,00 SIT do 152.000,00 SIT z oskrbo I. stopnje;
- osnovna oskrba – standardna namestitvev od 140.000,00 SIT do 180.000,00 SIT z oskrbo II. stopnje;
- osnovna oskrba – standardna namestitvev od 169.000,00 SIT do 208.000,00 SIT z oskrbo III. stopnje;
- prinašanje hrane v sobo 296,00 SIT na dan;
- dietna prehrana 363,00 SIT na dan.

Predvidene cene v domu za starejše VUKOVSKI DOL (začetek sprejema varovancev s 1. 11. 2004):

- osnovna oskrba od 111.600,00 SIT do 149.000,00 SIT;
- dodatna oskrba od 943,00 SIT do 2694,00 SIT na dan, odvisno od stopnje pomoči in nege (I., II., III.);
- prinašanje hrane v sobo 243,00 SIT na dan.

Vsekakor so te informacije le kapljica v morje, saj sem pričana, da ste vedoželjni kot vedno. Prepričana pa sem, da vas bom najbolj razveselila z informacijo, za katero sem tudi sama pred kratkim izvedela. Verjetno bomo kmalu dobili dom starostnikov tudi v Lovrencu na Pohorju, česar se skupaj z vami zelo veselim, saj vem, da je starost včasih že sama po sebi naporna in težka. Da pa se moraš na stara leta seliti in prilagajati na novo okolje, na novo klimo, na nove ljudi ter prijatelje – to pa je po vašem pripovedovanju in izkušnjah zelo težka, če ne najtežja preizkušnja v življenju.

Zato bo realizacija tega projekta velik prispevek h kvaliteti življenja starostnikov v našem kraju, saj bodo imeli ti vsekakor prednost pri namestitvi v dom.

Lovrenc, dne 4. 11. 2004
Patronažna medicinska sestra:
Danica Hriberšek, dipl. med. ses.

DEJAVNOSTI OB JEZERNIKOVIH DNEVIH

Tudi letošnji Jezernikovi dnevi so bili za naše društvo delovni in uspešni. Pripravili smo »Veseli večer«, katerega so gledalci pohvalili z odlično oceno. Večer je bil poln dobre domače kakovostne glasbe, seveda pa ni manjkala naša humoristična Antonjeta. Moški pevski zbor Gozdar se je odlično vklopil v dogajanje na odru, tudi s šalami niso skoparili, kot protiutež pa so vedno naše dobre ljudske pevke, ki niso samo pevke, ampak izredno dobre igralko. Navdušila sta naša posebno mlada gosta Primož in Špela – brat in sestra, doma iz Lehna, ki sta spretno lovila tipke na harmoniki. Dvorana je bila polna, najlepša nagrada za nastopajoče je bil dolg aplavz in zadovoljni nasmejani obrazi gledalcev.

VESELI VEČER

Danes smo se skupaj zbrali,
da bi veseli večer praznovali,
vsi dobre volje smo,
ker v srcu dobro mislimo.

Društvo se na to pot podaja,
ker v vrstah upokoencev kader tak obstaja,
živahno bodo nastopali,
sebi in društvu pa čast in ponos delali.

Lepe pesmi in melodije bomo poslušali,
ko jih nastopajoči bodo izvajali,
sreča in veselje v naših srcih bo,
trud in prizadevanje z aplavzom poplačan bo.

Zunanje sodelujoči v programu nujno potrebni so,
da lahko celovit in uspešen program sestavimo,
naj se čuje pesem – naj se čuje melodija,
pa tudi drugi deli veselega večera.

Hvala, hvala gospe Marjani za trud in prizadevanje,
bila je misel – bila je volja,
bilo je znanje – bila so hotenja
in pa tudi srčna dovoljenja.

Jožef Javornik

Naša Zeliščna klepetalnica se je prvič predstavila z razstavo zelišč, zeliščnih napitkov, korenčkovega peciva, potic z zelišči in drugih dobrot. Kljub slabemu deževnemu vremenu je bila Ladejenkova domačija premala za številno občinstvo. V kulturnem programu so sodelovali učenci naše osnovne šole z zanimivim projektom Klimatsko zdravilišče Büttner. Predstavili so ga v sliki in skeču. Tudi naš Jezernik, gospod Jože Javornik, je s svojo predstavitvijo diplomske naloge Marketing Lovrenca na Pohorju prispeval k pestrosti programa.

Razstavo smo postavili prvič, obiskovalci so bili mnenja, da bi morala potekati več dni. Seveda bomo to mnenje upoštevali v prihodnjem letu.

Letos smo v našem društvu uvedli dve novi dejavnosti, zeliščno in računalniško.

Zeliščna klepetalnica, tako se imenuje, združuje skoraj vsak mesec 15 do 20 ljubiteljic, nabiralk zdravilnih zelišč. Srečanja so izredno zanimiva, spoznavamo zelišča in njihovo uporabo,

izmenjujemo mnenja, skratka, učimo se druga od druge. Obiskala nas je predsednica društva Kneipp iz Maribora gospa Štefka Premzl. Predstavila nam je zanimivo, poučno temo – Kneipp in zdravje. Tudi gospa Frančka Čuk iz Maribora nam je predavala o zeliščih v naši kuhinji. Nabrale smo ogromno zelišč, jih posušile, pri gospe Brigiti Krajnc smo kuhale domače mazilo Flošter. Dve uri našega druženja hitro mineta in tako komaj čakamo pomladi, da pričnemo z delom, do takrat pa bomo pridno pile naše dobre čajčke in si lajšale male bolečine s Floštrom.

Pridružite se nam.

Konec meseca maja je ročnodelski krožek Pikapolonica imel razstavo ročnih del v naši osnovni šoli. Sledil je izlet v Medvode in okolico, nato so se pričele delovne počitnice. Ob Jezernikovih dnevih v avgustu smo ponovno imele razstavo. A tokrat je bilo malo drugače. Predlog naše Pikapolonice gospe Lojzke Šumer je bil, da bi z nami razstavljali krajan, ki izdelujejo različne izdelke doma oziroma naj pokažejo, s katerim konjičkom se ukvarjajo. Kar nekaj krajanov je razstavljalo svoje izdelke. Ti so bili iz usnja, lesa, različni spominki, razstava je bila zelo zanimiva in dobro obiskana.

Ob tednu vseživljenjskega učenja se je pričel tečaj računalništva za upokojence, katerega sta nam omogočila naša občina in osnovna šola. Tečaj poteka vsak petek od 17. do 19. ure. Zelo smo veseli, saj se nas kar nekaj spopada z računalniško abecedo. Hvala našemu županu gospodu Francu Ladineku in ravnatelju osnovne šole gospodu Andreju Kasjaku, saj imata oba posluh za naše dejavnosti.

To je samo nekaj utrinkov iz naše bogate dejavnosti v društvu. Seveda smo dejavni celo leto, saj se vedno kaj zanimivega dogaja, zato upokojenci, pridružite se nam pri tisti dejavnosti, ki vas najbolj veseli, vrata so vam odprta.

Marjana Perklič

DeSUS ZA VSE GENERACIJE!

Volitve 2004 v Evropski parlament 13. junija in volitve v Državni zbor 3. oktobra so za nami. Pri prvih smo skupaj z LDS pristali na drugem mestu in tako naj bi imeli tudi poslanke v EU, čeprav so se močno kresala mnenja o tem, ali naj na volitvah kandidiramo sami ali skupaj z LDS. Odločitev je bila, da gremo na volitve za EU skupaj s takratno vodilno stranko, na druge volitve za DZ pa odločno sami.

In kako smo se v naši OO DeSUS v Lovrencu na Pohorju pripravljali na ta zelo pomemben dogodek? V našem kraju nismo imeli primerne kandidata, kogarkoli bi predlagali, ne bi dobil dovolj glasov v našem volilnem 5. okraju. Zajete smo bile tri občine: Ruše, Selnica ob Dravi in Lovrenc na Pohorju. Po večkratnih sestankih smo se končno dogovorili za enotnega kandidata, gospoda Vilija Rezmara, župana občine Ruše. Naš kandidat je napravil odličen predvolilni načrt za vsako občino posebej. Tako smo 26. 9. 2004 ob 16. uri pripravili prijetno srečanje in druženje upokojencev – simpatizerjev naše stranke pri Čebelarskem domu. Naša tajnica gospa Tončka Sgerm je pripravila odličen golaž in poskrbela za sponzorje, ki so prispevali darila, za kar bi se ji radi še posebej zahvalili, za prijetno glasbo sta poskrbela naša »Vesela Lovrenčana«, za dobro kapljico pa kar sam kandidat, gospod Rezman, in naš predsednik Društva upokojencev, gospod Javornik. Gospod Rezman se nam je predstavil z vodilom za boljše življenje za vse generacije in vsi številni poslušalci so pozorno sledili njegovim besedam.

Vredno omembe je tudi, da smo ob tej priliki dobili kar nekaj novih članov. Izredna pohvala gre sledečim upokojenkam in upokojencem, ki so prostovoljno razdelili propagandni material po domovih in tako s svojo osebnostjo pripomogli k volilnim rezultatom. To so bili: Sgerm Antonija, Španbauer Jože, Manfreda Slavica, Ronec Bogomila, Fornezzi Milena, Lesjak Andrej, Javornik Jože, Gričnik Ana.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

In še nekaj podatkov o rezultatih. V 7. volilni enoti je bilo na kandidatni listi 11 kandidatov. Od teh je največ glasov dobil naš kandidat gospod Vili Rezman (998 glasov) in tako z največ zbranimi glasovi postal poslanec v DZ. Tako se je odločitev, da nastopimo z enim kandidatom v treh občinah, bogato obrestovala. Naši poslanci v DZ so sledeči:

Vasja Klavara, roj. 29. 1. 1936, upokojenec, dr. medicine, spec. kirurg in magister;

Ivan Jelen, roj. 25. 11. 1944, upokojenec, rudarski tehnik;

Franc Žnidaršič, roj. 11. 12. 1940, dr. medicine, državni sekretar na MDDSZ;

Vili Rezman, roj. 9. 1. 1954, župan občine Ruše, dipl. prof. filozofije.

Vsem štirim poslancem želimo mnogo delovnih uspehov v prihodnjem mandatnem obdobju, našemu poslancu gospodu Viliju Rezmanu pa želimo, da bi mu zdravje dobro služilo, saj sam pravi, da bo z delom vračal in upravičeval zaupanje tudi v prihodnje. V to tudi verjamemo.

IN KAKŠNE SO OSNOVNE IN PRIORITETNE NALOGE V NAŠI STRANKI:

- branili bomo vse pridobljene pravice upokojencev;
- skrbeli in nudili bomo pomoč ostarelim, bolnim in invalidnim osebam;
- borili se bomo za boljše pokojnine ter višji regres v višini 13. pokojnine;
- prizadevali si bomo za ureditev vdovskih pokojnin po evropskem vzorcu;
- nadaljevali bomo delo za spremembo vročega 150. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki bo omogočil sprotno usklajevanje pokojnin z rastjo plač;
- ohranjali bomo temelje solidarnosti v zdravstvenem zavarovanju, tesno bomo sodelovali z našimi poslanci in seveda tudi vas obveščali o aktualnih dogodkih, naj si bo na sestankih ali prek našega časopisa DeSUS NOVICE.

In še nekaj statističnih podatkov.

V Sloveniji je prek 500.000 upokojencev, žal od tega 47 % ni nikamor vključenih. V naši stranki DeSUS je nekaj več kot 15.000 članov. Zakaj tako malo? Ker smo še vedno ideološko, organizacijsko, interesno močno razdeljeni. Politično aktivnih je le 4,7 % upokojencev, od tega samo 0,4 % žensk. Nobeni stranki ne zaupa 41 % upokojencev. Najpogostejši očitki upokojenih so, da jih ob upokojitvi družba zanemarja, ali drugače povedano, jim ne omogoča vključevanja v poslovno, družbeno in politično življenje. Stara ideološka usmerjenost, vodstva organizacij so ponekod preveč odmaknjena od članstva, ponudbe aktivnosti imajo slabo vsebinsko pestrost ...

Malce se vsi skupaj zamislimo nad temi podatki!!

Ob koncu bi zaželela vsem upokojenkam, upokojencem, njihovim družinam, vsem krajanom lepe božične praznike ter zdravja, uspehov polno novo leto 2005.

Predsednica ODeSUS
Marjana Perklič

PISMA BRALCEV

Spoštovane Lovrenčanke, Lovrenčani!

V letošnjem letu sem imel kar nekajkrat priložnost biti gost v Vaši občini. Dovolj razlogov je bilo za to: številne prijetne kulturne in druge prireditve, pa uspešno zaključene investicije in nenazadnje je več priložnosti za srečanja »ponujalo« tudi volilno leto.

Ob kulturnih, športnih, gasilskih ... prireditvah se ljudje še posebej radi zberemo. Zato, da bi se sami razvedrili, pa tudi zato, da bi s prisotnostjo podprli in nagradili tiste, ki prireditve organizirajo in jih izvajajo. V mislih imam društva in njihove prizadevne člane. Morda se navzven to niti ne opazi tako očitno, a vendar je res: prav oni dajejo nekemu kraju, občini poseben pečat. Tkejo mrežo sodelovanja, dobrega vzdušja v svojem okolju, poskrbijo za opaznost tudi preko lokalnih meja. In zato si društva in njihovo članstvo tudi ob koncu leta zaslužijo pozornost, zahvalo in naklonjenost.

Za mnoge je še pomembnejše investicijsko dogajanje. Občina Lovrenc je v tem letu prav gotovo storila nekaj pomembnih korakov, ki prispevajo k občutku boljšega življenja. Morda tisti, ki nismo vpeti v Vaš vsakdanjik, to še bolj opazimo. Ne more biti dvoma o tem, da so pridobitve na komunalnem področju ali pa na področju družbenih dejavnosti in preživljanju prostega časa takšne, da se boste od letošnjega leta lahko z zadovoljstvom poslovi. Tako vodstvo občine kot občanke in občani.

Omenil sem, da je bil letos še en, dodaten razlog za pogostejše srečevanje: volitve v Državni zbor. Pomembne so bile in za marsikoga tudi presenetljive. A kakor koli že so se iztekle, za območje Upravne enote Ruše so bile uspešne. Ponovno imamo tukaj živeči dva državnozborska poslanca, kar nam zavidajo tudi v številnih mnogo večjih in bogatejših okoljih. Dodaten razlog za veselje pa je v tem, da je stranki, ki se še zlasti bori za zagotovitev interesov in ohranitev z delom pridobljenih pravic, DeSUS, uspelo dokazati, da je zaupanja vredna stranka. Čeprav majhna, pa dovolj pomembna, da je bila povabljen v slovensko vladno koalicijo. Seveda, ta moj kratek nagovor je tudi pravšnja priložnost za iskreno zahvalo vsem, ki so se volitev udeležili, še zlasti pa tistim, ki so me na volitvah podprli!

Ta podpora pa mi poslej nalaga novo odgovornost in zavezanost. Namreč to, da bom karseda dobro in veliko prispeval k naporom občine, da bo tudi naslednja leta zaključevala z zadovoljstvom. Nekaj obetov za to se že kaže in ker si je treba prizadevati za dobro »vseh generacij«, naj omenim vsaj dva dolgoročnejša projekta. Če začnemo z mlajšo generacijo, potem kaže izpostaviti namero gradnje prostorov za izvajanje izobraževalnih, vzgojnih programov in športne dejavnosti. Starejša generacija pa bo nestrpnost pričakovala pričetek gradnje doma starostnikov. Občini Ruše in Lovrenc na Pohorju sta, skupaj z Domom Danice Vogrinc, uspešno kandidirali za pridobitev novih enot. Ko bosta obe enoti zgrajeni, bo v njih dovolj prostora za tiste v našem okolju, ki so tovrstnega varstva potrebni. V manjših enotah, v katerih bo prostora za sedemdeset starostnikov in starostnikov, pa bo prav gotovo več možnosti za starostnikom prijaznejše okolje in življenje. Ne bodo več iztrgani iz kraja, kjer so doslej živeli, ne bodo odmaknjeni od svojih najbližjih, ne bodo živeli v velikih zgradbah, kjer se komajda poznajo med seboj. Prepričan sem, da bosta vodstvu občin ob podpori poslancev, pa tudi Vas, občank in občanov, uspešni pri gradnji teh pridobitev. Takrat se bomo spet veselili doseženega in snovali bomo nove načrte. Za to, da se ozremo na prehojeno pot in da upremo pogled v prihodnost, pa je še posebej primeren novoletni čas. Želim Vam, da bi ga preživeli prijetno, da bi

bil vstop v zdravo in srečno življenje! Hkrati, ko Vam voščim vesele božične in novoletne praznike, pa Vam čestitam tudi ob dnevu samostojnosti!

Vaš poslanec
Vili Rezman

VSI DRUGAČNI, TODA VSI ENAKOPRAVNI?

Se še spomnite, drage gospe in gospodje, ko so se nam s plakatov smehljali različni ljudje, pod plakatom pa smo lahko prebrali »Vsi drugačni, vsi enakopravni!«. Drugačnost in enakopravnost nista nikoli stopali z roko v roki in moja malenkost si upa trditi, da tudi nikoli ne bosta, kljub prizadevanjem teh in onih ljudi.

Razmišljanje o tem se mi je porodilo pred par tedni, ko smo s prijatelji posedli za mizo ob dobri kavi in kozarcu vina. Beseda je dala besedo in tako smo zašli v pogovor o različnosti. Drugačnih ljudeh, navadah in idejah. Ob takih debatah ponavadi utihnem in poslušam, kaj imajo sogovorniki povedati. Poslušam njihova mnenja, nazore in misli. Njihov pogled na svet. Kakršen koli pač že je ...

Ljudje doživljamo različne dogodke različno, tako čustveno kot dejansko. V nekaterih se skriva več čustvenega naboja, v drugih manj. Nekateri so bolj človeški, dojemljivi za sočloveka, drugi manj, vsekakor pa vsi različni. V knjigi »Živimo, ljubimo in se učimo« sem nekdaj prebral: »Če človeku ne moremo pomagati, mu vsaj škodujemo ne.« Takrat sem nehote pogoltnil velik namišljen cmok in po telesu se je »splazila« čudna in hladna »kača misli podzvesti«. Spomini so mi kar nehote odjadrali v mladost, čas otroštva, osnovne šole. Nehote sem začel razmišljati o občutkih in stvareh, ki sem jih doživljal tam ... Dejstvo je, da je svet splošno hladen. Zelo lepo je srečati osebo, ki deluje toplo in prijetno. Tvoje telo preplavijo občutki nečesa toplega in prijetnega ... Večkrat pa se zgodi, da srečamo nekoga, ki do nas ni topel, kaj šele prijazen. Trudi se ali pa poskuša pokazati svojo pomembnost, nadvlado in boljši status. Človek je zelo kompleksno bitje. Vsak od nas je prepričan, da poseduje zadostno količino razuma, le redki čez čas spoznamo, da ga ne. Tisti drugi večno živijo v iluzijah. Živijo v svojem prepričanju nadvlade razuma. Pameten gospod je nekoč dejal: »Sedaj vem, da nič ne vem,« pa naj bo meja med genialnostjo in norostjo še tako tanka.

Tako imamo na eni strani ljudi, ki jih okolica sprejema za normalne (povprečne ljudi), na drugi pa ljudi, ki jih okolica ne sprejema najbolje ali pa sploh ne. Naj gre za ljudi, ki se zaradi zdravstveno-mentalnih razlogov niso dovolj razvili, ali ljudi, ki odstopajo od povprečja zaradi svojih razlogov. Ljudi je strah vsega, kar je tuje. Drugačnost jih zmede, prestraši in iztiri. Velika večina trdi, da povsem sprejemajo drugačnost, drugi molčijo in jo sprejmejo. Kaj vse bi tudi mi dosegli v naših življenjih, če bi si upali biti »čudaki« in poslušati svoje občutke in srce. Postavili bi se zase. Postali drugačni. Ne bi se več spraševali o barvi kože niti o versko-narodnostni pripadnosti, pač pa bi živeli in poskušali živeti. Mogoče nas pa tega premalo uči, ali pa vodijo po nepravi poti. Že kot otrokom nam učitelji vcepijo zavest bolj ali manj pomembnih ljudi. Izbrancev ali tistih, ki so podvrženi zapostavljanju in neopaznosti. Nema lokrat se zgodi, da otroci s težkim srcem odhajajo v šolo ali pa vanjo prihajajo. Zakaj? Ali je tako težko narediti šole, vrtnice, univerze in delovna mesta prijazna ljudem? Je tako težko nekoga pohvaliti, ko je naredil nekaj dobrega, ne glede na njegovo pripadnost družini ali »statusu«? Je res tako težko grajati brez izjem, pa naj si bo to tvoj najboljši prijatelj, sodelavec ali pa sin tvoje

sodelavke, ki sedi v zbornici poleg tebe? Ljudje sami smo tisti, ki ustvarjamo kaste. Postavljamo ljudi na svoja mesta, glede na videz, versko prepričanje, stan, denar ... Je res tako težko biti prijatelj z nekom, ki nima istih pogledov na svet kot ti? Ga je potrebno zato zatirati, preganjati? Verjetno ne, pa to vseeno počnemo. Demokratična rešitev, bi temu rekli vrli politiki. Toda, drage dame in gospodje, povejte mi, kaj je demokratičnega takrat, ko pohodiš mravljo? Ničesar. Premajhna je, da bi jo lahko opazili. Premajhna, da bi jo kdo pogrešal, pa vendar je, ostaja. Prav tako je z ljudmi. Čeprav jih ne opazimo, so in so del našega vsakdana ... Kdaj ste se nazadnje zazrli komu v oči ali pa mu zaželeli dobro jutro z nasmehom na obrazu, ki je bil iskren. Ga vprašali, kje hodi, da ga že tako dolgo niste videli. Z vprašanjem pa ste mislili ravno to, kar ste vprašali, ne pa tega, kako bosta s sosedom ob kavici premlevala vse njegove ali pa njene poti? Vprašajmo se, kaj pa je normalno? Po definiciji je normalno tisto, kar sprejema ali odobrava večina ljudi. Se popolnoma strinjam. Vendar pa, postavimo se v cerkev, kjer je normalno nekaj povsem drugega kot pa v povprečni diskoteki. Ljudje postavljamo merila. Zakaj jih ne bi tudi porušili?

Naredimo boljši svet. Svet, ki ne bo poznal predsodkov, svet, ki bo drugačen, lepši. Pomislimo na prihodnje generacije in na to, kako lahko naredimo boljši svet zanje. Pomislimo, kako lepo bi bilo, če bi lahko živeli v boljšem svetu. To jim dolgujemo. »Heal the world« ali ozdravimo svet. Naredimo ga boljšega zase, zate, otroke; za nas in za vas ...

Na koncu, moje drage dame in gospodje, ne vzemite tega teksta kot kritiko. Vzemite ga kot vzpodbudo in idejo. Mi smo tisti, ki spreminjamo svet. Mi smo tisti, ki smo svet. Upajmo si biti drugačni. Bodimo nekaj posebnega. Bodimo eno. Bodimo ljudje ... Naj zaključim z verzom dveh mladih fantov.

»Za vse, ki so pripravljeni, da kaj naredijo, kar smo zajebal, smo pripravljeni, da spremenimo. Vsi delamo napake, dajmo jih popraviti. Probimo to negativnost ustavit. Tole gre od ljudi za ljudi, neglede na to, kar si, kje si, kdo si ...«

TOLE GRE OD LJUDI ZA LJUDI ... Zakaj bi se kogar koli bal, ki se rodi drugačen. Res, ni treba bit slep in krvav ...

Karl Benkič ml.,
Absolvent mehatronike FS Maribor

Na občnem zboru!

*Danes smo se na občnem zboru zbrali,
da bi tvorno in uspešno o društvu pokramljali,
vsi dobre volje smo,
ker v srcu vsi dobro mislimo.*

*Leto naokrog se je zavrtelo,
novo naj bo zdravo - srečno in veselo,
naj se kapljica nikdar ne izteče,
želimo Vam obilo zdravja, sreče.*

*Kljub nasprotujočim si stališčem,
ostanimo prijatelji,
prijateljstvo v naših srcih naj živi,
a lučka mu v pozdrav gori.*

*Prisluhnite času, ki prihaja,
odprite mu dušo in srce,
le tako ostane človek dolgo mlad,
ker v srcu nosi pomlad.*

Jožef Javornik

Prihajamo v povsem novo obdobje, ko ne velja več stari slogan, ki smo ga izgovarjali ob srečanjih s prijatelji: »Kako si, je kaj novega?« Odgovor se je glasil: »Nič kaj, saj še starega ni kaj prida.« Ta rek danes skorajda ne drži več, kljub temu da tudi včasih ni bilo vse v najlepšem redu, da bi pa v današnjem času bilo vse dobro, pa zagotovo ne drži. Ne mislim obujati zgodovinskih dogodkov, če pa preberemo v Večeru, da je TAM po stečaju dolžan RS 20 milijard tolarjev, nas precej prizadene, saj se vprašamo, kam je tisti denar skopnel. Ni utemeljeno, da govorimo o korupciji in malverzaciji, zagotovo pa drži, da je v tem primeru bilo nekaj silno narobe. Spomnimo se ponudbe Mercedesu TAM-u za kooperacijski odnos in sodelovanje pri proizvodnji avtomobilskih motorjev za osebna vozila. Na žalost se je tedanje modro vodstvo negativno odzvalo in podarilo, da je TAM tovarna kamionov in da jih osebna vozila ne zanimajo. Ta kooperacija bi TAM-u v času tranzicije prav prišla, saj je bila izguba jugoslovanskega trga usodna tudi za ostala mariborska industrijska podjetja.

Zaključimo stari rek, da staro res ni bilo kaj prida. Upoštevati pa moramo tranzicije in izgubo jugoslovanskega tržišča, ki je posledica višje sile in ni odraz industrijskega Maribora, ampak celotne Slovenije. Resnici na ljubo moramo res priznati, da ni bilo kaj prida, hvala bogu, da za obstoj naše Slovenije ta ocena ni objektivna.

Ob spremljanju dogodkov v svetu, naraščajočega nasilja in terorja, ugotovimo, da nekaj dobrega ne moremo pričakovati, pa naj še tako glasno govorijo o globalizaciji. Ko poslušamo govor Georga Busha po zmagi na zadnjih volitvah z demagoškim zaključkom: »Bog bo pomagal Ameriki.« Neposredno za tem isti dan sledi govor predvidenega naslednika Arafata, z besedami: »Alah bi varoval Palestino,« se nam vsiljuje prepričanje, da bomo morali za našo prihodnost poskrbeti le sami. Srečno smo prebrodili pot do EU in NATA, zdaj je upanje še bolj utemeljeno, pa čeprav so nekateri vidni evroskeptiki svarili pred preveliko evforijo.

Podkrepimo še v začetku izraženo trditev, da bi pa danes bilo vse v redu. Precej zaskrbljujoča je novica, ki prihaja iz zdravstva – pobuda za vsestransko varčevanje z zdravili, ki naj bi bila cenejša in po najnovejših informacijah o stroških za namestitev enega ali dveh zob. Izjema naj bi bila le, če nekomu manjkajo trije zobje, ampak pod pogojem, da so v vrsti. Za plitve žepe bo ta novost huda.

Prebrali smo novico, da je Slovenija po možganski kapi na prebivalca v samem vrhu. Vzrok naj bi bil previsok krvni tlak. Novica iz dnevnega časopisja, da ima vsak peti Slovenec težave z erekcijo, pa pravega vzroka ne navaja, mislimo si pa lahko, da je vzrok večstranski.

Kot že rečeno, niti Bog niti Alah nam ne bosta pomagala, s precej truda, posebno pa pameti, bo vse spet tako, da bomo rekli: »Staro ni bilo kaj prida, novo pa je spričo svetovne situacije trenutno še slabše.«

Hrabro Pernat, univ. dipl. ing.

Dragi Dedek Mraz, želim si ...

PAJŠTVA – SUŠILNICA SADJA

V Lovrencu na Pohorju stoji še ena redkih sušilnic sadja v Sloveniji.

O tem objektu ni nobenih pisnih virov. Na podlagi ustnega izročila je starejša od sto let. Zagotovo je le to, da so Lovrenčani v njej sušili sadje do 1949. leta. Pred nekaj leti so obnovili streho ter fasado. Po petdesetih letih smo uspeli pajštvo obnoviti in jo usposobiti. V njej bomo ponovno sušili sadje.

V pajštvu so sušili jabolka, hruške in slive. Hruške in slive so sušili cele, jabolka pa so rezali na štiri dele, posušena so imenovali »platiči«, suhe hruške pa »kloce«.

Iz posušenega sadja so pripravljali razne jedi. Znana jed je bila t. i. »turška župa« (redke koruzni zdrob, v katerem so plavale klope in platiči). Še danes zelo znan in dober pa je sadni kruh »klecn prot«, ki se peče predvsem v zimskem času ob božiču.

LADEJENKOVO – NAJSTAREJŠA HIŠA V LOVRENCU

Severozahodno od trga leži naselje Puša, ki je eno najstarejših zaselkov v Lovrencu. Tu stoji tudi pristna kmečka domačija – Ladejenkovo. Stavba, ki naj bi bila iz 15. stoletja, je v celoti lesena, grajena iz brun, okna so kvadratna, zaščiteni z baročnimi kovanimi mrežami. Hišo pokriva mogočna strma čopasta »šintlasta« streha. Dimnica je bila ohranjena do prve svetovne vojne, nato pa so stene pobelili z apnom. Tla so še vedno lesena.

Gospodarsko poslopje je tipično: spodaj kamnito, po vsej dolžini lesenega nadstropja pa teče gank. Pokrito je z opečno kritino. V bližini stoji še dvojni kozolec, ki je eden redkih na lovrenškem območju.

TURISTIČNO DRUŠTVO

V današnjem času se s turistično ponudbo ukvarja Turistično društvo (TD). TD ima sedež v Manci (Cesta vstaje 1). V okviru TD so v zadnjih letih ustanovili pet skupin; vsaka na svoj način se ukvarja s turistično ponudbo, in sicer: skupina za izlete, skupina za prireditve, skupina za ekologijo in videz kraja, skupina za naravno in kulturno dediščino, skupina za signalizacijo kraja. Skupina za izlete se ukvarja z organizacijo enodnevni izletov. Ti predvidoma vključujejo ogled naslednjih znamenitosti: farno cerkev sv. Lovrenca, najstarejšo kmečko

hišo na Slovenskem (Ladejenkovo), sušilnico sadja (pajštvo), čebelarski dom z degustacijo, najstarejšo žago na vodni pogon, romarsko cerkev sv. Marije v Puščavi, Struc Tovarno kos in srpov, po želji tudi Lovrenška jezera. Po ogledu je predvideno kosilo v eni izmed domačih gostiln. Skupina za izlete skrbi za promocijo kraja – v ta namen so izdali že štiri motive kartic in prospekt kraja.

Skupina za prireditve pripravlja različne prireditve, od katerih so nekatere že tradicionalne, kot so Zabava po lovrenško, Marjetica (urejenost kraja), Igre po lovrenško, Lovrenčanka leta, Miklavževanje.

Skupina za ekologijo in videz kraja ocenjuje stanovanjske hiše, gostinske lokale in podjetja ter kmetije za podelitev Marjetice. Letošnje leto so tudi uredili zelenico pred banko.

Skupina za signalizacijo je postavila 17 tabel, ki so namenjene oglaševanju.

Skupina za naravno in kulturno dediščino pa je v zadnjih letih začela z obnovo Ladejenkove hiše, dokončala pa obnovo Pajštve in znamenja sv. Miklavža.

Pri vseh projektih je TD sodelovalo z Zavodom za naravno in kulturno dediščino, finančno pa je priskočila na pomoč Občina Lovrenc na Pohorju.

Vsi člani pa sodelujejo na prostovoljni bazi.

ČEBELARSKI DOM

Ob 75-letnici obstoja čebelarске organizacije, leta 1996, je bil zgrajen čebelarски dom z gozdarsko in čebelarско učno potjo. Gozdarska učna pot prikazuje avtohtone rastlinske vrste Pohorja. Predstavljena je tudi pot medovitih rastlin. Čebelarška učna pot prikazuje zgodovinski razvoj panjih sistemov (Kranjič, Kirarjev panj, AŽ panj, LR panj). V panjih je večkrat uporabljeno steklo, da je možen pogled v notranjost.

KIP SV. MIKLAVŽA

Ob cesti v Gornjem trgu stoji znamenje sv. Miklavža, zaščitnika splavarjev. Spominja na sedež splavarskega ceha v kraju. K znamenju so nosili darove v zahvalo za srečno vrnitev s poti po Dravi. Kamnit baročni kip je delo Jožefa Strauba iz leta 1754. Med obema vojnama je kip še stal bliže Jegrovi hiši. Zaradi rekonstrukcije ceste je bil prestavljen na sedanje mesto.

Turistično društvo
Lovrenc na Pohorju

LUČ UPANJA

Pred nami je konec koledarskega leta in kot ponavadi smo v tem času še posebej čustveno dovzetni, ranljivi in seveda tudi radodarni. Že so se pričele različne dobrodne in oglaševalne akcije, ki nas vabijo, da odpremo svoje mošnje. Oglaševanje je pač sestavni del sodobnega gospodarskega reda, ki smo ga že sprejeli in se nanj navadili. Oglasi nam žal redko povedo kaj o oglaševanem izdelku, ampak nas vneto prepričujejo, da bodo z nakupom izdelka izpolnjena vsa naša skrita hrepenenja. Tudi z dobrotinstvo se da v teh dneh največ iztržiti prav zavoljo naše »praznične« odprtosti, včasih celo naivnosti. Menda je v času gospodarskega liberalizma boj za preživetje, standard in blaginjo trši, kakor je bil nekoč, kar pa seveda ne pomeni, da

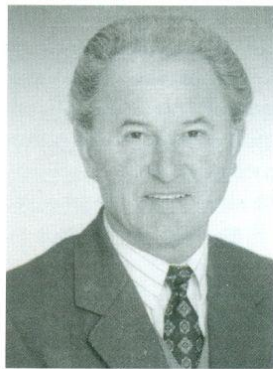
so danes naša srca trša, kakor nekdaj. Vsakdo pa se bo najbrž strinjal, da so ljudem, ki so v najrazličnejših stiskah in dvomih, bolj kakor finančna pomoč, dobrodošle spodbudne besede. Prazniki in predpraznično vzdušje so namreč velikokrat zelo »ugoden« čas tudi za samomore. Statistika pravi, da je največ samomorov med mladimi, ko šele stopajo v življenje, in med dozorelimi, ki se od življenja poslavljajo. Omenjeni populaciji se menda pogosteje sprašujeta o smislu življenja, kar pa lahko ima žal tudi tragične posledice.

Ljudje smo seveda minljivi, kar pa ne pomeni, da se v življenju ne bomo borili. Upanje v prihodnost sreče je sestavni del vsake sreče. Nobena nesreča ali bolezen nam ne sme zamisliti razuma, na katerega smo bili še do včeraj nadvse ponosni. Kaj ko bi si iskreno povedali, da nam morda neke stvari v življenju niso šle najboljše, in si hkrati priznali, da vendarle ni bilo pomembno, če na kakšnem področju nismo bili prvi?! Navsezadnje bo tukaj kmalu novo leto, ko bo vse drugače ..., sezimo si v roke in zaželimo srečo, zdravje ..., saj veste, tisto pač, kar si najbolj želimo. Sogovornik naj začuti, da so naše želje iskrene.

V leto 2005 stopimo optimistično. Ne iščimo nekaj, česar ni. Zagrabimo tisto, kar je. Želim vam, da tudi vi v prihajajočih dneh podoživljate sporočilo božične noči: »Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč, nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasijala svetloba ...«

Patricija Majcen, študentka

Drago Brezovnik ima še veliko volje, saj je za letošnji časopis, letnik 12, napisal še eno zgodbo iz starih časov. Hvala mu za voljo, pogum in korajžo. Želimo mu še mnogo let med nami.

Jože Španbauer

Tretji predsednik humanitarne komisije je sedaj gospod Jože Španbauer. Pred dvema letoma je prevzel to odgovorno nalogo. Zelo lepo ureja vodenje te komisije. Sam osebno prevzame oddaljena mesta, kot so: Ruta, Činžat, Rdeči breg in Kumen. Če kdo od članov komisije pravočasno ne dostavi darilnih paketov, gre k dotičnemu in jih sam dostavi. Največ darilnih paketov prevzame predsednik komisije sam, letos jih je prevzel 29. Lepo ureja odnose v komisiji in skrbi za pravočasno dostavo in izročitev daril upravičencem.

Gospod Jože Španbauer je zelo prizadeven pri društvu, saj na marsikaterem področju pomaga predsedniku društva. Za zvestobo društvu se priporočamo tudi v bodoče in se zahvaljujemo tudi gospe Sonji, da gospodu Jožetu omogoča (zaradi hoje je zelo težko sama) pomoč pri delu društva.

Kadar gospo Sonjo obišče sestra Marta in je nekaj dni pri Španbauerjevih, takrat je gospod Jože bolj svoboden in lažje pomaga pri društvu. Pristrčna hvala gospodu Jožetu za vse to, na prijetno in uspešno sodelovanje tudi v prihodnje.

Jožef Javornik

OBDARITEV ČLANOV DRUŠTVA V STAROSTI NAD 80 LET

Leta 1993 smo ustanovili pri društvu humanitarne komisije in smo z njeno pomočjo pričeli razdeljevati darilne pakete med starostniki. Starostno mejo smo postavili na 80 in več let. Tisti, ki doseže starost 90 let in več, pa poleg darila prejme še šopek rož. Lepa gesta. To poslanstvo se je tekom let pokazalo za zelo dobro in pohvale vredno. Osnovna misel, ki nas je vodila do tega poslanstva, je bila: »Člani društva, ki so dosegli 80 let in več, so vezani več ali manj na dom in se ne morejo več udeleževati izletov, se vključevati v dejavnosti po enotah, sekcijah in komisijah.«

Prvi predsednik humanitarne komisije je bil gospod Avgust Šauperl in se je tudi trudil, kolikor je bilo mogoče, da je sam ali je komisija čim bolj uspešno opravila to poslanstvo. Bil je dober predsednik humanitarne komisije.

Drago Brezovnik

Drugi predsednik humanitarne komisije je bil gospod Drago Brezovnik, ki je veliko let zelo zagnano in vestno vodil to komisijo. Za akcijo dostave daril smo določili mesec oktober ali november. Kot predsednik komisije je Drago Brezovnik prevzel največ darilnih paketov in jih dostavil upravičencem na oddaljena mesta. Marsikateremu starostniku se je, ko je prejel darilo, utrnila solza sreče, da sta se društvo oziroma komisija spomnila na njega. Sredi zagnanega

dela na tem področju je gospoda Dragota Brezovnika objela huda bolezen. V končni fazi se je pokazalo, da tega poslanstva ne bo mogel več opravljati. Sedaj je vezan na dom in domače okolje, pa tudi na dobro ženo, gospo Danico, ki Dragotu stoji ob strani in mu nesebično streže in nudi vso pomoč. Gospod

ŽIVLJENJE JE PRAZNIK

Vsakdo izmed nas praznuje rojstni dan. Še posebej se ga leto za letom veselijo otroci, saj postajajo večji in modrejši, veselijo pa se ga tudi zaradi daril. Malce manj navdušeni so nad rojstnimi dnevi starejši, saj jim iz leta v leto življenjske moči pešajo in na obrazih se jim poznajo vedno globlje gube. Vsakdo živi s svojo življenjsko zgodbo in tako je tudi z vsemi drugimi živimi bitji oziroma rastlinami. Za primer pogledjmo drevesni panj. Na njem je »zapisan« pravi naravni koledar, po katerem lahko razberemo, v kakšnih vremenskih in drugih pogojih je leto za letom raslo določeno drevo. Letnice na panjih nam povedo, ali je drevo raslo v sušnih ali mokrih letih.

Rojstni dan pa praznuje tudi sleherna država. Naša država je še mlada, saj smo se za to Slovenci odločili na plebiscitu 23. decembra leta 1990. Parlament je voljo ljudstva razglasil na slovesni seji na god sv. Štefana, 26. decembra 1990, in od takrat je ta dan slovenski državni praznik – DAN SAMOSTOJNOSTI.

Osamosvojitve naroda, ki je stoletja dolgo živel v odvisnosti od drugih, je nekaj tako velikega, da ga je treba praznovati vsako leto nadvse slovesno. Vznesenost pa naj z naših obrazov ne izžareva le tega dne, ampak vse leto, še posebej takrat, ko se predstavljamo tujcem. Res je, da sem sama pogosto v dvomih glede naše zgodovine, posebej ob različnih mnenjih zgodovinarjev, jezikoslovcev in drugih strokovnjakov, na primer ob vprašanjih, ali smo potomci Venetov ali ne in ali nam je bilo krščanstvo vsiljeno ali ne. Kljub vsemu pa mislim, da je mnogo bolj pomembno to, da smo to, kar smo danes – ponosni Slovenci.

Pogosto imam v mislih starogrškega filozofa Sokrata, mimogrede, obsodili so ga na smrt z napitkom iz trobelike, katere strup deluje na osrednje živčevje, ki je vztrajno zagotavljal, da samo to ve, da nič ne ve. Po njegovem naj bi vsakdo imel pripravljenih več življenjskih scenarijev, če se slučajno dogodki

ne bi odvijali tako, kot bi si želeli. Mladi smo v krogu sistema izobraževanja pogosto povabljeni na razne ogledne in svetovanja, kako naj bi se usmerili v prihodnost, a ker nas je strah, da bi kaj zamudili, če bi morda prišlo vmes kaj boljšega, pogosto ravnamo povsem nerazumno. Premalokrat se zavedamo, da če na jutri gledamo skozi včeraj, se da modreje preživljati sedanjosti danes. Vsakdo bi se moral dokopati do nekakšnega optimizma, kakršnega na primer opisuje Župančič: »ŽIVETI, UMRETI JE USODA NAŠA, A CILJ NAM JE VISOKO POSAJEN! GLEJ TO DREVO: ZA USODO NIČ NE VPRAŠA, A VEČNO SE BORI ZA SVOJ NAMEN ...«

Prazniki naj ne bodo čas, ko bi možgani zakrneli in udje olesneli. Sam-a ali v družbi prijateljev razdajaj smeh in dobro voljo, ki se bosta vselej, kjerkoli že boš, kakor bumerang vrnila v tvojo bližino ali celo nazaj v naročje. Tudi samota je sredstvo, da stopimo v globino nas samih in poiščemo najboljšo možnost, ki je tisti hip na dosegu roke.

Življenje je torej praznik, če si takšnega napraviš. Kot velika humanistka pa vam dajem v razmislek tole misel, ki se v originalu glasi takole: VITA EST NOBIS ALIENA MAGISTRA (Življenje drugih je nam učitelj).

Patricija Majcen, študentka

SPOŠTOVANI LJUBITELJI LEPE BESEDE!

Vljudno vas vabimo v organizirano družbo ljudskih piscev, ki delujejo v Sloveniji že vrsto let.

LITERARNI KLUB UPOKOJENCEV – LIKUS zbira in povezuje starostnike, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z leposlovnim oblikovanjem slovenske besede, ne glede na stopnjo izobrazbe in kraj bivanja.

LIKUS šteje danes skoraj 600 aktivnih članov, ki objavljajo svoja dela v samostojnih knjigah, v javnih občilih ali v klubskih izdajah. Osrednja klubska edicija je Likusov Zbornik ljudskih piscev, ki izhaja enkrat letno in v obsegu, kot ga narekuje število literarnih prispevkov. V letošnjem 12. Zborniku je na 680 straneh sodelovalo 160 avtorjev.

Doslej je LIKUS posloval predvsem po željah in potrebah ljudskih piscev v domovini, odslej pa je delovni načrt kluba usmerjen v zadovoljevanje želja in potreb ljudskih piscev iz vseh območij, kjer teče slovenska beseda. Tako želi LIKUS tvorno sodelovati pri oblikovanju celotnostne podobe našega naroda, ki globoko spoštuje svojo materinščino in s svojimi kulturnimi stvaritvami dokazuje, da ima poleg številnih akademskih dosežkov tudi neusahljiv vir široke ljudske ustvarjalnosti.

Starostniki so bili od nekdaj pripovedniki bajk, izkušenj in nasvetov, ki so jih v govorni obliki prenašali iz roda v rod, nemirna in spremenljiva sedanjost pa terja, da svojo življenjsko izkustvenost izpričajo tudi v pisni obliki. Pripovedništvo je najbolj neposredna oblika prenašanja in ohranjanja kulturne dediščine ter najučinkovitejši način ohranjanja in utrjevanja materinskega jezika – zato ga je treba gojiti naprej!

Spoštovani ljubitelji lepe besede, z vašim sodelovanjem bo naša literarna bera bogatejša, prepričljivejša in še bolj koristna, zato vas vabimo – **pomnožite naše vrste.**

Naš naslov je:

LIKUS – DU MARIBOR CENTER

2000 Maribor, Slomškov trg 5

Tel. 02/2524-467, fax 02/2515-934

Zmago Rafolt

IZLETNIŠTVO

IZLET NA RIBNIŠKO KOČO 24. 7. 2004

V času odcveta lip in kostanjev smo se lovrenški upokojenci odločili za izlet na Ribniško kočo. Letos smo napolnili dva kombija, nekateri pa so prišli s svojimi vozili.

Na samem cilju je bilo podobno kot lani, le da bi Gašper, ki je zabaval s harmoniko, potreboval še kakšno pomoč. Nekateri so tudi zaplesali in družba planincev je ob zvokih harmonike veselo prepevala. Doživeli smo tudi pravo gorsko nevihto. Ob tem smo bili veseli, da smo bili pod varno streho.

Pa vendar je bil ta izlet v marsičem drugačen kot prejšnji. Med potjo smo se ustavili v Josipdolu in prislunili razlagi o nekdanji glažuti in kamnoseštvi. Ogledali smo si maketo glažute na prostem ter muzej glažutarstva in kamnoseštva. Slike in drugi dokumenti v muzeju so zgovorno pripovedovali o težkem življenju naših prednikov. Značilnost tega kraja je tudi kapelica in Lenarčičev park, v katerem najdemo redke drevesne vrste. Name je ta del izleta naredil močan vtis. Čeprav živim vse življenje v bližini tega kraja, mi je bilo marsikaj, kar sem slišala in videla, doslej neznano. Menim, da je ta ekskurzija v Josipdol odlično dopolnila družabni in zabavni del izleta.

JOSIPDOL

Kraj steklarjev in kamnosekov
skrit v dolinici leži,
le muzeji in pripoved starcev
o težkem življenju govori.

Kamenje so tod klesali,
vroče steklo pihali,
kruh za svoje so iskali,
trdo, trdo delali.

Josipdol je ta dolina,
pojdi kdaj in si jo oglej,
ti zbudila bo spomine,
kako živeli so poprej.

Ančka Dover

IZLET V NOVO GORICO!

Priprave na izlet v Novo Gorico so trajale dober mesec dni. Potrebno je bilo marsikaj postoriti, da je do tega izleta prišlo in da je izlet uspel. Pot nas je vodila na relaciji: Lovrenc – Maribor – Ljubljana – Postojna – Razdrto – Podnanos – Vipava – Ajdovščina – Vogrsko – avtobusno postajališče pri Ajševici, kjer se nam je pridružil gospod Peter Benkič (domačin, Lovrenčan, ki z družino živi v Novi Gorici), ki je potem vodil izlet po Novi Gorici in tamkajšnji okolici. S krožno vožnjo smo si ogledali mesto Nova Gorica. Nato nas je pot vodila na Kostanjevico in smo imeli postanek pri frančiškanskem samostanu, kjer smo si ogledali cerkev (leta 1953 je bila na Kostanjevici ustanovljena župnija Nova Gorica), nato pa grobnico, ki hrani ostanke zadnjih članov francoske kraljeve rodbine Burbonov. Ob francoski revoluciji leta 1830 so jih pregnali iz Francije. Zatekli so se v nekatere kraje po Evropi, končno so našli zatočišče pri goriškem grofu Coroniniju. Pokopani so bili na Kostanjevici, zato ta kraj slovi po svetu kot »Mali st. Denis«.

Osrednji del grobnice s sarkofagi je pod prezbitერიem.

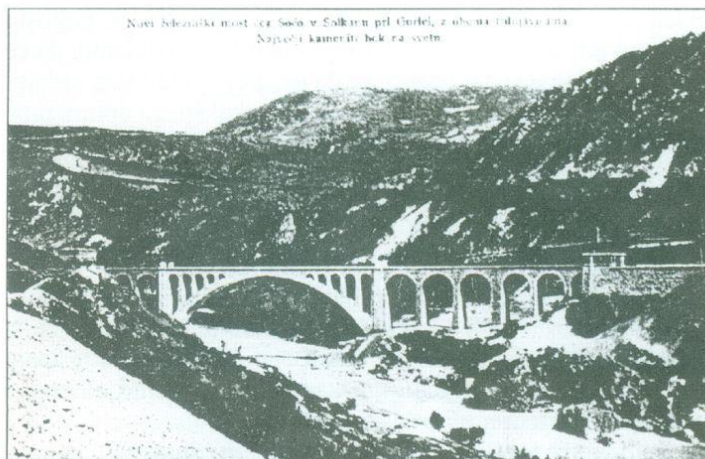
S Kostanjevice, kjer je frančiškanski samostan, se lepo vidi Nova Gorica in Gorica pod Italijo. Lepo se pa tudi vidi na Svetu Goro, ki se nahaja na nadmorski višini 681 metrov.

S Kostanjevice nas je pot vodila na Sveto Goro. Vozili smo se po strmi cesti, kjer so bili zelo ostri ovinki. Srečno smo prispeli na Sveto Goro, kjer so imeli za nas izletnike sv. mašo ob 11. uri. Do sv. maše je bilo še nekaj časa. Eni smo šli na kavico v gostišče blizu cerkve, drugi pa direktno v cerkev. Ko se je bližala 11. ura, je začelo močno deževati (v nalivih) in smo se morali prebijati skozi dež, da smo prišli v cerkev. Ko smo bili pri sv. maši, je zunaj močno deževalo, grmelno in bliskalo. Marsikoga je skrbelo, kako bomo prišli nazaj v dolino. In ko je bilo konec sv. maše in smo prišli iz cerkve ven, je skoraj prenehalo deževati. Pred nami je bila mokra, strma in ovinkasta cesta. Voznik avtobusa je z avtobusom vozil v dolino zelo počasi in previdno. Bilo je veliko ostrih ovinkov. Na zadnjem najbolj ostrem ovinku je voznik avtobusa gospod Vojko Deučman moral obstati in z vzratno vožnjo potisniti avtobus nazaj, avtobus se je zaguncal in potem je srečno zvozil ovinek. Oddahnili smo si, ko smo prispeli v dolino – v Solkan. Na oddaljenosti kakih 500 m smo videli Solkanski most. Ta most je odigral v svoji zgodovini zelo pomembno vlogo. Naj o mostu navedem nekaj podatkov:

- lok solkanskega mostu je največji med železniškimi kamnitimi mostovi na svetu;
- lok je bil zgrajen izključno iz rezanega kamna (to je lok, ki vodi čez reko Sočo) in vgrajenih je natanko 4.533 natančno obdelanih kamnitih kvadratov;
- pri gradnji solkanskega mostu je bila izdelana največja in najzahtevnejša lesena odrska konstrukcija (opaž), ki je bila kdajkoli uporabljena pri kamnitih mostovih, in most ima največji kamniti lok na svetu, ki je bil kdajkoli zgrajen nad vodo;
- lok solkanskega mostu je bil tudi največji kamniti lok, ki je bil zgrajen po segmentni metodi vgrajevanja kamnitih blokov in s postopnim zaključevanjem posameznih prsta-

nov loka – ta metoda je veljala za najboljšo metodo gradnje velikih kamnitih mostov.

Na svetu so vsega štirje kamniti mostovi, katerih nosilni loki imajo odprtino večjo od 80 metrov. Zanimivo je tudi to, da so bili zgrajeni skoraj istočasno na različnih koncih Evrope. Od teh štirih mostov je povsem železniški samo solkanski most.

Po časovno kratkem ogledu mostu smo nadaljevali pot na kosilo v Goriška Brda, kjer smo se ustavili v Okrepčevalnici pri Marjotu. Tam smo tudi imeli kosilo. Po kosilu smo nadaljevali pot v osrčje Goriških Brd, kjer smo si ogledali veliko vinsko klet, ki hrani v povprečju 8 milijonov litrov vina. Videli smo tudi lepe hrastove sode, katerih volumen znaša okoli 10.000 litrov. Pretežno so pa v kleti cisterne. Imeli smo tudi poučno razlago o vinih in na koncu smo še poskusili zelo dober vinski mošt. Ob degustaciji vinskega mošta, so nam igrali vsak na svoji harmoniki trije muzikantje. Dva sta bila iz krajev, po katerih nas je na izletu vodila pot, tretji je pa bil naš Gašper Karničnik. Vsi trije muzikanti so skupaj lepo igrali. Bilo je čudovito. Prisotna je bila tudi želja, da še gremo v pršutarno, vendar nam čas ni dopuščal oz. smo bili že prepozni. Kazalci na uri so kazali že 17. uro. To je bil čas, da se pričnemo vračati proti domu. Poslovnili smo se od gospoda Petra Benkiča in se mu zahvalili, da nas je tako lepo vodil po Novi Gorici in okolici. Ponudili smo mu tudi nagrado za trud in prizadevanje ter pomoč pri pripravi izleta. Nagrado je odklonil, rekoč: »Za domačine bom pa že za gratis tudi kaj napravil.« Lepo od njega in pristrčno se gospodu Petru zahvaljujemo za vse, kar je za nas izletnike storil. Pristrčna hvala tudi vozniku avtobusa gospodu Vojku Deučmanu za prijetno in varno vožnjo in za vse tiste besede, s katerimi je olepšal naš izlet.

RAZMIŠLJANJE: Ko sem si kot vodič ogledal Solkanski most (imel sem čas, ker je gospod Peter tudi po Goriških Brdih vodil izlet), sem pomislil, to je vendar Solkan, nekdanje predmestje Stare Gorice, ki je starodavno naselje, nastalo na prometno in strateško izredno pomembnem kraju, kjer reka Soča med strmimi pobočji Sabotina in Svete Gore izstopi iz ozke doline na odprto Goriško raven. O teh krajih poje ali te kraje opeva tudi pesnik (lirik) Simon Gregorčič v preroški pesmi Soča, ko med drugim pravi:

*A ko pridereš na ravnine,
zakaj te živa radost mine?
Kaj trudno ležeš in počasi,
zakaj so tožni tvoji glasi?
Težko se ločiš od hribov,
zibelke tvojega valovanja?*

MAR VEŠ, DA TEČEŠ TIK GROBOV,
GROBOV SLOVENSKEGA DOMOVJA.

V tej preroški pesmi »Soča« pesnik opeva srdite boje, ki so bili na območju Gorice, Svete Gore in Solkana v času I. svetovne vojne, kjer je padlo veliko slovenskih mož in fantov (Slovenci so bili dodeljeni k elitnim enotam Avstro-Ogrske armade). V Solkanu je tudi veliko avstrijsko pokopališče – brnilcev Gorice, med njimi pa tudi veliko Slovencev.

Tudi tujcem lačnih zemlje je pesnik Simon Gregorčič povedal, kar jim gre, ko je dejal:

*Takrat se spomni, bistra Soča,
kar gorko ti srce naroča:
kar bode shranjenih voda,
v oblakih tvojega neba,
kar vode v tvojih bo planinah,
kar vode v cvetnih je ravninah,
tačas pridrvi vse na dan,
narasti, vzkipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
srdita čez branove stopi,
TER TUJCE, ZEMLJE – LAČNE, VTOPI
NA DNO RAZPENJENIH VALOV!*

Tudi na to sem pomislil, kar govori zgodovina o soški fronti, da je ta kamniti lepoteč Solkanski most leta 1917 bil miniran in je v noči na 8. avgust 1917 ob drugi uri in 40 minut letel v zrak. To se je zgodilo, ko so avstrijske enote zelo dolgo branile Gorico (mesece in mesece) in ko je padel zadnji obrambni položaj za Gorico, so se Avstrijci odločili za umik. Umikali so se pod silovitim ognjem italijanske artilerije. Smer umika je bil od Gorice proti Solkanu in čez Solkanski most na drugo stran reke Soče, kjer so zavzeli obrambne položaje. Most so minirali med umikom in ko so zadnje avstrijske enote prišle preko mosta, so most razstrelili.

Jožef Javornik

**PREČUDOVITO BIVANJE OB MORJU
V IZOLI V HOTELU DELFIN
V ČASU OD 3. 8. 2004 DO 10. 8. 2004, TO JE 7 DNI**

Bilo je v torek, 3. avgusta 2004. leta, ko je Certusov avtobus prišel po nas, izletnike, in sicer 20 minut pred 6. uro. Točno ob 6. uri smo se že peljali po lovrenškem trgu navzdol proti našemu cilju ob morju. Vožnja z avtobusom je bila zelo prijetna. Vozil je voznik Certusa gospod Branko Gregorc. Med potjo smo imeli več postankov. Prvi je bil že v Tepanju. Okrepčali smo se z dobro dišečo kavico, nekateri pa tudi z aperitivom. Postanek je trajal pol ure, nato smo nadaljevali pot. Ponovni postanek je bil na Trojanah, kjer smo si vzeli nekoliko več časa, to je eno uro. Okrepčali smo se z obaro, golažem in dru-

gimi jedmi. Tretji postanek smo imeli na Lomu, to je nekoliko pred Postojno. Tudi na Lomu je bilo lepo. Čez čas smo prispeli do Črnega Kala, kjer smo si ogledali največji viadukt v Sloveniji. Prav v tistem času so nameščali protivetno zaščitno ograjo, ki bo varovala voznike proti burji (to je mrzel in suh veter, ki piha iz planot proti morju), ki večkrat doseže hitrost tudi prek 100 km na uro. Takrat ruva drevesa, odkriva hiše in prevrača avtomobile.

Naj navedem nekaj podatkov o viaduktu v Črnem Kalu: Viadukt Črni Kal je najvišji viadukt v Sloveniji. Njegovi stebri so visoki od 10 do 95 metrov. Viadukt Črni Kal premošča Osapsko dolino. Viadukt je dolg 1.065 m in največji razpon med dvema stebroma je 140 m. Površina cestišča na viaduktu je 28.173 m². To je več kot tri nogometna igrišča skupaj. Posebnost tega viadukta je tudi ograja, ki bo varovala avtomobile pred burjo. Skupni stroški izgradnje bodo približno 6 milijard tolarjev. Po svoji višini in zahtevnosti gradnje spada med največje viadukte v Evropi. Vse projekte in izvajanje so opravili domači strokovnjaki. Podatke o viaduktu Črni Kal sem prejel od svaka, ki je univ. prof. dr. Janez Reflak, univ. dipl. ing. gradb.

V hotel Delfin smo prispeli ob 12. uri in 15 minut. V recepciji hotela smo prejeli namestitveni raspored po sobah in čez eno uro smo vsi bili na kosilu. Med bivanjem v hotelu smo se vsak dan kopali. Izbrali smo lahko notranje bazene, čudovito urejen zunanji bazen in obalo, ki jo uporabljajo gostje hotela.

Hrana je bila odlična in vsestransko bogata. Posegli smo lahko tudi po jedeh iz samopostrežne ponudbe. Osebjem je bilo zelo prijazno. Vsak večer so igrali glasbo v živo, razen v nedeljo in ponedeljek. Vsako leto v hotelu Delfin opravijo obnovitvena dela in to v mesecu januarju. Pred nedavnim so v sobe namestili klimatske naprave.

V hotelu Delfin je bilo nadvse prijetno in lepo. Ohranili bomo lepe spomine na dopust ob morju in hotel Delfin, na bogato ponudbo z jedmi in prijazno osebjem.

Ko je nastopil čas vrnitve in ko smo se vračali, smo si rekli: »Adijo Izola, adijo hotel Delfin, adijo osebjem, ki nas je streglo, adijo odgovorni, ki so nam omogočili bivanje v hotelu in če Bog da, se prihodnje leto spet vidimo.«

Jožef Javornik

IZ STARIH ČASOV

ŽIVLJENJE IN DELO NA HRIBOVITIH KMETIJAH NEKOČ IN DANES

Življenje na strmih kmetijah nekdanj

Kmetijo sta sestavljala in vodila gospodar in njegova žena ter precejšnje število otrok. Kjer je bilo veliko otrok je bila tudi otroška negovalka oziroma kindra. Imela sta tudi služinčad in to so bili običajno dva hlapca, dve dekli, pastir ter smrekar, ki je celo leto sekal steljo za živino. Ponavadi so bili tudi podnajemniki, kot kočarji in žagarji. Žagar je žagal hlode v žagi, ki je bila na vodni pogon.

Delo na hribovitih kmetijah nekdanj

Gospodar je razporejal moško delo in moške. Gospodar in hlapca so delali v gozdu. Podirali so drevesa z lang oziroma zug žago. To žago sta dva moška vlekla in žagala in s tem podirala drevesa ter jih razrezovala na hlode. Klestili so s sekirami in hlode obelili s šiftarji, vse to delo je bilo ročno.

Prvi hlapec je vozil s konji ali z voli, drugi pa mu je pri tem pomagal. Hlode so ročno nalagali na voz ali pa samo na »pa-

delj«, t. j. samo prvi del voza in za to delo sta morala biti vedno dva, da je bilo delo nekoliko lažje. Istočasno so po podiranju dreves spravljali tudi steljo (veje), ki so jih zvozili domov in smrekar je vse to sesekal. S steljo so nastiljali živini, tako so imeli gnoj za polje, travnike, sadovnjake in vrtove. Spomladi in poleti je bilo zelo veliko dela, spomladi so vozili gnoj, katerega so ročno nalagali na žlofe ali na gare in ga na njivi tudi ročno raztresali. Orali so s konji ali z voli, imeli so lesene pluge z železnimi lemeži. Branali so z lesenimi branami, ki so imele železne zobe. Sadili in sejali so vse ročno. Sadili so koruzo in krompir, sejali pa rž, pšenico, ječmen, proso, oves in ajdo. Želi so vse ročno s srpi. Snope so zlagali v kopice, ki so bile visoke nekaj metrov. Na prvo narejeno kopico (kapo) so vedno dali križ in šopek rož iz žeganega lesa in tako je bil pridelek blagoslovljen. Te kopice (kape) so nekaj časa sušili (približno 2 tedna), nato so jih zvozili v skedenj in tam snope ročno omlatili, nekaj še s cepci. To delo so opravljali običajno ponoči ali v deževnem vremenu. Snope so nato zvezali v velike otepe in jih spravili na peter (pjater) – na podstreho skednja. Ti so služili pozimi za krmo živini. Tudi kosili so vse ročno, običajno je bilo veliko število koscev in delo se je začelo vedno zgodaj zjutraj, ko je bila trava še mokra in ko je kosa še dobro rezala, grabili so vse ročno in basali na vozove ali na gare ter ročno spravljali na peter (pjater). V jeseni so moški pripravili drva za zimo in steljo, katero sta smrekar in pastir pozimi sekala. Hlapca sta pozimi vsak dan ročno rezala krmo za živino na slamoreznico, kadar so bili prazniki, sta morala vse to storiti že prej. Tudi plūžiti je bilo potrebno, da je bila narejena gaz, da so lahko otroci hodili v šolo in da so lahko ob nedeljah vsi šli k maši.

Gospodinjska dela je razporejala gospodinja

Prva dekla je morala zjutraj zgodaj vstajati, skuhala je žgance, da so se moški najedli in odšli opravljati svoje delo. Hitro je morala pomolsti krave, da je potem pastir gnal živino na pašo. Otroci so se najedli in odšli v šolo, nekateri so imeli tudi dve uri hoje do šole. Druga dekla je skrbela za svinje, katere je krmila, čistila hleve ter skrbela za podmladek. Vsako soboto je morala zribati svinjska korita in jih očistiti. Vsak dan pa je morala skidati gnoj iz hleva in nastlati s steljo. Poleg vseh naštetih del sta opravljali razna poljska in travniška dela. Pleli sta krompir, koruzo, svinjsko krmo, lopatali na vrtovih, sejali solato in razne povrtnine. Bilo je še mnogo hišnega dela, kot je ročno pranje perila, ki ga pri številni družini ni bilo malo. Prva dekla je pekla tudi vsakdanji kruh, za praznike pa sta skupaj z gospodinjjo v krušni peči spekli tudi potico. Druga dekla je morala likati in ribati pode, ki so bili leseni. Urejeno je bilo tako, da je imel vsak svoj posel. Običajno pa so vedno drug drugemu pomagali.

Gospodinja je skrbela, da so otroci šli primerno oblečeni in čisti ob pravem času v šolo. Vsakega otroka je, preden je odšel od doma, prekrižala na čelu in mu naročila, da naj bo pridn in se pridno uči. Gospodinja je pripravljala tudi malico za ljudi in kuhala kosilo. V popoldanskem času pa je bila običajno ob ljudeh, da je videla, kako so delali. Ob velikem številu ljudi pa tako ali tako ni imela veliko časa. Ob večjem letnem delu pa so prišli pomagat še kočarji in razni šihtnarji in tako se je lahko delo opravilo v krajšem času. Na teh kmetijah je nekdanja bila zelo velika kuhinja. V enem kotu je bila zelo velika miza, za katero so lahko posedli vsi ljudje pri kosilu in večerji. Nekatere kmetije so imele celo dve mizi, eno za domače ljudi, drugo pa za hlapce in dekleta ter šihtnarje. V vseh teh kuhinjah je bil na steni ali v kotu še stari rožni venec. Vedno se je skupno molilo pred jedjo in po jedi. Prvi je vedno začel običajno gospodar. Tako je bilo nekoč na kmetijah.

Sedanje življenje na hribovitih kmetijah je popolnoma drugačno

Kmetijo običajno sestavljajo gospodar in gospodinja, torej oče in mama z dvema ali tremi otroki. V Ribnici sta še dve družini s petimi otroki in mogoče še kje druge. Služinčadi ni več, ni podnajemnikov ali kočarjev. V gozdu delajo gozdni delavci z motorkami, ki so izkušeni, z njimi podirajo drevesa in krojijo sortimente. Hlodovino iz gozda spravlja s traktorji do kambijske ceste. Nato z dvigali nalagajo na tovornjake, ki prepeljejo hlode do sodobnih žag. Na poljih ne sejejo nič več razen krompirja, ukvarjajo se z živinorejo, in to največ z govedom ter z oddajo mleka, molzejo vse strojno in imajo domače mlekarne z velikimi bazeni. Marsikam pride kamion s cisterno na dom in iz bazena izčrpa mleko. Drugi redijo teleta in na takšen način vnovčijo svoje mleko. Kjer pa je zelo strmo, redijo drobnico. Kosijo z ročnimi motornimi kosilnicami, le kakšno majhno površino še s koso. Večje, bolj položne površine, kosijo z rotacijskimi kosilnicami. Obračajo z obračalniki. Vse brežine pograbijo v nižine, da jih lahko obdela stroj. Veliko trave kmetje silirajo in delno tudi balirajo, kar je vse strojno narejeno. Suho seno in otavo pa tudi kockajo. Kaj vse lahko napravi en človek s temi sodobnimi stroji! Živina je na paši ograjena z električnim pastirjem. Vsa živina je cele dneve na prostem. Pozimi je v štali pri odprtih hlevih in jo hranijo s silirano ali balirano krmo. Vsi hlevi so narejeni na splakovanje, izdelane so gnojne jame in gnojnice. Gnoj nakladajo s posebnimi nakladalnimi stroji, raztresejo ga tudi s stroji.

To je res napredek sodobne tehnike

Do vsake kmetije vodi sodobna avtomobilska cesta. Zato ima skoraj vsaka kmetija dva avtomobila. Starejši gospodar svojega in njegov mlajši naslednik svojega in tako niso odvisni drug od drugega. Imajo pomivalne stroje za posodo, pralne stroje, električne likalnike in vse mogoče gospodinjske pripomočke. Tudi zaradi modernizacije je število ljudi na kmetijah zelo upadlo. Veliko večernega časa ljudem vzame televizija in zato ni več časa za medsebojne pogovore in za molitev, kot je bilo to nekoč. Zato je tudi življenje pri vsej sodobnosti nezdravo, tudi duhovnih vrednot ne cenijo več. V ospredju je samo pohlep po materialnih dobrinah. Takšno življenje vodi človeka v propad. Nihče se ne vpraša, od kod prihaja in kam gre njegovo življenje. Mislim, da so včasih bili ljudje bolj prijazni in zadovoljni sami s seboj, ker so videli smisel življenja.

Koliko srečanj in pogovorov je bilo na samotnih peš poteh. Danes vsak sede v avto in ga ni več, da bi si lahko izmenjal kakšno besedo. Takšen tempo življenja ne prinaša nič dobrega, ampak ljudi dela živčne in nestrpne. Vsako obdobje ima svoje svetle in temne strani življenja. Bodimo samo ljudje in imejmo spoštovanje drug do drugega tudi v sodobnem času in nam bo vsem lepo. Ta svet je od Boga obdarjen s čudovito naravo, vprašanje je samo, če jo bomo znali ceniti in biti Bogu hvaležni za življenje, ki nam je dano na tem svetu. Upam, da bomo iz tega uživali srečno večnost.

Te misli in življenje vam je predstavila
Jerica Reflak,
Zg. Orlica
Ribnica na Pohorju.

*Dokler si mlad in zdrav,
kolo življenja se počasi ti vrti,
a ko mladost mineva,
kolo naenkrat pohiti.*

*In že je tu starost,
z njo pridejo težave,
boli zdaj tu ali drugje,
a to zakon je narave.*

*Ostanejo pa ti spomini,
včasih žalostni, boleči,
vmes pa lepi in čuteči,
ko sanjaš o nekdanji sreči.*

*Vendar lepo je živeti,
čeprav leta nas težijo,
ako Bog nam zdravja dá,
naj nam prehitro ne zbežijo.*

*Lojzka Šumer
tajnica DU*

KAKO SVA Z BRATOM POZIMI VOZILA DRVA, POLETI PA NABIRALA GOZDNE SADEŽE

Bili smo doma na Rothubi. Imeli smo dve kravi in tri ovce. Med počitnicami sva pasla to živino, po fratah sva sama podirala odkazano drevje za drva. Kar je bilo lepše, sva zrezala na 1 m dolžine in zložila na kupe, teh je bilo šest do sedem prm. Ostalo vejevje smo porabili kar doma. Ob lepem vremenu sva nabirala gozdne sadeže. Jagode, maline, ostrožnice. Vse te sadeže sva znosila na trg. Ljudje so naju poznali in so radi kupili od naju, rekoč: »Le prinesita še.« Tako je minilo leto in prišla je zima. Ko je zapadel sneg, sva drva zvozila k cesti. Seveda vse po pouku. Ko pa je zapadel sneg in je bil že visok, sva pričela drva voziti v dolino na Pušnikov plac. Tam sva drva zložila na kup. Sanke sva pustila tam ter odšla v šolo. Po pouku sva odšla na plac, vzela sanke in jih nesla ali vlekla nazaj do drv. Zvečer sva drva spet naložila. Brat Stanko je nabasal trikrat en prm, jaz štirikrat. Tako sva imela fure pripravljene za zjutraj. In tako sva spravila približno sedem prm drv v dolino. Drva je od naju kupil zdravnik v Lovrencu na Pohorju, dr. Pirnat. Verjetno iz usmiljenja do naju, mladih sekačev in sankačev. Za denar sva si nakupila šolske potrebščine. In tako je minila mladost z drvni in gozdnimi sadeži. Ko sva odložila šolske torbe, sva vzela v roke sekire in žage in šla za gozdna delavca. Eni sem, drugi drugam. Moj brat se je šel učiti za trgovskega pomočnika. Učil se je v Slovenj Gradcu. Nato v Celju. Z mamo sva ga obiskovala. Kot trgovski pomočnik je delal v Lovrencu vse dokler ga niso izdali in zaprli v Mariboru ter ga ustrelili. Padel je kot ena prvih žrtev osvobodilnega boja. Mi, ki smo ostali, smo se morali čuvati morebitne aretacije. Jaz sem ostal sekač, dokler me niso 14. oktobra 1942 prisilno mobilizirali v nemško vojsko. Nazadnje sem bil ujet in končno kot ujetnik poslan domov v Gozd Martuljek, nato pa v Lovrenc na Pohorju. Tam sem zopet delal kot sekač. Iz Lovrenca me je Gozdno gospodarstvo poslalo v Ljubljano na tečaj za gozdnega nadzornika. Nato sem vršil službo kot gozdni nadzornik – logar.

Spomin zapisal
Karol – Drago Brezovnik

In še marsikaj se je dogodilo.

SEM SEBE ZAGLEDALA
IN V SEBI ZAKRIČALA,
IZ MENE KRIK JE VEL
TJA V DALJAVO.
BILO MI JE BLAZNO,
KAKOR V EKSTAZI.
UMAKNEM POGLED,
PA VENDAR ŠE SLIKA JE ISTA.
A TO NI SLIKA,
JE LE RAZDROBLJEN MOZAIK.
SESTAVITI NIHČE GA NE ZNA,
ZATO OSTAL BO TAK KOT JE:
SAM IN ZAPUŠČEN.

PATRICIJA MAJCEN, ŠTUDENTKA

GOZDARSTVO NA POHORJU NEKOČ IN DANES

Gozdarstvo na Pohorju je panoga tradicije, saj ima za osnovo eno najbolj gozdnatih področij Slovenije. Ciklus rasti drevesa, še bolj pa razvoja gozda, je dolg, zato v gozdarstvu tudi niso običajne in tudi nezaželene hitre spremembe.

Dolgoročnost razvoja si lahko ogledamo v pragozdu Šumik, izločenem delu gozda za raziskovalne in vzgojno-izobraževalne namene. Na tem ostanku avtohtonega pohorskega gozda lahko vidimo, kako bi gozd izgledal v našem okolju, brez posredovanja človeka – prevladoval bi mešan prebiralni gozd z jelko, smreko in bukvijo. Zaradi intenzivnega razvoja steklarstva na Pohorju in njegovi neposredni okolici, so na lažje dostopnih terenih (plato Pohorja) posekali velike količine listavcev za potrebe kurjave in kuhanja oglja. Nastale goloseke so požigali ter jih zasejali z mešanico semen smreke in rži. Čisti sestoj tako posejane smreke in kasnejša obnova z isto drevesno vrsto še sedaj marsikje povzročata resne težave pri gospodarjenju – tla so se zakisala, stojnost čistih smrekovih sestojev je slaba (pogosti vetro- in snegolomi), večja nevarnost je za obsežnejše napade škodljivcev in bolezni (v zadnjih letih je pogost lubadar).

Velike potrebe po lesu z vrha Pohorja so včasih reševali z uporabo konjske in volovske vprege po narejenih furmanskih poteh. Pozimi je bilo na našem področju tudi razvito sankanje (»poki« za spravilo oblega lesa in drvi). Izobraženci, ki so prihajali iz tujine, pa so problem prevoza lesa reševali tudi na druge načine. Na Pohorju je bila znana »lobniška riža« – vodna drča za plavljenje lesa s Šumika do Ruš, na lovrenškem pa še danes lahko vidimo ostanke žičnice, ki je vozila les iz Radlpo-ha v Lovrenc. Na mislinjskem koncu so imeli za iste namene ozkotirno železnico. Kmalu po II. svet. vojni (leta 1948) so začeli na našem območju graditi prvo kamionsko cesto – od Lovrenca do Peska. Gradnjo so izvajali ročno. Kramp, lopata in lesena samokolnica so bili glavno orodje, ki pa ga je v 60-tih letih že zamenjal buldožer. Danes ga pri gradnjah na težjih terenih vse bolj zamenjujejo bagri, miniranje v skalovitem terenu pa priključki za razbijanje skal.

Tudi delo gozdnih delavcev se je precej spremenilo v povojnem obdobju. Dvoročno žago (»amerikanke«) so zamenjale vse bolj zmogljive najprej dvoročne, sedaj pa enoročne motorne žage, sekira in cepin pa sta le še občasni pripomoček.

V letošnji jeseni pa smo na Pohorju že lahko srečali tudi stroj (harvester), ki poseka, oklesti in razreže deblo, njegova kapaciteta pa je do 10-krat večja od do sedaj uveljavljene tehnologije podiranja z motorno žago.

Zgrajena mreža gozdnih cest je omogočila znaten premik tudi v transportu. Prej opisane načine, pretežno z vprego, so zamenjali kamioni, sedaj pa lahko že govorimo o pravih kompozicijah, ki naenkrat prepeljejo tudi več kot 20 m³ lesa.

In vendar, kljub vsemu opisanemu, si panoga prizadeva, da bi razvoj gozda usmerili k avtohtonemu gozdu, ki bi ne le dajal les, ampak nam nudil tudi vse drugo, kar lahko od njega pričakujemo – varovanje pred ekstremnimi naravnimi dogodki, kakovostno pitno vodo, življenjski prostor za divjad, mesto za sprostitev in rekreacijo in še mnogo drugega. Pri tem pa morajo poleg stroke sodelovati tudi drugi uporabniki tega prostora. Le tako bo lahko Jezernik mirno počival na vrhu Pohorja in mu ne bo potrebno kaznovati nevestnih ljudi »tam spodaj«.

Činžat, 30. nov. 2004

Edi Goričan, st. ing. gozd.

EKONOMSKO-PRAVNI KOTIČEK

I. VARSTVENI DODATEK

Za varstveni dodatek lahko zaprosi upokojenec-ka, če pokojnina ne presega 81.953,52 SIT (znesek velja na dan 22. 11. 2004), cenzus pa ne sme presegati 78.477,10 SIT na družinskega člana.

Podrobne informacije lahko dobite na tel.: 250-71-00.

II. POGREBNI STROŠKI se poravnajo do zneska

121.527,00 SIT, vendar je potrebno predložiti ustrezne račune. Če pa naš državljan umre v tujini in ga pripeljejo v domovino, moramo poravnati pogrebne stroške do zneska 182.290,00 SIT. Potrebne informacije lahko dobite na tel.: 290-93-00.

III. POSMRTNINA znaša 54.385,00 SIT in pripada za-

koncu, ki ni bil samostojno zavarovan.

Jožef Javornik, oec.

PEVSKO DRUŠTVO GOZDAR, LOVRENC NA POHORJU

V Lovrencu deluje moški pevski zbor, njegov zborovodja je Lovro Čučko, ki je tudi predsednik društva, to šteje 17 članov. Ustanovitelji zbora pojejo neprekinjeno 38 let. Čez dve leti bo Pevsko društvo Gozdar praznovalo 40 let svojega obstoja. Pevci redno obiskujejo pevske vaje. Repertoar sestavljajo umetne in narodne pesmi. Zbor nastopa na vseh prireditvah v občini Lovrenc na Pohorju in izven nje. Občina Lovrenc na Pohorju zbor finančno in moralno podpira. Pred tremi leti je Pevsko društvo Gozdar prejelo spominsko plaketo občine Lovrenc na Pohorju, ki jo je podelil za 35 let neprekinjenega delovanja in za številne umetniške dosežke na amaterskem področju gospod župan Franc Ladinek. Lansko leto je pevski zbor izbrala ocenjevalna žirija upokojenskih zborov medobčinske regije in uvrstil se je na državno revijo v Komendi, kjer smo tudi uspešno nastopili.

Lovro Čučko, glasbenik

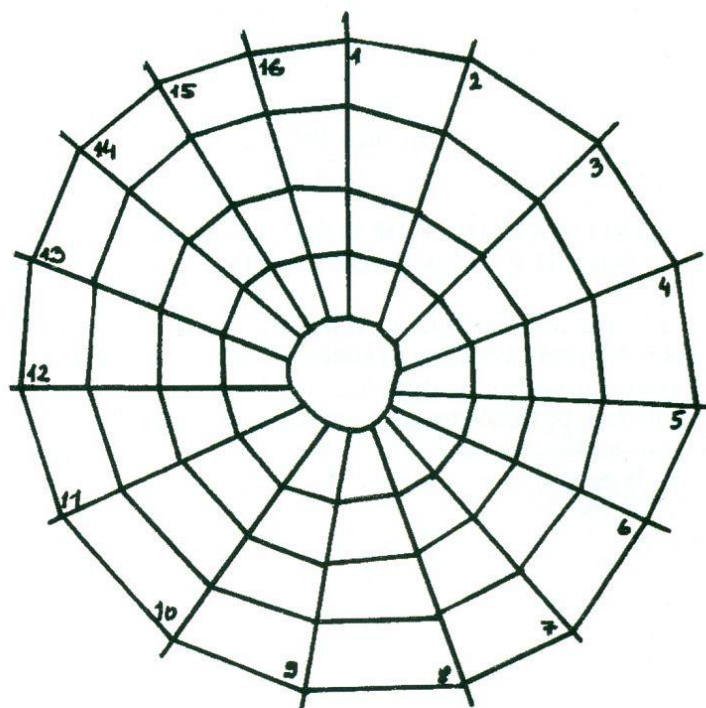

KRIŽANKE

1. REBUS

2. PAJKOVA MREŽA

Začetne črke od 1 do 16 povedo podjetje za prevoz potnikov in blaga.

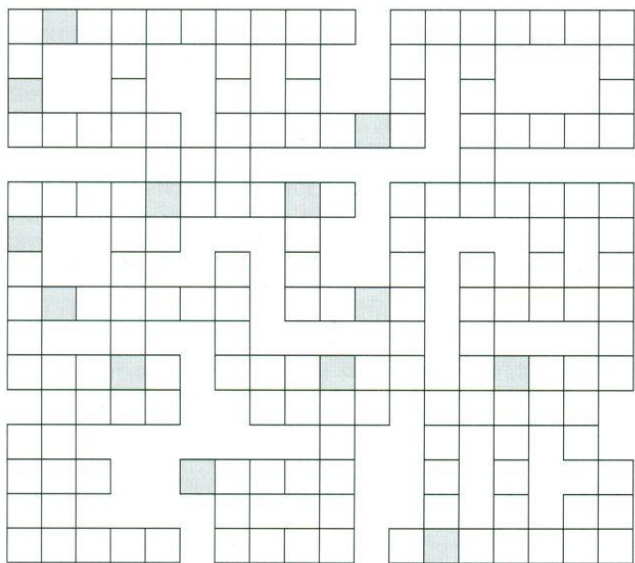
Vse besede v pajkovi mreži se končajo z isto črko.

Od številke do sredine:

1. enocelična pražival, 2. vložen denar v banko, 3. skrivnost,
4. recenzija, 5. stepa v J. Ameriki, 6. potovanje (star.), 7. afriška virusna mrzlica, 8. televizijska novinarka (Tamara), 9. pristanišče v Črnem morju, 10. prehod za pešce, 11. tebanska kraljica,
12. rusko žensko ime, 13. rokodelsko delo na domu, 14. iver,
15. obvodna roparska žival, 16. lepo vedenje.

9. KOMBINACIJSKA KRIŽANKA

[illegible]

Navedene besede pravilno vstavite v prazna polja, ki morajo biti polna.

2 črki: AN, BK, ČE, DO, HA, OD, OH, RS, VS, NN

3 črke: AIR, EHO, LOB, TAM

4 črke: ATOM, AUDI, AVTO, BOKS, BRIC, CVEK, JAVA,
KAČA, KURE, NADA, NEDA, RANA, OAZA,
TALK

5 črk: ALARM, AMATI, ATARI, ATLET, BABEŽ, ERATO,
NADEV, ODMEV, OŽINA, RAKLA

6 črk: ABADON, ABSINT, EDAMEC, EKBERG, ESKIMO,
ISTRAN, KABINA, KADILO, MAČEHA, RIBNIK

7 črk: AVOKADO, DEPUTAT, OBČUTEK, KANONIK,
AKIMOTO

10 črk: ANTOLOGIJA, KONKURENCA

Na osenčenih poljih so črke, s katerimi sestavite dve besedi, ki pomenita lovrenško znamenitost. V pripravljenem prostoru sta v pomoč dve začetni črki že vpisani.

REŠITVE

Rešitev 1. naloge: Na **5** OST = NAPETOST

Rešitev 2. naloge: ameba, vloga, tajna, ocena, pampa, rajža, ebola, Vonta, Odesa, zebra, Nioba, Irina, štera, Trska, vidra, oljka.

Začetne črke od 1 do 16: **AVTOPREVOZNIŠTVO.**

Rešitev 3. naloge: 1, 5, 3, 7, 4, 6, 2
4, 3, 2, 5, 6, 1, 7
7, 1, 4, 6, 3, 2, 5
3, 6, 5, 2, 7, 4, 1
5, 2, 6, 3, 1, 7, 4
6, 7, 1, 4, 2, 5, 3
2, 4, 7, 1, 5, 3, 6

Rešitev 4. naloge: Računske operacije: $\times$, $:$, $+$, $-$

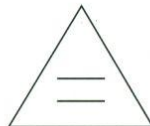
Rešitve 5. naloge:

1. Začetnice mesecev v letu: J, F, M, A, M, J, J, A, S, O, N, D.
2. Znak za seštevanje med 2 in 3 dodaj črto in dobiš število 4! ($1 + 243 = 244$)

$$1 \vdash 2 \vdash 3 = 244$$

3. Na pripravljeno črto napiši **NEKAJ**.

4.

Rešitev 6. naloge: NA STO P = NASTOP

Rešitev 7. naloge: 6, 5, 4, 3, 2, 1; 11, 9, 7, 5, 3; 20, 16, 12, 8; 36, 28, 20; 64, 48; 112

Rešitev 8. naloge: KDOR ODIDE, GA KMALU POZABIJO!

Rešitev 9. naloge: DOM ČEBELARJEV.

Uganke sta sestavila J. in D. Fornezz

UTRINKI POLETJA IN POČITNIC

Ste se že kdaj izgubili? Jaz že večkrat. Pa ne peš, pač pa z avtom. In ne le jaz, ampak cela družina, ko smo kljub zemljevidu, avtokarti in drugim podobnim opisom, enostavno zašli. Ob takšnih neljubih pripetljajih je ata ponavadi prav prostaško bentil in za nastalo situacijo krivil naju z mamo, ker da sva bili premalo pozorni na kašipote, in da on pač ne more hkrati voziti in gledati vse te »preklete« table. Seveda sva se z mamo branili v enakem žargonu, zato najbrž ni treba posebej poudarjati, da smo se velikokrat na cilj pripeljali na smrt skregani. Na srečo ni nihče od nas zamerljive narave, strasti so se kmalu polegale in lahko smo pričeli z ogledovanjem zelenih ciljev in z drugimi aktivnostmi. Če je šofirala mama, se je situacija obrnila, le prepir je bil za spoznanje manj intenziven. Kako malo je včasih potrebno, da se sklene kompromis in kako veliko je mogoče z njim pridobiti, je bilo obema zmeraj španska vas.

Leta so minila, skupnih izletov je zmeraj manj. Ker sem se jim uprla, seveda. Pa ne zaradi prepirov, saj je šlo le za simpa-

tične besedne dvoboje, ampak zato, ker imam tudi jaz že vozniški izpit, in seveda avto. A ker je potrebne za volanom resnično veliko zbranosti, pa še bencin je precej drag, je prav fino tudi »štopati«.

Stojim torej ob vstopu na avtocesto z iztegnjenim prstom, sonce neusmiljeno pripeka, mimo pa se vali reka pločevinastih škatel. Pomanjkljivo oblečena upam, da mi kmalu kdo ustavi. A upanje usahne, ko vidim, da se povečini vozijo mimo družine, ki najbrž nimajo nobenega odvečnega prostora, še najmanj pa zame, ki tu stojim kot kakšen razstavni eksponat. Kako naj bi si sicer razlagala radovedne poglede šoferjev, ki me kažejo otrokom in ženi v avtu kot nekakšno občestno zanimivost, podobno kot bi jim pokazali nenavadnega psa ali mačko ali bavbava.

Ustavil mi je priletni gospod, ki je v družbi prijateljice potoval proti obali. Svojega cilja nisem imela, zato sem z veseljem sprejela njuno povabilo. Skupaj smo se v senci pod borovcem ob šumenju valov zleknili in se pokrili s cenеним časopisom. Bilo je fantastično, preprosto in poceni.

Patricija Majcen, študentka

KMETIJSKA ZADRUGA
LOVRENC NA POHORJU Z.O.O.

UPRAVA 02/630-06-70
KZ LOVRENC FAX 02/630-06-72
Z.O.O. TRGOVINA 02/630-06-74
Gornji trg 44
2344 Lovrenc na Pohorju BIFE 02/630-06-76

DEJAVNOST:
– ODKUP LESNIH ASORTIMENTOV
– KMETIJSTVO
– TRGOVINA
– BIFE

SE PRIPOROČAMO!

Vsem poslovnim partnerjem in sodelavcem
želimo vesele praznike
in srečno novo leto 2005!

Predelava lesa ŠUMER s.p.

Kovaška cesta 60, 2344 Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/671-95-83, GSM: 041/731-548
Fax: 02/671-95-84, e-pošta: sumer@siol.net

Nudimo vam izdelavo in montažo
stenskih oblog, ostrejših ter lesne embalaže
(zaboji za jabolka, palete).

Cenjenim kupcem želimo veliko uspeha in sreče v novem letu 2005!

Manfreda s.p.

Transportno podjetje
v domačem in mednarodnem prometu

Kovaška cesta 22, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-22-31, Fax: 02/675-22-30

Priporočamo se za uspešno sodelovanje.

Vsem poslovnim partnerjem in sodelavcem
želimo srečno in uspešno novo leto 2005.

MESARIJA JAVORNIK

Gornji trg 40, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-14-71

Odpiralni čas:
vsak dan od 8. do 13. ure in v sredo
ter petek še od 15. do 17. ure

Nudimo vse vrste mesa in mesnih izdelkov.

Cenjenim kupcem • strankam želimo vesele božične praznike
in veliko uspehov in sreče v novem letu 2005.

PRISRČNA ZAHVALA

V imenu Društva upokojencev Lovrenc na Pohorju in v imenu
uredniškega odbora se globoko zahvaljujem vsem sponzorjem in
donatorjem za oglase, saj ravno

Vi nam omogočate vsakoletno izdajo časopisa Upokojenec.

Predsednik DU in uredniškega odbora
Jožef Javornik

Hkrati Vam iz srca želimo zdravo, srečno in poslovno upešno
novo leto 2005.

GLASILU SREČNO NA POT!

Jožef Javornik
ekonomist

Vrtna ulica 8
2344 Lovrenc na Pohorju
Tel.: 02/675-28-71

PAPIRNIC & CVETLIČARNA

BAMBI-NOVA d.o.o.

LJUBEC BRANKO

Lovska pot 13
2344 Lovrenc na Pohorju
Telefon: (02) 671-90-19, 671-90-20

STRDIN MILOŠ s.p.
2344 Lovrenc na Pohorju
Spodnji trg 53
www.sgdstrdin-sp.si

STRDIN MILOŠ s.p.
2344 Lovrenc na Pohorju
Spodnji trg 53
tel.: 02/675-07-10, fax: 02/675-07-11

IZDELUJEMO:

- cementne estrihe
- cementno vezane industrijske pode
- epoksidne in poliuretanske ind. pode
- tiskane betone

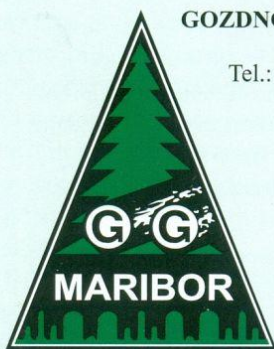

Katka zavarovalna agencija

Dušan FORNEZZI, univ. dipl. ing.

Spodnji trg 19, 2344 Lovrenc na Pohorju
fax: 02/675-70-60, GSM: 041/705-470

VSEM SREČNO 2005

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR, d.d.
Tyrševa 15, 2000 MARIBOR
Tel.: (02) 234-13-11, fax: (02) 234-13-34

s svojimi organizacijskimi enotami
LOVRENC NA POHORJU, Sp. trg 66, 2344 Lovrenc
tel.: (02) 630-02-00, fax: 02/630-02-04
SLOVENSKA BISTRICA
Kolodvorska 35b, 2310 Slovenska Bistrica
tel.: (02) 805-15-00, fax: 02/805-15-04
PTUJ, Rogozniška c. 12, 2250 Ptuj
tel.: (02) 798-04-00, fax: 02/798-04-04
MARIBOR, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš
tel.: (02) 480-31-00, fax: 02/480-31-12

- ODKUPUJE IN PRODAJA OBLI LES,
- IZVAJA GOZDARSKA DELA V DRŽAVNIH GOZDOVIH SEVEROVZHODNE SLOVENIJE,
- NA ŽELJO LASTNIKOV GOZDOV IZVAJA STORITVE TUDI V NJIHOVIH GOZDOVIH,
- GRADI IN VZDRŽUJE GOZDNE KOMUNIKACIJE IN DRUGE OBJEKTE,
- PRODAJA GOZDARSKO OPREMO IN ZAŠČITNA SREDSTVA,
- VZDRŽUJE GOZDARSKO MEHANIZACIJO.

ZASEBNA AMBULANTA
splošne medicine

Franc BEIGOT, dr. med.
specialist splošne medicine

Slovenski trg 4, 2352 Selnica ob Dravi
tel.: 02/671-04-11, fax: 02/671-04-10
e-pošta: f.bt@siol.net

RADA KOZIKAR
Spodnji trg 2, Lovrenc na Pohorju
tel.: 02/675-45-01 (doma)

**MOŠKO
IN ŽENSKO
FRIZERSTVO**

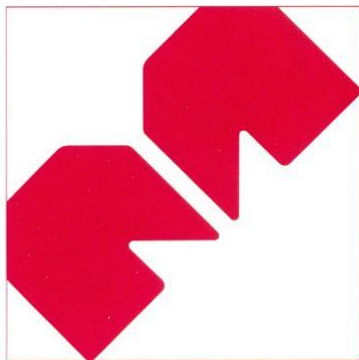
Vsem strankam želim vesele božične praznike
in srečno novo leto 2005.

gostišče HOJNIK
s tradicijo
Jana Hojnik, s. p.

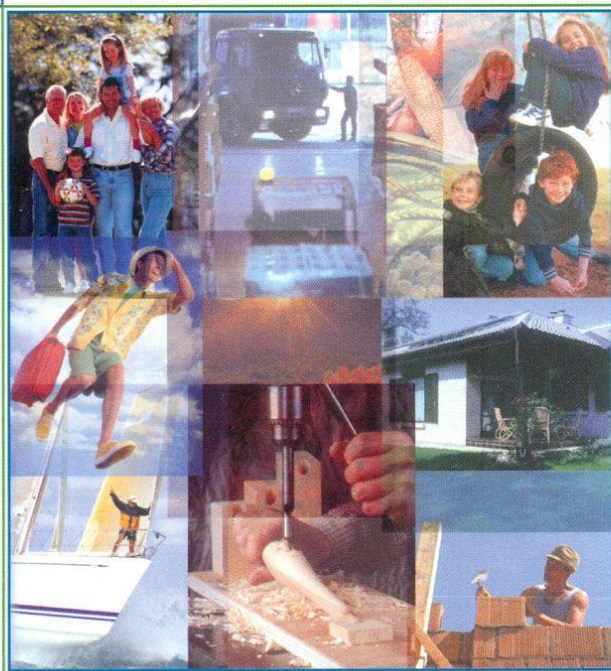
Janževa gora 28
2352 Selnica ob Dravi
Telefon: (02) 671-11-81

Gostom nudimo: prenočišča, kosila, malice, zaključene skupine
Vsem našim gostom želimo vesele praznike in srečno novo leto 2005!

Mercator

Mercator SVS, d.d. Ptuj

Zavarovalnica Maribor d.d.

Cankarjeva 3, 2507 Maribor, tel.: 02/2332 100, faks: 02/2332 530
e-pošta: info@zav-mb.si, spletna stran: www.zav-mb.si

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ IN MI Z VAMI

**TOVARNA KOS
IN SRPOV d.o.o.**

Bukev d.o.o.
Lovrenc na Pohorju

Podjetje deluje na naslednjih tržno-proizvodnih programih:

KOSE, SRPI IN REZILA
LOPATE, SEKIRE, KRAMPI, TESLA, MOTIKE
IN VILE, VRTNO, GOZDARSKO
IN HIŠNO ORODJE, ODKOVKI,
ROČAJI in OSTALI LESNI IZDELKI.

*Vsem poslovnim partnerjem,
sodelavcem in občanom,
želimo vesele praznike
in srečno novo leto 2005!*

GLASILO LOVRENŠKI UPOKOJENEC IZDAJA:

DU Lovrenc na Pohorju, urednik Jožef Javornik, lektorica Barbara Rocek, prof., članica uredniškega odbora Lojzka Šumer. Založba: DU Lovrenc na Pohorju. Za založbo in pripravo za tisk Jožef Javornik. Tisk: Dravska tiskarna Maribor. Naklada: 500 izvodov, december 2004.

**Moja vnukinja ni še nikoli
pomislila na rentno varčevanje.**

*Zato sem
nanjo
pomislila jaz.*

Rentno varčevanje

 Nova KBM d.d.